

ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОТБРАНАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

2015

Докладът е подготвен в изпълнение на чл. 23 от Закона за отбраната и Въоръжените сили на Република България. Той представя на Народното събрание и българското общество обективен отчет за предизвикателствата и достиженията на отбранителната политика през 2015 г.

Република България
Министерски съвет
март 2016, София

СЪДЪРЖАНИЕ:

1.	Увод	1
2.	Управленски подходи и приоритети в отбранителната политика	3
2.1.	Основни изводи по отношение на отбранителната политика, произтичащи от измененията в средата на сигурност	3
2.2.	Развитие и функциониране на Министерството на отбраната като модерна институция на демократична държава	4
2.2.1.	Мерки за модернизиране на институцията	4
2.2.2.	Проектно управление	4
2.3.	Политика на прозрачност и отчетност	5
2.3.1.	Ефективно управление и премахване на условията за корупция	5
2.3.2.	Информационна политика	5
2.3.3.	Контролна и одитна дейност	6
2.4.	Ресурсна среда	6
2.5.	Изпълнение на бюджетните програми по политики	10
2.5.1.	Политика "Отбранителни способности"	10
2.5.2.	Политика "Съюзна и международна сигурност"	10
3.	Въоръжени сили и отбранителни способности	11
3.1.	Сухопътни войски	13
3.2.	Военновъздушни сили	17
3.3.	Военноморски сили	21
3.4.	Изпълнение на мисиите на въоръжените сили	24
3.4.1.	Мисия „Отбрана“	24
3.4.2.	Мисия „Подкрепа на международния мир и сигурност“	25
3.4.3.	Мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“	25
3.5.	Участие на въоръжените сили в операции и мисии	26
3.5.1.	Операции и мисии на НАТО	26
3.5.2.	Операции и мисии на Европейския съюз	26
3.5.3.	Операции и мисии на ООН	27
3.5.4.	Операции и мисии в подкрепа на населението	27
3.6.	Съвместна подготовка	28
3.7.	Съвместна българо-американска подготовка	28
3.8.	Развитие на националните концептуални и доктринални документи на отбраната и въоръжените сили	30
3.9.	Въоръжение и техника	31
3.9.1.	Политики и подходи по въоръжението и техниката	31
3.9.2.	Модернизация на въоръжените сили	33
3.9.3.	Развиване на способности в сътрудничество със съюзници и партньори	34
3.9.4.	Утилизация на излишни бойни припаси	36
4.	Хората в отбраната	37
4.1.	Състояние на окомплектоването на Министерството на отбраната и Въоръжените сили	37
4.2.	Длъжности в щабове и органи на НАТО, ЕС и други международни организации	38
4.3.	Набиране и кариерно развитие	38
4.4.	Военно-образователна система	39
4.5.	Социален статус и мотивация	40
4.6.	Политика на социално сътрудничество	41
5.	Национална и евроатлантическа сигурност и отбрана, международен мир и стабилност	43
5.1.	Европейски съюз – обща политика за сигурност и отбрана	43
5.2.	НАТО – колективна отбрана и съюзна политика за сигурност	44
5.3.	Използваемост на въоръжените сили	46
5.4.	Международно сътрудничество	47
6.	Поддръжка и осигуряване на отбраната	48
6.1.	Разузнаване	48
6.2.	Логистично осигуряване	48
6.3.	Инфраструктура на отбраната	51
6.4.	Комуникационно и информационно осигуряване	53
6.5.	Сигурност на информацията	55
6.6.	Кибер защита	56
6.7.	Военна стандартизация, сертификация и кодификация	57
7.	Изводи	58
8.	Направления за съсредоточаване на усилията	60

1. Увод

Докладът за състоянието на отбраната и Въоръжените сили на Република България за 2015 г. е разработен на основание чл. 23 от Закона за отбраната и Въоръжените сили на Република България. С него Министерският съвет информира Народното събрание и обществеността за резултатите от провежданата политика в областта на отбраната.

Динамиката на политическите и социалните процеси през годината в близки до страната ни региони и произтичащите от тях трудно предвидими рискове и заплахи повишиха изискванията към развитието на адекватни на новите предизвикателства отбранителни способности. Кризата в Украйна и динамиката в развитието на хибридните заплахи продължи да оказва дестабилизиращо влияние върху регионалната стабилност. Значителен остана рискът от силен миграционен натиск, което ангажира сериозни финансови, материални и човешки ресурси, включително от системата за отбрана. Тероризмът остана главната заплаха за международната и националната сигурност. Военните ни контингенти в операции и мисии зад граница бяха сред най-застрашените от терористични атаки. Реална остана опасността от кибератаки срещу правителствени институции, важни икономически обекти, финансовата система, отбраната и преносните мрежи на енергоресурси.

Отбранителната политика се основаваше на приемственост и устойчивост в следваните национални приоритети в рамките на колективната отбрана на НАТО и Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС. Тя се осъществяваше в съответствие с Конституцията, законите и утвърдените от Народното събрание и Министерският съвет стратегически документи в областта на сигурността и отбраната.

През отчетния период беше запълнен получения се вакуум в стратегическата рамка на отбранителната политика след изтичането в края на 2014 г. на времевия хоризонт на Бялата книга за отбраната и въоръжените сили от 2010 г. Народното събрание прие Програма за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020 (Програма 2020). Документът определя параметрите за развитие и основните насоки за изграждане на отбранителните способности до 2020 г., като отчита фундаменталните изменения в геостратегическата среда за сигурност. За ефективното изпълнение на възложените им мисии и задачи въоръжените сили ще поддържат обща численост не по-малко от 37 000 и не повече от 40 000 души. Основният фокус се премества от структурни и организационно-щатни промени към развитието на отбранителните способности чрез модернизация. Програма 2020 предвижда нарастване на ресурсното осигуряване на отбраната, като бюджетът за отбрана за 2016 - 2018 г. бъде не по-малък от достигнатия през 2014 г. Въз основа на Програма 2020 и с цел реализацията ѝ Министерският съвет прие План за развитие на въоръжените сили 2020.

Влияние върху развитието на способности по мисия „Отбрана“ оказва изпълнението на решенията от Срещата на върха на НАТО в Уелс (4-5.09.2014 г.), които очертаха краткосрочните и дългосрочните приоритети на Алианса в условията на рязко влошената среда за сигурност в близост до неговите източни и южни граници. През март стартира изграждането на Щабния елемент за интегриране на силите на НАТО в София, който беше официално активиран на 3 септември. Основната му задача е да подпомага и координира с командната структура на НАТО и националната командна структура за своевременното развързване на Силите за отговор на Алианса на територията на страната. Разработен беше Стратегически план за действие на въоръжените сили за защита на страната при кризи.

В изпълнение на мисията „Подкрепа на международния мир и сигурност“ формирания и отделни военнослужещи участваха в 14 мисии и операции зад граница. Общият брой военнослужещи, участвали в планираните ротации през годината бе около 420.

В изпълнение на мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ общо 98 формирания поддържаха постоянна готовност и провеждаха операции по оказване на помощ на населението при бедствия, аварии и катастрофи. Въоръжените сили участваха в 182 операции в подкрепа на населението с около 1256 военнослужещи и над 340 единици техника.

Изпълнението на пакета „Цели за способности 2013“ на НАТО и подготовката на декларираните формирания вървеше със значително изоставане от графика. Недостатъчните

средства за ново въоръжение и техника силно затрудняват поддържането на вече постигнатите способности и възпрепятстват придобиването на нови. В резултат от натрупаното изоставане се наложи да бъдат коригирани сроковете на част от декларираните формирования. Това доведе до негативни оценки от страна на НАТО за приноса на страната към колективната отбрана.

В Министерството на отбраната бяха предприети по-нататъшни стъпки за ефективно и ефикасно изразходване на ресурсите и подобряване на отбранителния мениджмънт. Продължи работата по изграждане на капацитет за проектно управление, но изпълнението на конкретните проекти изоставаше поради недостатъчно финансиране.

Финансовият недостиг продължи да оказва негативно влияние върху попълването на некомплекта от военнослужещи, социалния статус на хората в отбраната и тяхната мотивация. Към 31 декември 2015 г. окомплектоваността на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия с личен състав беше 87 %. Окомплектоването на резерва към декември беше на 21%.

Фото МО
©Вера Йовчева

2. Управленски подходи и приоритети в отбранителната политика

2.1. Основни изводи по отношение на отбранителната политика, произтичащи от измененията в средата на сигурност

Динамиката на политическите и социалните процеси през 2015 г. в близки до България райони и произтичащите от тях предизвикателства пред националната ни сигурност повишиха изискванията към отбранителната ни политика и развитието на адекватни военни способности. Негативно влияние оказваха преди всичко преобладаващите асиметрични рискове и заплахи, както и съществуващите и възникналите регионални източници на напрежение, особено в контекста на конфликта в Сирия, кризата в Украйна, нерешените проблеми на сигурността в Западните Балкани, значителното увеличаване на военните потенциали на отделни държави и др.

Засиленият миграционен натиск към Европа, недостатъчният капацитет на европейско равнище за управление на масовите бежански потоци и на незаконния трафик на хора от Сирия и Северна Африка се превърнаха в сериозно предизвикателство за сигурността в редица европейски страни, вкл. и в България. Наличието и стремежът към трайно установяване на значителни бежански маси в страните от Западна и Централна Европа са предпоставка и за в бъдеще да се генерира обществено-политическо и икономическото напрежение с резонанс и в останалите страни от континента, включително и в България. Значителен остава рискът от силен миграционен натиск по границите ни и увеличаване на броя на търсещите убежище на наша територия, което ще продължи да ангажира сериозни финансови, материални и човешки ресурси, включително от въоръжените сили и службите за сигурност.

Заплахата от тероризъм остана един от доминиращите негативни фактори в международен и национален аспект. Радикалната групировка „Ислямска държава“ засили асиметричните действия срещу държавите-участници в международната коалиция. Осъществените и предотвратените нападения в Европа показват, че те остават приоритетна цел, а атаките в Париж (13.11.2015 г.) демонстрираха способностите на групировката да организира и проведе прецизно подготвени и координирани мащабни терористични нападения. Рискове генерират големият брой на доброволците от европейски държави, индивидуални извършители, радикализирани лица и завръщащите се от конфликтните региони чуждестранни бойци. Освен преки заплахи, тези лица създават индиректна опасност от разпространение на екстремистка идеология, привличане на последователи, подпомагане и събиране на финансови средства с терористични цели.

Най-застрашени от терористични атаки са военните ни контингенти и наблюдатели в международни операции и мисии, официалните задгранични представителства и техния персонал, както и българските служители в компании, осъществяващи дейност в кризисните региони, но не могат да се изключат и атаки срещу български обекти и граждани, както на наша територия, така и зад граница, включително с възникване на заложнически кризи.

Реална е опасността от провеждане на кибернетични атаки срещу правителствени институции, важни икономически обекти, финансовата система, отбраната и преносните мрежи на енергоресурси. Положително влияние върху външната среда на сигурност за Република България оказваше членството на страната ни в НАТО и Европейския съюз и участието в съвместните усилия на двата съюза и на международните организации за поддържане на мира.

В Афганистан степента на заплахите беше висока поради активизирането и разширяване на влиянието на радикалните партии и затрудненията, които изпитват Афганистанските национални сили за сигурност при гарантиране на сигурността в страната. Това запази високото ниво на потенциалните заплахи за сигурността на страните, участващи в мисията „Решителна подкрепа“, в т.ч. за Република България.

Негативно влияние върху средата на сигурност в Близкия изток и Северна Африка оказваха: конфликтите и нестабилната обстановка в редица държави от региона; действията на радикални терористични и екстремистки групировки, свързани с „Ал Кайда“ и „Ислямска държава“; религиозните и етническите противоречия; нарастването на нелегалния трафик на оръжие, боеприпаси и екипировка, в който активно участва международната организирана престъпност; задълбочаването на хуманитарните кризи и демографските проблеми; увеличаването на бежанските потоци и вътрешноразселените лица; икономическата и финансовата нестабилност;

корупцията и организираната престъпност. Динамично протичащите кризисни процеси в Близкия изток и Северна Африка запазват дестабилизиращия си характер в регионален и геополитически план и засягат сигурността и интересите на Република България.

Обстановката в Западните Балкани се запази относително стабилна. Положително влияние върху нея оказваше стремежът на страните към европейска и евроатлантическа интеграция и тенденцията за развитие на двустранните отношения. Всеобхватната корупция в държавите от Западните Балкани благоприятства действията на силната организирана престъпност, която освен в трафиците на наркотици, оръжие и хора през последните месеци се включи активно и в прехвърлянето на нелегални мигранти към Западна Европа. Опасност представляват и завърналите се от зоните на конфликтите допълнително радикализирани и с боен опит местни доброволци, свързани с терористични структури.

Основни проблеми за сигурността в черноморско-каспийския регион през периода бяха породени от ескалацията на руско-турските отношения; кризата в Украйна; отражението на наложените на Русия санкции върху икономическата обстановка и нарастването на руския военния потенциал на Кримския полуостров.; развитието на вътрешно и външно-политическите процеси и средата на сигурност в Турция.

Операциите на Европейския съюз и НАТО в Аденския залив и край бреговете на Сомалия постигнаха положителни резултати. Наблюдаваше се обаче, нарастване на рисковете за международното корабоплаване в Гвинейския залив.

2.2. Развитие и функциониране на Министерството на отбраната като модерна институция на демократична държава

2.2.1. Мерки за модернизиране на институцията

Продължи актуализирането на правно-нормативната база за усъвършенстване на управленческия механизъм. Подготвени и приети бяха Закон за изменение и допълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Закон за военното разузнаване, Закон за изпълнение на Конвенцията по касетъчните боеприпаси и Конвенцията за забраната на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване постановления, наредби, правилници, меморандуми за разбирателство и др.

Сертифицирана е Национална криптографска система за защита на информацията в компютърните системи и мрежи до ниво „Секретно“, разработена от екип, включващ и експерти от Министерството на отбраната. С тази уникална българска разработка Министерството на отбраната и Българската армия придобиват възможности за изграждане на защитени мрежи за класифицирана информация до най-високото разрешено ниво на сигурност и за бъдещо развитие и осигуряване на съвместимост на защитените комуникации със страните от НАТО и ЕС.

Успешно приключи дейността на Интегрирания програмен екип към Министерството на отбраната в проект „Изграждане на информационна система за предоставяне на публичен достъп до пространствените данни и услуги на Министерството на отбраната“, финансиран по Оперативна програма „Административен капацитет“. Изпълнението на проекта ще удовлетвори изискванията на Директивата на ЕС за създаване на инфраструктура за пространствена информация INSPIRE. Постигната е целта да се подобри обслужването на гражданите и бизнеса чрез информационна система, която да реализира по електронен път заявките за геопропространствени данни, на които Министерството на отбраната е собственик.

През 2015 г. продължи изпълнението на проект „Модернизиране на предоставяните от Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“ административни услуги и въвеждане на международни стандарти, гарантиращи качествено им предлагане“ по Оперативна програма „Административен капацитет“.

Продължи прилагането на Интегрираната система за управление на ресурсите на програмен принцип, която осигурява условия за законосъобразно и ефикасно изразходване на финансовите средства, в съответствие с планираните цели и утвърдените приоритети.

2.2.2. Проектно управление

Въвеждането на проектно управление в Министерство на отбраната чрез метода „Управление

на проекти в контролирана среда“ (PRINCE2) цели ефективно, прозрачно и контролирано управление чрез прилагане методите и инструментите на доброто управление, в съответствие с добрите практики на НАТО и ЕС. За администриране на този процес от 01.07.2015 г. в Министерство на отбраната беше създадена дирекция „Проектно управление“. Като стратегически орган за управление на инвестиционни проекти в Министерство на отбраната, със заповед на министъра на отбраната, беше създаден Борд за управление на портфолио от проекти за изграждане на необходимите отбранителни способности на въоръжените сили, произтичащи от съществуващите стратегии, планове, национални и отбранителни програми. Бордът одобри документация за инициране на 20 проекта. Назначени бяха органи за управление и изпълнение на одобрените и включени в портфолиото проекти. Стартира разработване на проект на акт, регламентиращ попълно вътрешния ред за осъществяване на проектното управление в Министерството на отбраната.

Създаден беше Консултативен съвет за проектно управление към министъра на отбраната. В състава на Консултативния съвет с председател – заместник-министър на отбраната са включени представители от 13 министерства; Българска академия на науките; Университет за национално и световно стопанство и Нов български университет. Чрез този междуведомствен съвет се цели пълноценно използване на експертизата на министерствата и ведомствата, които имат отношение при подготовката и реализацията на приоритетни инвестиционни проекти за развитие на отбранителните способности на страната.

2.3. Политика на прозрачност и отчетност

2.3.1. Ефективно управление и премахване на условията за корупция

При извършването на проверки през отчетния период Инспекторатът на Министерството на отбраната обследва и анализира корупционния риск в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, в Института по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“, Болниците за долекуване, продължително лечение и рехабилитация (БДПЛР) към Военномедицинска академия, общежитията на Министерството на отбраната, в управление на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“ и в едно военно формирование от състава на Сухопътни войски.

Изследвани и анализирани са следните индикатори: нормативна уредба; функции и правомощия; контрол; личностни възприятия и нагласи; служебни задължения на отделни служители; административна среда. Наред с констатиране на състоянието на всички обективни индикатори за корупционен риск е извършено и анонимно анкетиране на служители, като помощно средство при оценяването на субективните индикатори. Във военно формирование 32990 – Пловдив, в общежитията от жилищния фонд на Министерството на отбраната и в БДПЛР-Поморие рискът беше оценен като „нисък“, а в Института по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“, в БДПЛР-Банкя и в БДПЛР-Хисар – като „среден“. Направени са съответните предложения за намаляването и ограничаването му.

През 2015 г. Инспекторатът работи по пет сигнала, касаещи корупционни практики. Един от тях е оценен като основателен, един неоснователен и три частично основателни. Сигналите са свързани с лошо управление на имущество, злоупотреба с власт и възлагане на обществена поръчка. За два от сигналите, документите са изпратени в прокуратурата.

2.3.2. Информационна политика

Създадена беше организация за публикуване в интернет на всички приети стратегически документи, концепции, планове и отчети, нормативни и поднормативни актове.

За реализирането на комуникационните кампании са изработени и публикувани 554 съобщения в рубрика „Новини“ на интернет страницата на Министерството на отбраната, в профила на Българската армия в социалната мрежа „Фейсбук“ и в рубрика „Вътрешна информация“ в автоматизираната информационна система на Българската армия. Ежедневно се отговаря устно на журналистически запитвания. Изготвени са и над 80 писмени отговора. Организиран са множество интервюта с ръководни кадри и експерти от Министерството на отбраната и Българската армия; 7 пресконференции, 3 нарочни акредитации за организиране на „ден за медии“; 2 видео-конференции връзки с националните контингенти, изпълняващи мисии извън граница, съвместни брифинги, множество изявления на министъра на отбраната и срещи с журналисти.

Активността на медиите относно дейността на Министерството на отбраната и въоръжените сили през изминалия период беше сравнително висока със средно 80 публикации на седмица в националния и регионалния печат. Прегледът на публикациите в централните и регионални медии за 2015 г. показва, че темата за Българската армия и политиката по отбрана всекидневно присъства в медийното пространство, като 59 % от общия брой журналистически материали са публикувани в електронните медии, а 41 % - в печата. Материалите по темата от информационните агенции са 28 %, а от интернет медии и сайтове – 30%.

За информиране на широката общественост и професионалната общност за политиката и подхода, заложи в „Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили 2020“ и намеренията за модернизация на въоръжените сили, в периода юни – юли 2015 г. се проведе кампания на Министерството на отбраната „Модерна отбрана за сигурно бъдеще“.

2.3.3. Контролна и одитна дейност

Инспекторатът на Министерството на отбраната извърши общо 167 проверки, от които 3 комплексни, 18 тематични (от тях 9 планови и 9 извънпланови), 4 контролни (от тях 3 планови и 1 извънпланова) и 142 проверки по сигнали, заявления и жалби от граждани (от тях 85 проверки на място и 57 проверки по документи).

През 2015 г. бяха извършени шест проверки по сигурността на информацията и за установяване на актуалното състояние на системата за защита на класифицираната информация във Въоръжените сили. Бяха констатирани два случая на нерегламентиран достъп до класифицирана информация – във военно формирование 54820 от състава на Военновъздушни сили и публикуване в интернет на класифицирана информация на НАТО. И при двата случая не са установени обстоятелства, които са довели до увреждащи интересите на България и на Алианса. Извършени са и шест планови проверки по индустриална сигурност. Няма констатирани случаи на нерегламентиран достъп до класифицирана информация. По време на проверките е оказана методическа помощ и съдействие за повишаване ефективността на защитата на класифицираната информация.

От дирекция „Вътрешен одит“ са извършени общо 64 одитни ангажимента, от които 44 за даване на увереност и 20 за консултиране. Постигнатото изпълнение на Годишния план за дейността по вътрешен одит е 116 %. В резултат на извършените проверки са дадени общо 128 препоръки, с които са подобрени контролните механизми по ключови процеси в административните структури от състава на Министерство на отбраната, както и на отделни процеси в командванията на въоръжените сили и разпоредители с бюджет от по-ниска степен към тях.

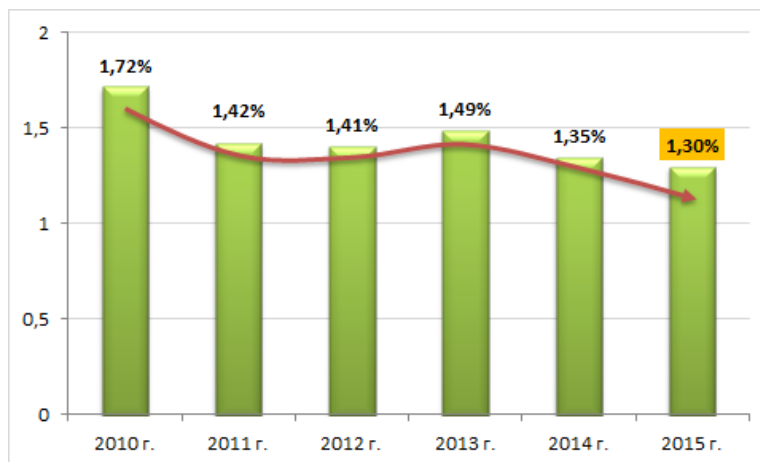
2.4. Ресурсна среда

На основание на Закона за държавния бюджет на Република България за 2015 г. и Постановление на Министерски съвет № 8/16.01.2015 г. за изпълнението на държавния бюджет за 2015 г. беше утвърден бюджет на Министерството на отбраната в размер на 954 589 хил. лв., или 1,19% спрямо прогнозния БВП на страната, което беше със 63 410 хил. лв. по малко от планираното в меморандума на програмните решения за 2015 – 1 017 999 хил. лв., или 1,24% от БВП. Разходите по Закона за държавния бюджет на Министерство на отбраната, включващи и функция „Образование“ достигат 978 673 хил. лв., или 66 423 хил. лв. по малко от необходимото планирано в меморандума на програмните решения за 2015 – 1 045 096 хил. лв., което се дължи на отпуснатите 24 084 хил. лв. по тази функция, при планирани 27 097 хил. лв., или разлика от 3 013 хил. лв.

През 2015 г. реалният общ размер на бюджетните разходи на Министерството на отбраната възлиза на 1 116 618,7 хил. лв.¹, в т.ч. 1 082 678,3 хил. лв. отчетен разход в Министерство на отбраната и 33 940,4 хил. лв. на държавните висши военни училища. Това представлява 1,30% спрямо прогнозния БВП от 85,967 млрд. лв. Без разходите на държавните висши военни училища, бюджетът на Министерството на отбраната съставлява 1,26% от прогнозния БВП на страната.

На Фигура 1 е представено съотношението на бюджетните разходи за отбрана като процент от brutния вътрешен продукт на страната за периода 2010 – 2015 г.

¹ Всички цитирани финансови данни са прогнозни. Предстои окончателните данни да бъдат оповестени от Министерство на финансите.

Фигура 1 - Бюджетни разходи на МО като процент от БВП за периода 2010 - 2015 г.

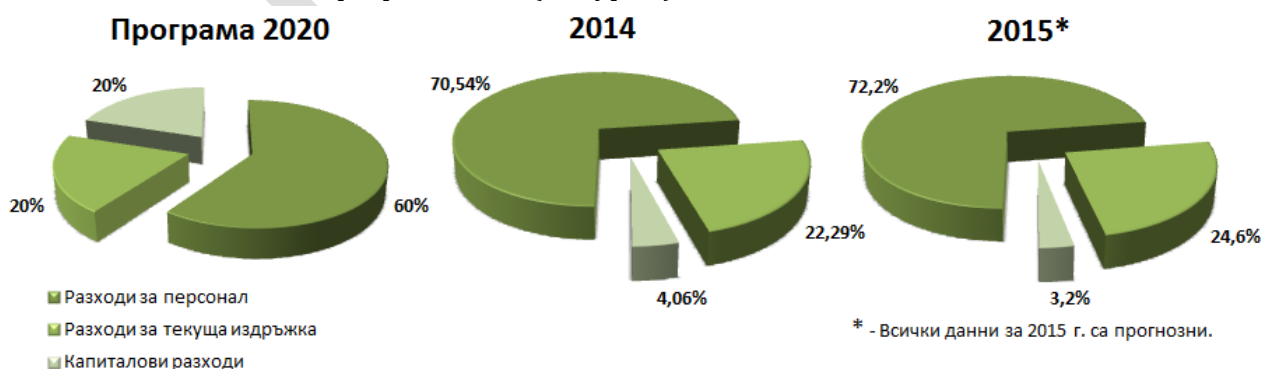
В процентно съотношение се наблюдава спад от 0,5% спрямо разходите за отбрана през 2014 г. В реално изражение, поради по-високият размер на БВП (85,967 млрд. лв.) спрямо този за предходната година (81,428 млрд. лв.) и допълнително отпуснатите от правителството средства, разходите за отбрана през 2015 г. са общо 151,177 млн. лв. повече.

В края на 2015 г. на Министерството на отбраната бяха отпуснати средства за допълнителни разходи в размер до 57,2 млн. лв., в т.ч. за персонал 48,0 млн. лв. и за текуща издръжка 9,2 млн. лв. Допълнителните разходи за персонал бяха за: заплати и осигурителни вноски – 33,0 млн. лв. и за други възнаграждения и плащания за персонал, включително за обезщетения – 15,0 млн. лв. Отпускането им се наложи от това, че въпреки предприетите мерки за намаляване числеността на администрацията на министерството и на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната общо с 378 щатни бройки и с 20 % на числеността на персонала, назначен по допълнително разписание на длъжностите, нямаше промяна в числеността на Българската армия, а разходите за персонал още със Закона за държавния бюджет за 2015 г. бяха намалени със 77 млн. лв.

Допълнителните разходи за издръжка в размер до 9,2 млн. лв. бяха за доставката на резервни части по договора с Кралство Белгия за доставка на две фрегати, един минен ловец, резервни части и оборудване, с договорена схема на разсрочено плащане за периода 2008-2015 г., които не бяха разчетени в разхода по бюджета на Министерството на отбраната за 2015 г.

Въпреки увеличението на реалният обем на разходите и допълнително отпуснатите средства в края на годината, бюджетът за отбрана остана крайно недостатъчен за стартиране на модернизационни проекти и за поддържането и изграждането на критично необходимите способности на Българските въоръжени сили.

Трансферът, който беше предоставен за държавните висши военни училища по функция „Образование“ е в размер на 27 257,8 хил. лв. Средствата, свързани с непосредствената издръжка на Министерството на отбраната и Българската армия (без висшите военни училища), разпределени в рамките на основните направления за разходи са: разходи за персонал – 756 540,7 хил. лв. (в т. ч. обезщетения – 33 614,9 хил.лв.); разходи за текуща издръжка – 251 986,7 хил. лв. и капиталови разходи в размер на 68 001,7 хил. лв. Запазва се дисбалансът в направленията на разходите спрямо целевите нива, посочени в Програма 2020. (Фигура 2)

Фигура 2 - Съотношението на направленията на разходите между 2014, 2015 г. и заложените в Програма 2020

Изразходваните средства, свързани с международната дейност и издръжка на задграничните представителства, са в размер на 4 132,5 хил. лв. Осъществяват се от Министерството на отбраната плащания на разходите по участието на въоръжените сили в многонационални формирования, коалиционни операции, операции на НАТО, ЕС и ООН, съвместна подготовка и международни учения са в размер на 15 666,2 хил. лв.

В представения на 28.01.2016 г. „Годишен доклад на генералния секретар на НАТО за 2015 г.”² е отбелязано, че през 2015 г. е постигнат значителен прогрес към постигане на поставените цели на срещата в Уелс (2014 г.) за спиране намаляването на разходите за отбрана, за отделяне 2% от brutния вътрешен продукт на съответната страна да бъде отделян като разходи за отбрана, като 20 % от тези разходи бъдат предназначени за научни изследвания, разработване и придобиване на основни системи въоръжение. Очаква се 19 страни-членки да постигнат тази цел през 2016 г.

През 2015 г. 16 страни-членки на НАТО не само са успели да спрат намаляването на военните си бюджети, но реално са увеличили разходите за отбрана. Независимо от това, и през 2015 г. 72% от общите разходи за отбрана в Алианса се поемат от страните-членки от Северна Америка и най-вече от САЩ. Макар тези данни да не подлежат на директно сравнение, поради различната абсолютна стойност на БВП, този контраст дава представа за нуждата от постигането на по-добър баланс на приноса на страните в рамките на НАТО. (Фигура 3)

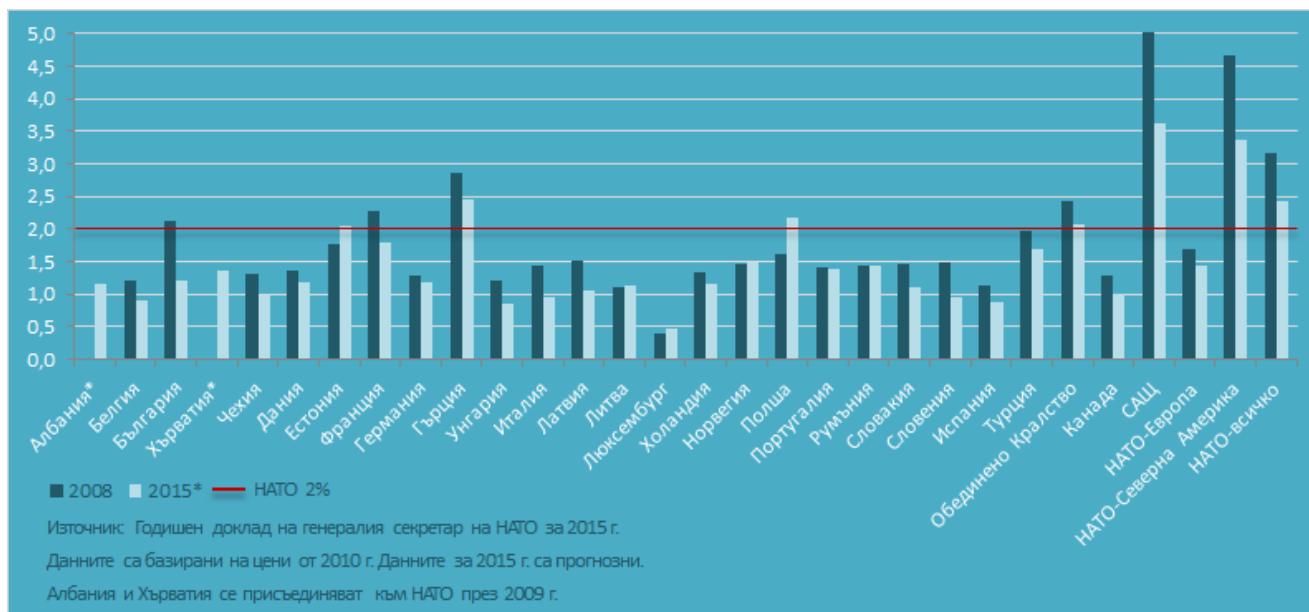

Фигура 3 – Разходи за отбрана на НАТО 2008 – 2015 в млрд. щ. д.

Представените данни за Република България в „Годишния доклад на генералния секретар на НАТО за 2015 г.” са тревожни. Заделеният процент от brutния вътрешен продукт за отбрана в нашата страна за периода 2007-2014 г. спадна от 2,3% на 1,35 %. За 2015 г., отделените от Република България разходи за отбрана са в размер на 1,20% от БВП или 599 млн. щ.д., при очакван БВП от 53 млрд. щ.д.³ Така например Гърция, въпреки финансовата криза, е похарчила за отбрана почти 4,78 млрд. щ.д., или малко над 8 пъти повече от България, при очакван БВП от 244 млрд. щ.д., т.е. при 4,6 пъти по-голям БВП спрямо нас. Друг пример е Естония, която е отделила 2,04% от БВП за отбрана или 467 млн. щ.д., при очакван БВП от 24 млрд. щ.д. и население от около 1,3 милиона жители, т.е. при 2,2 пъти по-малък БВП Естония е отделила 78% от разходите, които България отделя. Страните, заделящи между 1 и 1,5% са Албания, България, Хърватска, Дания, Германия, Латвия, Литва, Холандия, Норвегия, Португалия, Румъния, Словакия и Канада. Франция и Турция заделят между 1,5 и 2%. Страните, които отделят 2 или повече процента от БВП за отбрана са Естония, Гърция, Полша, Обединеното кралство и САЩ. Има и страни, които отделят под 1% от БВП за отбрана: Белгия – 0,9%, Чехия – 0,97%, Унгария – 0,85%, Италия – 0,95%, Люксембург – 0,47%, Словения – 0,95% и Испания – 0,89%. Тук е важно да се отбележи, че реалното изражение на разходите за отбрана за тези държави в абсолютна стойност е значително по-голямо от това на България, например - Белгия – 4,2 млрд. щ.д., Чехия – 1,8 млрд. щ.д., Унгария – 1,02 млрд. щ.д. (Фигура 4)

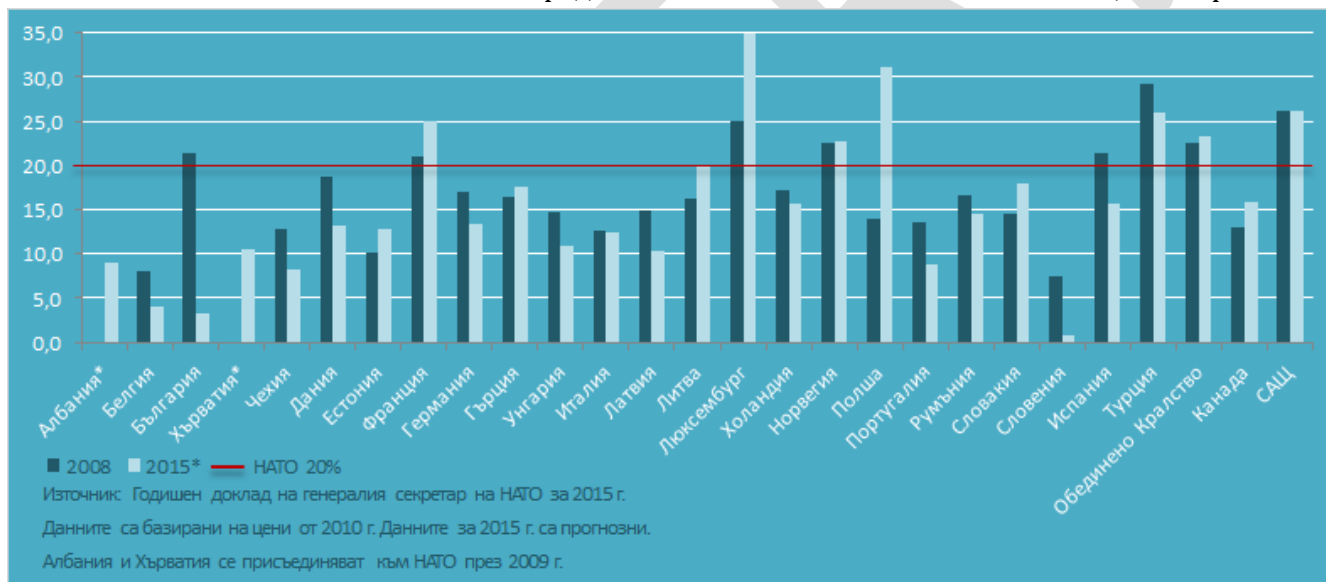
² http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_127331.htm

³ Представените стойности на разходите за отбрана в реално изражение са спрямо сегашни цени и курс на долара, а цифрите за БВП и разходите за отбрана, като % от БВП са спрямо цени и курс на долара от 2010 г.

Фигура 4 – Разходи за отбрана в НАТО като % от БВП на страните

Ниският брутен вътрешен продукт на Република България винаги е предопределял едни от най-ниските стойности на разходите за отбрана на глава от населението, който е по-висок само от този на Албания и е в пъти по-малък от средните стойности за останалите съюзници от Европа.

Фигура 5 - Разходи за основни системи въоръжение и бойна техника като процент от общите разходи за отбрана

По отношение на отбранителните разходи, отделяни за основни системи въоръжение и бойна техника, България е на предпоследно място с показатели от около 3,2% (единствено Словения е след нас с 0,8%). Четири страни-членки харчат до 10 % от бюджетите си за въоръжение и бойна техника (Албания, Белгия, Чехия, Португалия), дванадесет заделят за тази цел между 10 и 20% (Канада, Хърватска, Дания, Естония, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Латвия, Румъния, Словакия и Испания), а осем страни харчат над 20% (Франция, Литва, Люксембург, Норвегия, Полша, Турция, Великобритания и САЩ, като при Люксембург е около 35,3 %). (Фигура 5)

В абсолютни стойности средногодишните разходи за отбрана на нашата страна са далеч под необходимите за поддържането на способни въоръжени сили и абсолютно недостатъчни за тяхната отдавна наложителна модернизация. Както и през предходните години, през 2015 г. за модернизация Република България е отделила твърде малко средства, което е негативен показател за страната. През изминалата година, Република България продължи да бъде сред страните-членки, които не реинвестират обратно в отбраната онези ресурси, които са били освободени в резултат на реформи и съкращения. Невъзможността, поради недостатъчно финансиране, да бъдат стартирани важни проекти за модернизация на въоръжените сили, затруднява усилията за изпълнението на приоритетите и целите в сектора за отбрана.

Изпълнението на „Цели за способности 2013“ на НАТО през 2015 г. и подготовката на декларираните формирания вървеше със значително изоставане от графиците. Недостатъчните средства за ново въоръжение и техника и за модернизиране на декларираните формирания силно затрудниха и продължават да затрудняват поддържането на вече постигнатите способности и възпрепятстват придобиването на нови. В резултат на натрупаното изоставане се наложи коригирането на сроковете на част от декларираните формирания. Това доведе до негативни оценки за Република България от стратегическите командващи на НАТО по отношение спазване на графиците по изграждане на декларираните способности и формирания, както и за приноса ни към колективната отбрана.

2.5. Изпълнение на бюджетните програми по политики

В рамките на бюджета на Министерството на отбраната се изпълняват две политики - „Отбранителни способности“ и „Съюзна и международна сигурност“.

2.5.1. Политика „Отбранителни способности“

Основната цел на политика „Отбранителни способности“ е изграждането на оперативно съвместими въоръжени сили, способни да изпълнят целия обем от задачи, с единна система за командване в мирно време и при кризи, със съответстваща организация, численост, въоръжение, техника и подготовка. Изразходваните средства по политика „Отбранителни способности“ са в размер на 1 011 423 хил. лв., без разходите на държавните военни училища, което представлява 93,42% спрямо общите разходи на Министерството на отбраната. Те са разпределени по поддържащите политиката основни програми 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 и 9, както е показано в Таблица 1:

Таблица 1 - Разходи по политика „Отбранителни способности“

Основна програма	Изразходвани (хил. лв.)	% от общите разходи на МО
1. Подготовка и използване на въоръжените сили	731 055,4	67,52
2. Управление на човешките ресурси и резерв	11 865,1	1,10
3. Сигурност	24 790,3	2,29
5. Медицинско осигуряване	142 363	13,15
6. Военно-патриотично възпитание и военно-почивно дело	27 106,8	2,50
7. Изследвания и технологии	7 085,5	0,65
8. Военно образование	755,6	0,07
9. Административно управление и осигуряване	66 401,3	6,13

2.5.2. Политика „Съюзна и международна сигурност“

Основната цел на тази политика е участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС по сигурността и отбраната и адекватен принос към тяхното реализиране. Изразходваните по политика „Съюзна и международна сигурност“ средства в размер на 71 255,3 хил. лв., или 6,58% от разходите на Министерството на отбраната, разпределени по поддържащите политиката основни програми 4 и 10, са показани в Таблица 2.

Таблица 2 - Разходи по политика „Съюзна и международна сигурност“

Основна програма	Изразходвани (хил. лв.)	% от общите разходи на МО
4. Членство в НАТО и ЕС и международно сътрудничество	30 552,2	2,82
10. Военна информация	40 703,1	3,76

3. Въоръжени сили и отбранителни способности

През 2015 г. въоръжените сили и отбранителните способности бяха изправени пред две основни предизвикателства:

- изтичане срока на действие на стратегическите програмни и планиращи развитието на отбраната и въоръжените сили документи⁴;
- продължилият финансов и ресурсен недостиг.

С отчитане на резултатите от проведения през 2014 г. Преглед на отбранителните способности, беше изготвена и приета с решение на Народното събрание⁵ „Програма за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020. Програмата определя параметрите за развитие и основните насоки за изграждане на отбранителните способности на въоръжените сили до 2020 г., чрез ангажиране на политическите, икономическите, технологичните, информационните, военните и гражданските ресурси на страната.

С приемането на Програмата беше определена обща численост на въоръжените сили на не по-малко от 37 000 и не повече от 40 000 души и се поема ангажимент да бъдат осигурени разходи за отбрана до 2018 г. не по-малки от тези за 2014 г., и за нарастване на разходите за отбрана до 2024 г., при благоприятни икономически условия, съгласно решенията от Срещата на високо равнище на НАТО в Уелс (2014 г.)⁶.

Програмата послужи за основа при разработването на „План за развитие на въоръжените сили до 2020 г.“, който беше приет от Министерския съвет⁷

С реализирането на Програма 2020 се създават предпоставки за спиране на ерозията на отбранителни способности. Задача от критична важност за страната продължава да бъде балансирането на политическите амбиции в отбраната с ресурсите, които българското общество следва да заделни за тях. Необходимо условие за изпълнението на Програмата и свързания с нея План 2020 е ритмично осигуряване на предвидените в нея ресурси.

Състоянието на войсковия ред и дисциплината на личния състав от Българската армия през 2015 г. удовлетворява изискванията. Във формированията са създадени необходимите условия за изпълнение на функционалните задължения, задачите и мероприятията от ежедневието на войсковия живот. В сравнение с предходната година, през 2015 общият брой на допуснатите инциденти във въоръжените сили се е увеличил незначително - с 1 %, но съпоставени с 2013 г., инцидентите са с 4% по-малко.

Проведените национални и участието в международни учения и съвместни подготовки осигуряват запазване на достигнатото ниво на подготовка от щабовете и формирования от въоръжените сили. Щабовете на оперативно и тактическо ниво са в състояние да планират и провеждат самостоятелни и съвместни операции, включително във взаимодействие с други държавни структури от сектора за сигурност. Съвместното командване на силите усъвършенства своите способности за планиране и провеждане на съвместна операция по мисия „Отбрана“ и създаване на условия за въвеждане на сили на НАТО на територията на Република България.

По време на многонационалното съвместно тактическо учение „КАБИЛЕ-2015“ се проведе сертификацията на последната от планираните шест батальонни бойни групи. Шестата батальонна бойна група е сформирана на базата на 42-ри механизирани батальон – Ямбол от състава на Втора механизирани бригада, усилен с придадени формирования (сили и средства за разузнаване, огнева и

⁴ „Бяла книга за отбраната и въоръжените сили на Република България“ и „План за развитие на въоръжените сили на Република България“.

⁵ Прието от 43-то НС на 25.11.2015 г. и обнародвано в ДВ, брой 93 от 01.12.2015 г.

⁶ Разходи за отбрана 2% от БВП, от които 20% за нови системи въоръжение и развойна дейност.

⁷ Приет с Постановление на Министерски съвет № 382 от 30 декември 2015 г.

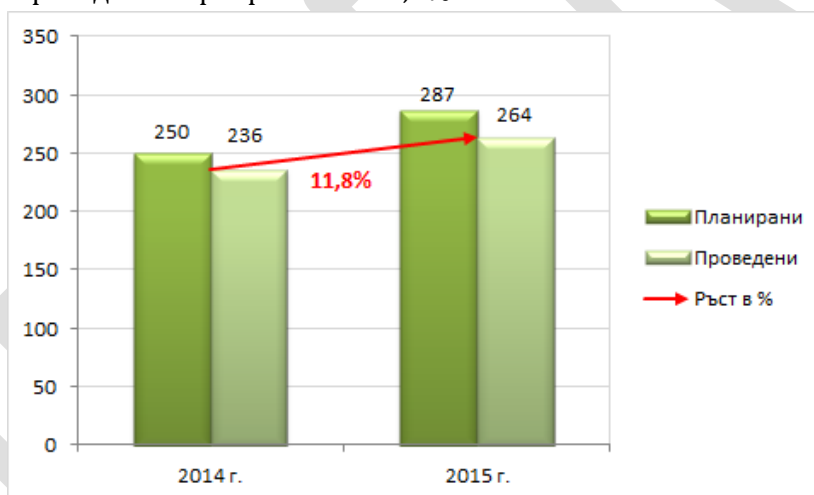
инженерна поддръжка, защита от ядрена, химическа, биологическа защита, противовъздушна отбрана, специални операции, гражданско-военно сътрудничество, военна полиция, логистични и др. елементи). При сертификацията, Шеста батальонна бойна група демонстрира добра тактическа подготовка и получи оценка „Боеготов“.

Гарантирането на териториалната цялост, суверенитета и независимостта на страната беше основната и изпълнявана с приоритет задача на въоръжените ни сили. Главните предизвикателства се проявиха при защитата на въздушния суверенитет, контрола и охраната на въздушното пространство на Република България в рамките на интегрираната система за противовъздушна и противоракетна отбрана на НАТО (Air Policing) – задача на НАТО, която се изпълнява от Военновъздушните ни сили и като задача на НАТО – се командва и управлява от съответните командири и елементи от Командната структура на Алианса.

Подготовката на въоръжените сили през 2015 г. се провеждаше при ефективно използване на наличните ограничени ресурси и възможности на учебно-материалната база и с широко взаимодействие между видовете въоръжени сили за споделяне на разходите.

Подготовката на щабовете, войските и силите се осъществяваше с цел развитие и поддържане на необходимите отбранителни способности. За участие в колективната отбрана на Алианса и изпълнение на ангажиментите към Европейския съюз се провеждаше систематична подготовка на декларираните формирования и на личен състав и формирования, определени за участие в текущи операции.

През 2015 г. бяха планирани 287⁸ учения, от които са проведени 264 учения (92% от планираните). Сравнителен анализ спрямо 2014 г. е представен на Фигура 6. Наблюдава се повишаване на броя проведени мероприятия с 11,8%.

Фигура 6 – Сравнение на мероприятията по бойна подготовка 2014 – 2015 г.

Спрямо 2014 г. се отбелязва повишение с 92% на участието на формирования от въоръжените сили в международни учения и съвместни подготовки. (Фигура 7)

Фигура 7 – Участие в международни учения 2014 – 2015 г.

⁸ От тях пет учения за структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната (проведени са три учения) и 29 международни учения (участия в 25 учения).

Нарастването на международните съвместни учения е в унисон с инициативата на НАТО за „Свързаност на силите“, насочена към запазването на вече придобити способности от участие в реални бойни операции. В същото време, това е демонстрация на решимостта на Алианса да се противопостави на новите рискове и заплахи от изток и юг и да усили отбранителния потенциал в тази зона за отговорност, в т.ч. и на територията на Република България. Запази се обемът и интензивността на провежданите българо-американски съвместни подготовки и учения спрямо 2014 г.

Финансовите ограничения, остарялото въоръжение и техника и невъзможността за поддържането му в изправно състояние, принуждаваха щабове да планират мероприятията основно за поддържане на подготовката и с ограничено използване на материална част.

По-подробни данни за подготовката са посочени в разделите за видовете въоръжени сили, съвместна подготовка и съвместна българо-американска подготовка.

3.1. Сухопътни войски

Основната дейност на Сухопътните войски през 2015 г. беше насочена към: подготовката за повишаване на боеспособността и оперативната съвместимост със силите на съюзниците от НАТО и партньорите от Европейския съюз; организиране на процеса на изграждане на приоритетните за Сухопътните войски способности; провеждане на целенасочени и превантивни мероприятия за подобряване на войсковия ред и дисциплината; грижа за опазване живота и здравето на военнослужещите и цивилните служители; спазване на мерките за безопасност; разширяване обхвата и резултатите от дейността по контрола на професионалния и боен стрес.

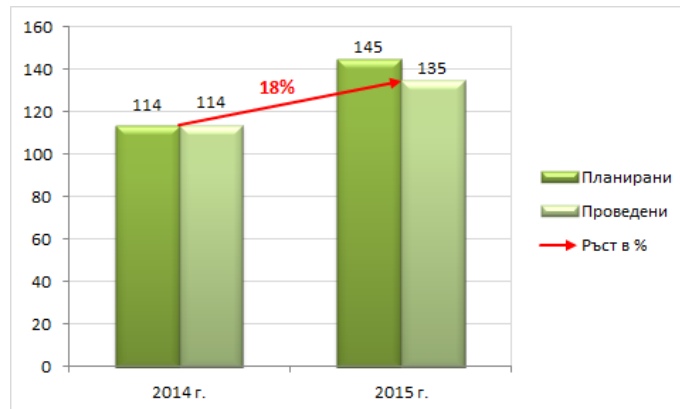
Акцент беше поставен върху: издигане на нивото на общовойсковата и специална подготовка; оптимизиране обема от учебно време в рамките на отпускания ресурс от материални и финансови средства с отчитане на реалното им попълнение с личен състав; разработването на ръководни, доктринални и приложни документи за използването на формиранията от Сухопътните войски; усъвършенстването и развитие способностите на декларираните сили за НАТО и ЕС за успешна подготовка, оценка, сертифициране и потвърждаване на оперативната им съвместимост през 2015г.; подготовка на формиранията извън състава на декларираните сили по усвояването на планиращите и стандартизационни документи на НАТО; формиране, окомплектоване, подготовка и сертифициране на Шеста батальонна бойна група.

Информация за мероприятията по подготовката на формиранията от Сухопътните войски е дадена в Таблица 3.

Таблица 3 – Подготовка на Сухопътни войски през 2015 г.

Подготовка на войските/занятия, учения	Планирани	Проведени	Изпълнение
Учения с военни формирания с ранг по-висок от батальон/дивизион	3	3	100%
Учения с батальон, дивизион	16	14	88%
Учения с рота, батарея	109	101	93%
Парашутни скокове	4255	4508	106%
Полеви лагери	17	17	100%

Сравнителен анализ на мероприятията по подготовката в Сухопътните войски спрямо 2014 г. е даден на Фигура 8.

Фигура 8 - Сравнение на мероприятията по бойна подготовка в СВ през 2014 г. и 2015 г.

Наблюдава се повишение с 18% на броя на реално проведените учения спрямо 2014 г., но бюджетни ограничения не позволиха провеждането на всички планирани за 2015 г. мероприятия.

Основен приоритет на Сухопътните войски е подготовката и поддържането на декларираните формирования. Планираните сертификации са проведени успешно, като над 80 % от личния състав на декларираните формирования е сертифициран, което означава, че повече от една трета от състава на Сухопътните войски е подготвен по стандартите на НАТО. Формированията, декларирани за участие в Силите за отговор на НАТО и в батальонните бойни групи използват щатното си въоръжение, техника и материални средства, съгласно длъжностните разписания и разполагат с необходимото автобронетанково имущество. Поради ограничения финансов ресурс бяха заложени само два проекта, свързани с частично изграждане на способности в две декларирани формирования – механизирана бригада и Тактическата група за специални операции. Непълното осигуряване на декларираните формирования с необходимото оборудване, екипировка и материални средства, съгласно планове за изпълнение на ЦС-2013 и през 2015 г. не даде възможност да се постигнат технологичните аспекти на необходимите способности, което води до намаляване ефективността за използваемост на силите. Неизпълнението на проектите за модернизация и недостига на нова техника, отговаряща на стандартите на НАТО, наложи използването на едни и същи материални и технически средства за окомплектоване на няколко декларирани формирования, като се счита, че същите няма да се активират по едно и също време. Вследствие на това бе невъзможно да бъдат напълно постигнати критериите в съответствие с „Методиката за оценка на боеспособността на щабовете и подразделенията“ (CREVAL).

Подготовката в Сухопътните войски допринесе съществено за поддържане на съществуващите отбранителни способности. Формированията са способни да изпълняват задачи както от национален характер, така и да участват в системата на колективна отбрана, но с ограничения, наложени от състоянието на въоръжението и техниката.

За участие в мисии бяха сертифицирани:

- национален поддържащ елемент и лекоманеврена рота за участие в Междинния резерв на операцията на Европейския съюз (ЕС) в Босна и Херцеговина „ALTHEA“;
- механизирана рота за участие в Многонационалната бойна група на ЕС „HELBROC BG“;
- взвод за охрана на вътрешната зона на летище „КАНДАХАР“, за участие в международната мисия на НАТО за подготовка, съветване и подпомагане на силите за сигурност в Афганистан „РЕШИТЕЛНА ПОДКРЕПА“;
- група за охрана към екип от съветници, за участие в международната мисия на НАТО за подготовка, съветване и подпомагане на силите за сигурност в Афганистан „РЕШИТЕЛНА ПОДКРЕПА“;
- HUMINT тим и щабни офицери в щаба, за участие в операцията на Стабилизиращите сили на НАТО в Косово (KFOR);
- Формирования за участие в NATO Response Force: HUMINT тим; CIMIC модул; многофункционален взвод за ЯХБЗ.

Контингентите от Сухопътните войски успешно изпълняваха задачите си зад граница. Отличните отзиви на

командирите, в чиито интерес действаха нашите формирования, станаха постоянна практика. Много български военнорслужещи бяха удостоени с награди от чужди правителства и международни организации.

Авторитетът, който Сухопътните войски завоюваха в операции зад граница показва, че натрупаният през годините опит и извлечените поуки от практиката спомагат за изготвяне на адекватни програми, за провеждане на ефективна подготовка и за успешното изпълнение на поставените задачи.

В изпълнение на третата мисия на въоръжените сили - *„Принос към националната сигурност в мирно време“* - в Сухопътните войски се поддържат в постоянна готовност за действие 65 специализирани формирования за овладяване и/или преодоляване на последствията от бедствия и 2 групи за евакуация на населението, с личен състав от около 2000 души и 620 единици специална техника. Сформирани са от щатния личен състав и техника на военните формирования и са осигурени от наличните материални средства, имуществва и подходящо специално оборудване. Изпълнените през годината задачи показаха, че Сухопътните войски разполагат с добре подготвени формирования за оказване помощ на населението при бедствия от различен характер.

Готовността за действие на формированията за участие в кризисни ситуации на територията на страната се поддържаше в системата за подготовка, а достигнатата степен на готовност се оценяваше по време на провежданите във войските тренировки и проверки. С настъпването на пролетно-летния и есенно-зимния сезони, приоритетно беше проверявана готовността за действие в специфичните за сезона потенциални опасности и познаване на мерките за безопасност. Офицерите от групите за управление участваха активно в мероприятията на областните и общински комисии за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи за съгласуване съвместното изпълнение на задачите. Офицери и сержанти от състава на формированията за разузнаване, транспортиране и унищожаване на невзривени боеприпаси придобиха или препотвърдиха персонални удостоверения за правоспособност след участие в специализирани курсове.

Информационен център на МО

През годината около 900 военнорслужещи и около 140 единици техника оказваха помощ на държавната и местната власт за защита и подпомагане на населението при природни бедствия, аварии и екологични катастрофи. Формирования от гарнизоните Стара Загора, Смолян и Шумен оказаха помощ на населението при обявеното бедствено положение, в следствие на наводнения в района на Николаево, Шумен, Смолян, Хасково и с. Попово, община Болярово. Военнорслужещите осигуриха водоноски и доставиха питейна вода, пълнеха чували с пясък, прокопаваха канали и изграждаха диги в засегнатите райони. Отводнени бяха земеделски площи и частни имоти. Своевременна беше реакцията и при обилния снеговалеж през март, когато формирования от Асеновград и Смолян оказаха помощ при възстановяване на електрозахранването в обществени сгради, разчистването на пътища, доставянето на храна, евакуирането на хора и извличането на закъсали в снежните преспи автомобили. Военнорслужещи от формирования на Сухопътните войски от Стара Загора, Благоевград, София и Смолян участваха активно в гасенето на полските и горски пожари на територията на община Рила, с. Дрипчево, обл. Хасково, с. Лесово и с. Вълча поляна,

Фото МО
Общ. Рилска

община Елхово през юли и август, както и при овладяване на пожара, възникнал през ноември на подстанцията за високо напрежение, захранваща град Смолян. През август, по искане на представители на местната държавна власт, военнорслужещи от формированието в Карлово помогнаха органите на Министерството на вътрешните работи при търсене и спасяване на загубили се граждани в района на връх „Бузлуджа“ и с. Красново, община Хисаря.

За разузнаване и унищожаване на невзривени бойни припаси бяха изпълнени около 100 мероприятия, при които са разузнати и унищожени около 16 000

боеприпаса. За ликвидиране на последствията от взривните инциденти във „ВМЗ“ АД - Сопот, с. Иганово беше проведена операция по прочистване на района от взривни отпадъци и невзривени боеприпаси. Практически бяха разузнати и повърхностно прочистени на 100% всички проходими за личен състав и техника площи, възлизали на 25 750 дка. В операцията взеха участие от 35 до 90 военнослужещи на ротационен принцип и до 12 единици техника. Отработени бяха 1 989 човекодни. Изминати са общо 20 274 км. Бяха открити, идентифицирани, транспортирани и предадени 1 159 кг. метален скрап и 28 323 бр. невзривени боеприпаси, заготовки и части за боеприпаси.

Военни формирования от Сухопътните войски взеха участие в операцията на Министерството на вътрешните работи за засилване на охраната на българо-турската граница и противодействие на миграционния натиск, като осигуриха логистична поддръжка на структурни звена от състава на Главна дирекция „Гранична полиция“. В операцията участваха близо 90 военнослужещи и 34 единици техника.

И през 2015 г. многократно постъпваха искания от местната власт и фирми за оказване помощ със специална инженерна техника и обучен личен състав. Инженерните формирования изпълниха три задачи по инженерно разузнаване за устройване на мостово съоръжение на река Осъм, в участъка на с. Санадиново, община Никопол, на река Струма, в участъка Дупница – Благоевград, на река Съзлийска край гр. Гълъбово, както и за разчистване останки от бетонен бент с формирано наносно образуване на застрашен участък в коритото на река Искър край с. Писарево, област Плевен.

В изпълнение на плановите и получени искания за оказване на помощ на населението от областните администрации и Министерството на вътрешните работи, формированията за овладяване и/или преодоляване на последствията от бедствия от Сухопътните войски действаха на територията на цялата страна в силно пресечен терен и трудно достъпни местности, без да се допусне нарушаване на мерките за безопасност и инциденти. Високият професионализъм, с който формированията за овладяване и/или преодоляване на последствията от бедствия от Сухопътните войски изпълниха поставените задачи показва, че те са подготвени и притежават специфични способности за оказване на помощ на населението, което ги прави важна и неотменна част от Единната спасителна система.

Сухопътните войски са окомплектовани с основна бойна техника (танкове и бойни бронирани машини), автомобилна и специална техника съгласно утвърдените длъжностни разписания, гарантираща минимални способности.

Беше разработен, приет и включен в Портфолиото от проекти на министерството на отбраната „Проект за инвестиционен разход за придобиване и поддръжка на основна бойна техника от състава на механизирани бригада“. Реализацията на проекта е предвидена за периода 2015–2020г.

Недостигът на финансови средства се явява основното препятствие за постигане на необходимите способности. В Сухопътните войски се използват и други алтернативи за модернизация, като програмата на САЩ чуждестранно военно финансиране (Foreign Military Funding - FMF). През 2015 г. по тази програма са придобити полево оборудване за тактически оперативен център (ТОС) на батальонна бойна група, оборудване за командно-наблюдателни пунктове за 3 механизирани роти от батальонна бойна група, парашутни системи с кръгъл купол МС-6 и калъфи за въоръжение. През 2016 г. се очаква придобиването на парашутни системи, екипировка за Тактически оперативен център (комплект батальон-рота), инженерна екипировка за разузнаване и неутрализиране на невзривени боеприпаси и ИВУ (както и обучение за работа с нея) и други.

Друга алтернатива по линия на модернизацията на Сухопътните войски са Многонационалните проекти по инициативата "Интелигентна отбрана" на НАТО. Сухопътните войски са определени за водеща структура за седем от проектите по които Република България е изразила интерес за участие, като най-значимите от тях са Проект 2.10 „Смутители за противодействие на дистанционно управляеми ИВУ“ и Проект 1.10 „Дистанционно управляеми машини за провеждане на операции по прочистване на пътища“.

Първоначално утвърдената Годишна бюджетна сметка на Сухопътни войски за 2015 г. беше в размер на около 230 млн. лв. В рамките на общо утвърдените средства за текуща издръжка на Сухопътните войски, на военните формирования ритмично се осигуряваха потребностите от средства за заплати и задължителните осигурителни вноски.

Сравнителен анализ на направленията на разходите за 2014 и 2015 г. спрямо целевите нива, посочени в Програма за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили 2020 е даден на Фигура 9.

Фигура 9 – Нива на направлението на разходите в СВ – сравнителен анализ

Направлението на разходите в бюджета, отпуснат на Сухопътните войски за 2015 г. бяха: за персонал 94%, за текуща издръжка 4,5% и капиталови разходи - само 1,5%. Наблюдава се съществен дисбаланс спрямо целевите нива на направлението на разходите. Ако се запази това ниво на финансиране е възможно да се формира недостиг на финансови средства и по трите направления на разходите, което да рефлектира върху поддържането и изграждането на способности от формированията от Сухопътните войски. Натрупаното с годините изоставане в изпълнението на проектите за модернизация, води до забавяне в придобиването на необходими отбранителни способности и затруднява поддържането на вече постигнати такива, както и до ограничения в оперативната съвместимост.

Въпреки финансовите ограничения през годината, командирите и органите по логистика съумяха да създадат организация и осигурят безаварийно цялостното транспортно осигуряване на ежедневната дейност. Осигуряването на ежедневната учебно-бойна дейност, подготовката и участието на контингентите в мисии зад граница се провеждаше, съгласно плановите и приоритетите. Основен проблем през годината беше недостигът на нова бойна техника, оборудване и екипировка, отговарящи на стандартите на НАТО. Също така имаше недостиг на финансови средства за осигуряване с необходимите акумулатори, гуми, гумени лодки и други отбранителни продукти. Част от финансовите средства не бяха усвоени, поради факта, че за изпълнение на бюджетната процедура по разходването на тези средства се изисква определено време, съгласно „Закона за обществените поръчки“, което за повечето процедури е недостатъчно, а забавянето на доставката на резервни части и материали нарушава ритъма за ремонта на техниката и въоръжението. За увеличаване възможностите за осигуряване на акумулаторни батерии, автомобилни гуми и ГСМ е необходимо разширяване правомощията на командирите на видовете въоръжени сили за провеждане на процедури по „Закона за обществените поръчки“. Наложително е, също така, при възлагане на допълнителни дейности на формированията от Сухопътните войски, същите да се осигуряват с гориво и смазочни материали своевременно, а не за сметка на отпуснатите годишни лимити за учебно-бойна дейност във войските.

3.2. Военновъздушни сили

Във Военновъздушните сили продължи поддържането и изграждането на необходимите отбранителни способности за изпълнение на основните мисии на въоръжените сили и произтичащите от тях задачи на войските.

Основните усилия на Военновъздушните сили бяха насочени към поддържане и повишаване на подготовката за изпълнение на задачите по охрана на въздушното пространство (Air Policing), осигуряване на авиационна поддръжка на другите видове въоръжени сили, зенитно-ракетно прикритие на стратегически обекти от критичната инфраструктура на страната в реална обстановка, радиолокационно разузнаване на въздушната обстановка и осигуряване на непрекъсната радиолокационна информация, подготовката на младия летателен състав и подготовката за изпълнение на задачите по мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“.

През 2015 г. дежурните сили и средства по Air Policing осигуриха носенето на денонощно дежурство за контрол на въздухоплаването и охрана на въздушното пространство на страната в Интегрираната система за противовъздушна и противоракетна отбрана на НАТО. Отбелязан бе значителен ръст на действията на дежурните сили и средства при реалното им привеждане в готовност и действия по въздушни цели, потенциални нарушители на въздушното пространство спрямо предходния отчетен период. Проведени бяха и тренировъчни мисии на дежурните сили и средства в среда, максимално близка до реалната, което доведе до допълнителна натренираност на летателните екипажи и на ръководителите на полети.

Военновъздушните сили продължиха да решават и широк кръг от задачи в интерес на гражданите и обществото в мирно време. Изпълнени бяха спасителни дейности, въздушен транспорт на медицински екипи и пациенти за трансплантация на човешки органи в страната и чужбина, търсене и спасяване, гасене на пожари от въздуха, оказване помощ на населението в тежки зимни условия и подпомагане дейността на държавните органи и местната власт.

Летателната дейност във военните формирования от състава на Военновъздушните сили се провеждаше в съответствие с Плана за дейността на Военновъздушните сили през учебната 2015 г. и утвърдените годишни план-графици за летателна подготовка. Въпреки недостатъчния брой изправна авиационна техника и ресурсните ограничения през 2015 г., командирите на авиационни формирования успяха, чрез гъвкаво планиране и ефективно разходване на ресурсите, да осигурят изпълнението на 95 % от планирания общ годишен нальот. Проблемен въпрос остава опасно малкият нальот на летателния състав в

сравнение с изискванията на съюзните стандарти, особено при летците, носещи бойно дежурство по задачата Air Policing.

Изпълненият нальот на сертифицираните декларираните формирования през годината е показан в Таблица 4. Следва да се отбележи, че поради финансови причини, нальотът беше занижен още при планирането.

Таблица 4 – Нальот на декларираните формирования от ВВС през 2015 г.

Нальот на сертифицираните декларираните формирования	Изпълнение
Авиационни сили с нарастваща степен на бойна готовност	86%
Сили за развързване с нарастваща степен на бойна готовност	100%

В сравнение с предходната 2014 г. бе постигнат ръст от 14 % при летателния състав, който повиши нивото си на летателна подготовка, професионалния си опит и умения, в резултат на което им беше присвоена по-висока степен за класна специалност. През учебната 2015 г. броят на присвоилите степен за класна специалност „Военен пилот първи клас“ и „Военен пилот втори клас“ е 86 % от всички военнослужещи, присвоили по-висока степен за класна специалност.

Приоритетно направление за работа на Командването на Военновъздушните сили беше осигуряването на приемственост между поколенията летателен състав. Бяха организирани и се проведоха успешно курсове за приучване на млад летателен състав на нови типове самолети и вертолетите. Продължава подготовката на млад летателен състав, определен за провеждане на интензивна летателна подготовка и достигане изискванията за приучване на нов тип основен боен самолет, като до края на учебната 2015 г., същите са изпълнили летателната си програма на 100 %.

За подготовка на формированията за изпълнение на целия спектър от мисии и задачи през 2015 г. във Военновъздушните сили бяха проведени 34 международни и национални учения и тренировки. (Таблица 5)

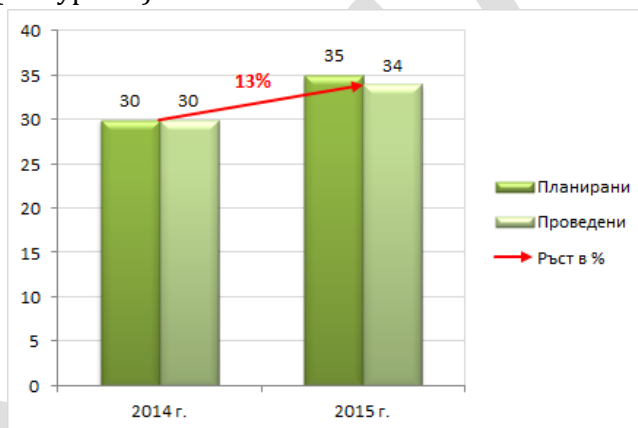
Таблица 5 - Подготовка на Военновъздушните сили през 2015 г.

Подготовка на войските/ Учения, тренировки	Планирани	Проведени	Изпълнение
Учения с авиобаза, бригада, ескадрила, дивизион, КЩУ и компютърно-подпомагани КЩУ	32	31	97%
Учения с рота, батарея, радарен пост	3	3	100%
Парашутни скокове	227	392	173 %

В периода 26 - 30 октомври, Военновъздушните сили участваха в тристепенно командно-щабно учение „ЕСЕН 15“. Установен беше бойният ритъм, процедурите и мястото на отделните групи и секции в процеса на планиране и водене на въздушните операции, както и съвместимостта на процедурите между различните елементи щаба. Общата оценка е, че Военновъздушните сили притежават необходимите способности за планиране, провеждане и осигуряване на въздушни операции, в съответствие с ролите, мисиите и задачите си.

Фактор за повишаване на подготовката на Военновъздушните сили беше и въведената нова система от документи, регламентиращи летателната подготовка на авиационните формирования.

През 2015 г. беше отбелязан ръст от 13% на общия брой на проведените международни и национални учения и тренировки спрямо предходната година като не беше проведено едно планирано мероприятие. (Фигура 10)

Фигура 10 - Сравнение на мероприятията по бойна подготовка във ВВС през 2014 г. и 2015 г.

Безопасността на полетите продължи да бъде основна задача. През 2015 г. с военни въздухоплавателни средства възникнаха 27 авиационни произшествия, от които 3 сериозни инцидента. Общият брой е с три по-малко спрямо 2014 г. Приблизително 81 % от авиационните произшествия са в следствие откази на авиационната техника, по-голяма част от която е руско производство (58%), произведена през 80-те години на миналия век и на предела на назначения технически ресурс по време. Наблюдава се обаче положителна тенденция за увеличаване броя пролетени часове на един инцидент в резултат увеличеното количество изправни военни въздухоплавателни средства и налътот.

Промените в средата за сигурност в близост до Черноморския регион и появата на нови предизвикателства и заплахи наложиха нови подходи и способности за използване на дежурните сили и средства за охрана на въздушното пространство. Част от тези подходи бяха реализирани в съюзен формат. През 2015 г. продължи изпълнението на споразуменията за презгранични операции с Република Румъния и с Република Гърция. Изготвянето в окончателен вид и подписването на двустранно споразумение за презгранични операции с Република Турция може да се очаква през 2016 г.

По инициатива на Командването на Военновъздушните сили бе подписано споразумение за взаимодействие между гражданските органи за обслужване на въздушно движение и Военновъздушните сили за използване на летищата Варна и Бургас за кацане в аварийни ситуации на военни въздухоплавателни средства, изпълняващи

полети като оперативно въздушно движение. Целта на споразумението е определяне процедурите за координация между гражданските и военните органи, както и предоставянето на навигационна помощ и информация на оперативното въздушно движение при подход на военно въздухоплавателно средство за аварийно кацане на тези летища. Изготвена бе инструкция за използване на гражданско летище Варна в случаи на аварийни ситуации или технически кацания, при изпълнение на задачи за контрол на въздухоплаването и въздушното пространство на Република България (Air Policing).

Продължи сътрудничеството на Военновъздушните сили с организацията „EUROCONTROL“. Подписаният План за прилагане на Единно европейско небе за Република България (Local Single Sky Implementation Plan – LSSIP) за 2015 г. отрази настъпилите промени в системата за управление на въздушното движение, свързани с внедряване на инициативата за Единно европейско небе и цели да оптимизира гражданско-военната координация и ефективното и гъвкаво използване на въздушното пространство от всички ползватели.

По проекта „DANUBE FAB“ продължи изпълнението на планови мероприятия с цел повишаване на ефективността и безопасността във въздухоплаването, посредством подобряване на гражданско-военната координация.

През 2015 г. продължи усвояването и прилагането в ежедневната дейност на софтуерния продукт на „EUROCONTROL“ - LARA (Local and sub-regional airspace management supporting system), предназначен за планиране и координиране използването на въздушното пространство. С въвеждането на системата бе подобрен процеса на ежедневното планиране на използването на въздушното пространство от военните ползватели и предаването на необходимата информация към гражданските органи за ръководство на въздушно движение.

През периода Военновъздушните сили участваха с в мисии на НАТО с пет офицери и един сержант, в мисии на ЕС с двама офицери и един сержант и в мисии на ООН – с двама офицери. В сравнение с 2014г. се наблюдава тенденция за намаляване на броя на участниците в мисии, което се дължи на спад в оперативното темпо и на въвеждането на квотния принцип при разпределението на длъжностите.

По мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ се носеше постоянно дежурство за аварийно-спасително осигуряване със самолет и вертолет в интерес на сигурността на въздухоплаването на територията на страната. По тази мисия, формирования, сили и средства от Военновъздушните сили изпълниха през годината общо 39 операции, в които участваха 193 души и 26 броя различна по вид авиационна, специализирана и автомобилна техника.

В изпълнение на съвместната тристранна заповед на министъра на вътрешните работи, министъра на отбраната и министъра на здравеопазването на Република България през 2015 г. продължи изпълнението на специални полети за транспортиране на медицински екипи, човешки органи и пациенти за експлантация и трансплантация, болни и пострадали. През годината Военновъздушните сили проведоха редица мероприятия за оказване помощ на населението в страната, включващи издирвателни действия от въздуха на изгубили се туристи в района на връх „Калин“ в Рила планина, гасене на пожар в землището на с. Тюленово, област Добрич и други. Военновъздушните сили изпълниха и единадесет специални задачи за разузнаване и гасене на пожари от въздуха.

За нуждите на дирекция „Планинско спасяване“ към Българския червен кръст, Военновъздушните сили извършиха авиомедицинска евакуация на тежко пострадал гражданин от Смолян до София.

Във връзка с тежките зимни условия, Военновъздушните сили оказаха помощ на населението в областите Смолян и Кърджали, включваща облитане от въздуха на далекопроводите на енергийния системен оператор, разузнаване от въздуха за нанесените поражения върху електропреносната мрежа, медицинска евакуация и доставка на лекарства. Включиха се и в снегочистването на пътища в община Лъки.

За овладяване на миграционния поток в страната личен състав и авиационна техника от

Военновъздушните сили изпълниха 5 полета за въздушно разузнаване на границите на България за нуждите на Гранична полиция. Военновъздушните сили участваха при приготвянето, транспортирането и раздаването на топла храна в бежанските центрове в София.

Формирането за овладяване и преодоляване на последствия при бедствия от военни формирования Долна Митрополия и Крумово извършиха обезвреждане на 120 мм минометен снаряд с взривател, на открита в жилищна сграда ръчна граната, на модифицирана учебна граната, и унищожаване на авиационна бомба на полигон „Ново село“.

Разпределението на бюджета, утвърден за Военновъздушните сили за 2015 г. е: за персонал - 77 %, за текуща издръжка - 8 % и капиталови разходи - 15%. На Фигура 11 са сравнени нивата на направленията на разходите за 2014 и 2015г. спрямо целевите нива, заложили в Програма 2020. Обемът на направленията на разходите е: за персонал - 140 983 384 лв. (93,87 % от общия разход за периода); за текуща издръжка - 22 908 042 лв. (11,75 % от общо извършените разходи); за капиталови разходи - 31 072 513 лв. (15,94% от общо извършените разходи). От тях по централни плащания са 44 774 352 лв. или 22,97 %.

Фигура 11 - Нива на направленията на разходите във ВВС за 2015 г. спрямо целевите нива и тези от 2014 г.

При тези условия, Военновъздушните сили осигуриха контрол на въздухоплаването и охрана на въздушното пространство на страната в условия на недостиг на финансови и материални средства и променена среда за сигурност. Взеха дейно участие при изпълнение на специални задачи в мирно време по оказване помощ и защита на населението, като демонстрираха високо ниво на подготовка и отговорност.

Острият недостиг на ресурси наложи пълна трансформация на модела за провеждане на летателната подготовка, чрез осигуряване възможност за подготовка на млад летателен състав при икономично използване на наличните ресурси.

Благодарение на инженерно-техническия и осигуряващия състав от Военновъздушните сили, беше удължен ресурсът на голяма част от авиационната техника, с което Военновъздушните сили запазиха възможността да изпълняват поставените им задачи и се реализира икономия на финансови средства.

3.3. Военноморски сили

Военноморските сили провеждат подготовка за участие в целия спектър от мисии и задачи, гарантиращи суверенитета и сигурността на Република България, защитата на териториалната ѝ цялост и националните интереси в морските пространства, участват в колективната отбрана на НАТО, подкрепя международната сигурност и осигуряват принос към националната сигурност в мирно време. Основните усилия и ресурси бяха насочени към изпълнение на планове за подготовка и поддържане в готовност на декларираните сили за участие в мисии и операции на НАТО и ЕС, осигуряване на тактическите учения на военните формирования от Военноморските сили и подготовката на корабите за участие в националното военноморско учение с международно участие „БРИЗ 2015“.

От Военноморските сили декларираните сили за НАТО и ЕС, със срок за готовност 2015 г., са фрегата „Дръзки“, фрегата „Верни“, базов миночистач „Прибой“ и минен ловец „Цибър“. Фрегата

„Дръзки“, фрегата „Верни“ и минен ловец „Цибър“ са сертифицирани с оценка „Готов за участие в мисия с ограничения“, а базов миночистач „Прибой“ е сертифициран с оценка „Готов за участие в мисии“ и поддържат готовност за участие в мисии и операции на НАТО. Базов миночистач „Шквал“, със срок за готовност 2016 г. беше сертифициран с оценка „Готов за участие в мисии“ по време на военноморското учение на ВМС на Турция „NUSRET 2015“ в периода 21-27 октомври и от началото на 2016 г. ще поддържа готовност за участие в мисии и операции на НАТО.

Подготовката на командния състав през 2015 г. беше насочена към отработване на въпроси, свързани с прилагане на ръководните национални и съюзни документи при участие на силите в операции в отговор на кризи, в многонационални морски операции, операции по търсене и спасяване на море и контрол на корабоплаването в морските пространства.

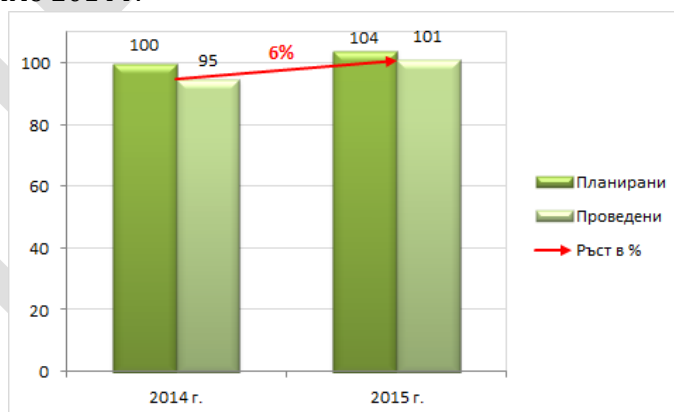
Подготовката на формированията от Военноморските сили се провеждаше в съответствие с утвърдените планове, но в условия на ресурсни ограничения. Това наложи мероприятията по подготовката на войските и силите да се изпълняват с наличните складови количества гориво-смазочни материали, закупени през предходни години. Отработени бяха бойни упражнения и сдаване на планираните единични и съвместни задачи на корабите и дивизионите. Бреговите формирования изпълниха планираните тактически учения, тактико-

строеви занятия и упражнения по използване на оръжието и техническите средства. Информация за мероприятията по подготовката на формированията от Военноморските сили е дадена в Таблица 6.

Таблица 6 - Подготовка на Военноморските сили през 2015 г.

Подготовка на войските/Учения, тренировки	Планирани	Проведени	Изпълнение
Учения с военни формирования с ранг по висок от батальон/дивизион	3	3	100%
Учения с дивизион, батальон	27	27	100%
Учения с рота, батарея, единичен кораб	74	71	96%
Парашутни скокове	687	704	102%

През годината формированията от Военноморските сили проведоха и участваха в общо 101 различни учения и тренировки. На Фигура 12 са сравнени мероприятията по подготовката във Военноморските сили през 2014 и 2015 г. Наблюдава се повишение с 6% на броя на реално проведените учения спрямо 2014 г.

Фигура 12 - Сравнение на мероприятията по бойна подготовка във ВМС през 2014 г. и 2015 г.

През изтеклата година Военноморските сили участваха в следните по-мощабни национални учения:

- компютърно-подпомагано тактико-специално учение на Национален военен учебен комплекс „Чаралица“, 11 до 15 май;
- тактическо учение „ЧЕРНО МОРЕ 2015“, от 01 до 05 юни;
- провеждане на национално военноморско учение с международно участие „БРИЗ 2015“ и сертифициране на минен ловец „Цибър“ по критериите на НАТО, от 03 до 12 юли;

- участие в бойни стрелби с преносим зенитно-ракетен комплекс „Стрела-2М“, от 24 до 27 август;
 - участие в тристепенно командно-щабно учение „ЕСЕН 2015“, 26 до 30 октомври;
 - провеждане на компютърно-подпомагано командно-щабно учение на тактически групи патрулни и противоминни кораби „СЪВМЕСТЕН ОТГОВОР 2015“, от 05 до 09 октомври.
- По-важните международни учения, в които взеха участие Военноморските сили бяха:
- участие на базов миночистач „Шквал“ в българо-румънското противоминно учение MCM LIVEX „TRIDENT POSEIDON“ за времето от 22 до 28 май в Румъния;
 - участие на фрегата „Смели“ в учението на Румъния „SEA SHIELD 2015“ от 20 до 24 юли;
 - участие на фрегата „Дръзки“ в учението на НАТО за демонстриране на способности „TRIDENT JUNCTURE 15“ в Средиземно море от 17 октомври до 05 ноември;
 - участие на базов миночистач „Шквал“ в учение на противоминните сили на ВМС на Турция „NUSRET 2015“ и сертифициране на кораба по стандартите на НАТО от 21 до 27 октомври;
 - съвместни учения от типа „PASSEX“.

Военноморските сили участваха в мисии на НАТО с двама офицери в щаба на Постоянната военноморска група на НАТО „SNMG 2“ и с фрегата „Дръзки“ в операцията на НАТО „ACTIVE ENDEAVOUR“ в Средиземно море от 11 октомври до 18 ноември 2015 г. В операции и мисии на ЕС участваха трима офицери. Един офицер участва в мисия на ООН по поддържане на мира в Либерия.

Формированията от Военноморските сили за оказване на помощ на населението при бедствия проведоха общо 25 операции на териториите на областите Варна, Добрич и Бургас, в териториалното море и в отговорния район по търсене и спасяване на Република България. Извършени бяха: действия по оказване на помощ на екипажи на море – две мероприятия; оказване на съдействие на органите на реда – две мероприятия; разузнаване и унищожаване на невзривени бойни припаси и морски мини – 21 мероприятия, като бяха унищожени: 24 бр. ръчни гранати, артилерийски снаряди, мини и изстрели; две морски и една речна мина; три предмети, наподобяващи невзривени бойни припаси. При изпълнението на поставените задачи участие взеха общо над 140 офицери, старшини, матроси, редници и цивилни служители. Използвана беше разнородна транспортна техника, летателни и плавателни средства – всичко 33 броя. Общата стойност на материалните и финансови средства, изразходвани от формированията на Военноморските сили при изпълнението на задачите е 43 596 лв.

Извършените от Военноморските сили разходи през годината са в размер на 96 543 397,69 лв, от които 80 167 819,26 лв. – децентрализирана издръжка и 16 375 578,43 лв. – централни плащания.

Разпределението на разходите за децентрализирана издръжка е: за персонал - 72 732 080,96 лв. (90,72%); текуща издръжка - 7 064 637, 39 лв. (8,82%), като значителна част от тези разходи са за извършени комунални услуги. През годината бюджетът беше актуализиран с отпуснатите средства за участие в учения и дейности, осигурени за сметка на други програми, в интерес на Военноморските сили. Общо за 2015 г. по други програми в интерес на Военноморските сили са разходвани средства в размер на 1 781 594,42 лв., от които най-голяма част заемат средствата за участие на кораби в учения, мисии и операции на НАТО; капиталовите разходи са в размер на 371 100,91 лв. и представляват едва 0,46 % от общия разход за децентрализирана издръжка.

Извършените разходи по централни плащания са на обща стойност 16 375 578,43 лв., като най-съществена част от тях заемат платената последна лизингова вноска по договора за доставка на кораби „second hand“ (9 779 150,00 лв.), закупени гориво-смазочни материали (2 961 775,18 лв.), интегрирана логистична поддръжка за вертолети „Пантер“ (980 623,35 лв.) и извършени докови ремонти на фрегати „Дръзки“ и „Верни“ и на базов миночистач „Прибой“ на обща стойност 1 957 555,62 лв. Разходите през 2015 г. са извършени при ясно дефинирани приоритети, стриктно спазване на лимитната дисциплина и осъществяване на строг режим на икономии и финансови ограничения във всички направления. На Фигура 13 е показано сравнение в съотношението на направленията на разходите в бюджета на Военноморските сили през 2014, 2015 г. и целевите нива, заложили в Програма 2020. В разходите за текуща издръжка за 2015 г. са включени изплатените лизингови вноски по доставка на фрегати клас Е-71 в размер на 9 779 150 лв.

Фигура 13 - Нива на направлението на разходите във ВМС за 2015 г. спрямо целевите нива и тези от 2014 г.

Разходите през 2015 г. са извършени при ясно дефинирани приоритети, стриктно спазване на лимитната дисциплина и осъществяване на строг режим на икономии и финансови ограничения във всички направления. Ограничените финансови средства обаче, налагат нулево финансиране на някои цели от пакет „Цели за способности 2013“ и отлагане на сроковете им.

Подготовката на Военноморските сили осигурява изпълнението на задачите, произтичащи от мисиите на въоръжените сили със сериозни ограничения, обуславяни от състоянието на въоръжението, техниката, екипировката и материалните средства.

Логистичното осигуряване и поддръжка на мероприятията по подготовката и ежедневната дейност на Военноморските сили се извършваше в условията на недостиг на финансови и материални ресурси. За изпълнението на мероприятията от плана за подготовката на Военноморските сили, бяха положени всички усилия за поддържането в изправност на оръжието и техническите средства и своевременното осигуряване на личния състав с необходимите видове довольствия.

3.4. Изпълнение на мисиите на въоръжените сили

3.4.1. Мисия „Отбрана“

През 2015 г. беше разработен и „Стратегически план за действие на въоръжените сили за защита на Република България при кризи“. Утвърдени бяха „Стратегически указания по планирането“, с което стартира процесът на планиране на оперативно ниво.

Основните усилия бяха насочени към актуализиране на плановите за бойна готовност и плановите за мобилизация в съответствие с разработените документи и настъпилите

структурни и организационно-щатни промени в щабовите и формиранията на всички нива. За усвояване на плановите се отработваха отделни елементи и се провеждаха ежемесечни тренировки по оповестяване на личния състав и оперативните групи.

Извършиха се внезапни и планови проверки на бойната готовност на военни формирования от Българската армия. Техническите средства за оповестяване се поддържат в изправност и осигуряват непрекъснато и устойчиво управление на формированията при нарастването на готовността им. Дежурните длъжностни лица са усвоили функционалните си задължения по оповестяване на щабовите и военните формирования при приваждането им в по-високо състояние и степени на бойна готовност. От анализа на резултатите от проверките бяха направени следните изводи:

- Планирането създава условия за провеждане на мобилизацията на военновременните формирования, но с редица затруднения, най-вече в сферата на логистичното и финансово осигуряване;
- военновременните формирования не са комплектувани с акумулаторни батерии и резервни части за наличната бронетанкова и автомобилна техника. Това затруднява нейното

обслужване и поддържането ѝ в техническа изправност и годност за бойно използване.

3.4.2. Мисия „Подкрепа на международния мир и сигурност“

В изпълнение на мисията на въоръжените сили „Подкрепа на международния мир и сигурност“ през 2015 г. формирования и отделни военнослужещи участваха в 14 различни мисии и операции зад граница. Общият брой военнослужещи, участвали в планираните ротации през годината е около 420, включително и ротата от междинният резерв за операция ALTHEA на ЕС в Босна и Херцеговина. За участие в операции и мисии извън територията на Република България бяха сертифицирани 11 контингенти от въоръжените сили. (Таблица 8)

Таблица 7 – сертифицикации на контингенти от въоръжените сили.

№	Контингент	Сертификации (бр.)
1.	Контингент за участие в операцията на НАТО „Resolute support“ в Афганистан.	2
2.	Екип съветници за участие в операцията на НАТО „Resolute support“ в Афганистан.	1
3.	Национален елемент и междинен резерв за участие в операцията на Европейския съюз в Босна и Херцеговина (ALTHEA).	2
4.	За участие в операцията на Стабилизиращите сили на НАТО в Косово (KFOR) HUMINT TEAM.	2
5.	Щабни офицери за участие в операцията на Европейския съюз в Босна и Херцеговина (ALTHEA).	2
6.	Военно формирование за участие в състава на многонационална бойна група на Европейския съюз – HELBROC	1
7.	Модул „Среден транспортен самолет - C-27J “Spartan”“ от състава на BBC	1

3.4.3. Мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“

За изпълнение на задачите, произтичащи от мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“, въоръжените сили поддържат и предоставят определените отбранителни способности. В изпълнение на „План на Министерството на отбраната за защита при бедствия“ и „План на Българската армия за оказване помощ на населението при бедствия“, през отчетния период общо 98 формирования за овладяване и/или преодоляване на последствия от бедствия поддържаха постоянна готовност и провеждаха операции за оказване на помощ на населението за:

- преодоляване на последствията от тежки зимни условия;
- преодоляване на последствията от наводнения;
- овладяване на масивни горски пожари;
- ликвидиране последствията при радиационна и/или химическа авария;
- авиомедицинска евакуация и транспортиране на медицински екипи;
- търсене и спасяване в акваторията на Черно море;
- доставка на питейна вода;
- разузнаване и унищожаване на открити невзривени бойни припаси и взривни вещества.

Близко 90 военнослужещи и 34 единици специална и транспортна техника от състава на Сухопътни войски участваха в изпълнението на задачи по подпомагане на Гранична полиция и Държавната агенция за бежанците при овладяване на кризисната ситуация от миграционния натиск към държавните граници на страната, а военнослужещи от Сухопътни войски и Военновъздушните сили участваха при приготвянето, транспортирането и раздаването на топла храна в бежанските центрове в гр. София.

В интерес на сигурността на въздухоплаването на територията на страната, се носеше постоянно дежурство за аварийно-спасително осигуряване със самолет и вертолет.

В изпълнение на съвместната тристранна заповед на министъра на вътрешните работи, министъра на отбраната и министъра на здравеопазването на Република България през 2015 г. продължи изпълнението на специални полети за транспортиране на медицински екипи, човешки органи и пациенти за експлантация и трансплантация, на болни и пострадали.

Подробна информация за операциите по мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ е дадена в т. **3.5.4 „Операции и мисии в подкрепа на населението“**.

3.5. Участие на въоръжените сили в операции и мисии

3.5.1. Операции и мисии на НАТО

- **Мисия на НАТО за подготовка, съветване и подпомагане в Афганистан**

От 01 януари 2015 г. стартира мисията на НАТО за подготовка, съветване и подпомагане в Афганистан (Resolute Support). Приносът на България е контингент до 110 военнослужещи, изпълняващи задачи по охрана на вътрешния периметър на летището в Кандахар, в обучение, съветване и подпомагане на Афганистанските национални сили за сигурност и в предоставянето на офицери в щаба на мисията в Кабул.

- **Операцията на Стабилизиращите сили на НАТО в Косово (KFOR)**

България участва в операцията с 11 военнослужещи разпределени в щаба на силите и в тренировъчната група на НАТО (NATO Liaison and Advisory Team) в Косово и в многонационалното интегрирано логистично формирование за контрол на придвижването.

- **Операция на НАТО за борба с тероризма в Средиземно море (ACTIVE ENDEAVOUR).**

Водеща роля в операцията имат постоянните военноморски групи на НАТО, които се използват на ротационен принцип, съвместно с кораби на страните членки на Алианса за провеждане на операции по наблюдение и контрол на корабоплаването в Средиземно море, ескортиране, спиране и проверка на отказали да се идентифицират морски съдове. През периода октомври-ноември в операцията участва фрегата „Дръзки“.

- **Операция на НАТО за борба с морското пиратство в акваторията около Сомалия (OCEAN SHELDER).**

В съответствие с графика за оперативно използване през годината участва с един военнослужещ в плаващите щабове на SNMG

- **Операция на НАТО по усиление на противовъздушната отбрана на Република Турция (ACTIVE FENCE).**

На 31 януари 2015 г. приключи участието на седем български военнослужещи от състава на Националния мобилен комуникационно-информационен модул на НАТО (DCM-F) в комуникационната поддръжка на операцията на НАТО по усиление на противовъздушната отбрана на Турция

- **Принос към Силите за отговор на НАТО NATO Response Force.**

Приносът на страната ни към Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force) през 2015 г. се изразява в поддържане в готовност на медицински екип и група за контрол на придвижването.

3.5.2. Операции и мисии на Европейския съюз.

- **Операцията на Европейския съюз в Босна и Херцеговина (EUFOR ALTHEA).**

България участва с 10 военнослужещи в щаба на операцията и подчинените структури, национален поддържащ елемент и рота в състава на междинния резерв на операцията – от общо 114 военнослужещи. Ротата и националния поддържащ елемент се намират в пунктовете си за постоянна дислокация на територията на страната с постоянна готовност развързване в района на операцията.

- **Военноморска операция на ЕС за възпрепятстване, предотвратяване и възпиране на пиратски действия край бреговете на Сомалия (EU NAVFOR ATALANTA).**

Участва един военнослужещ в оперативния щаб на мисията в Нордууд, Великобритания.

- **Операцията на Европейския съюз в централната част на Средиземно море (EUNAVFOR MED Operation SOPHIA).**

От средата на септември 2015 г. в операцията участва един офицер за взаимодействие между оперативния командващ и Военния секретариат на ЕС.

- **Тренировъчната мисия на Европейския съюз в Мали (EUTM Mali)**

България участва в EUTM Mali с медицински екип от четири военнослужещи в състава на Роля 1 към щаба на мисията в Бамако.

- **Военна операция на Европейския съюз в Централноафриканската република (EUFOR RCA).**

Участва един военнослужещ в оперативния щаб в Лариса, Гърция (до 31 март 2015 г.).

- **Гражданска мисия за наблюдение в Грузия (EUMM).**

Участва един военен наблюдател.

- **Полицейска мисия на ЕС в Афганистан (EUPOL – Afghanistan).**

Участва един военнослужещ.

3.5.3. Операции и мисии на ООН.

- **Мисия на ООН в Либерия UNMIL**

Участието на Република България в мисията на ООН в Либерия (UNMIL) през отчетния период е с двама офицери на длъжност „военен наблюдател“.

3.5.4. Операции и мисии в подкрепа на населението

Проведени бяха 182 мероприятия, в които са участвали повече от 1256 военнослужещи и цивилни служители и 340 единици техника. Общо при изпълнение на задачи по оказване на помощ на населението през 2015 г. са изразходени 444 447 лв.

Бяха изпълнени 140 мероприятия по неутрализиране на невзривени бойни припаси, открити на територията на страната, като бяха унищожени 15 894 бойни припаса. За годината разходите на финансови средства за неутрализиране на невзривени бойни припаси възлизат на 54 759 лв.

След инцидента в складовата база за взривни материали на „ВМЗ“ АД-Сопот, село Иганово (община Карлово), се проведе операция по прочистване от невзривени бойни припаси и взривни остатъци на прилежащата външна и вътрешна територия. В хода на операцията са разузнати и прочистени общо 25 750 дка. Открити, идентифицирани, транспортирани и предадени бяха общо 28 323 невзривени бойни припаси и взривни остатъци. Общата сума на разходите за провеждането на операцията възлиза на около 113 300 лв.

Експерти от Министерството на отбраната участваха в проведените в Министерството на външните работи срещи с представители на правителството на Гърция за предоставяне на военноинженерна експертиза и подпомагане провеждането на двустранните разговори по възможностите за връщане на противопехотните мини, собственост на гръцката армия, намиращи се в складове на завод „Миджур“ в района на село Горни Лом, област Видин.

Формирования от състава на Българската армия и екипи от Военна полиция и Военномедицинска академия взеха активно участие в операции по овладяване и преодоляване на последствията бедствия. Изпълнени бяха задачи по: гасене на полски и горски пожари; разчистване на наводнени терени и инфраструктура; извличане на заседнала в снега техника и хора; доставяне на хранителни продукти на бедстващи хора; евакуация на болни от труднодостъпни населени места; разузнаване и унищожаване на невзривени бойни припаси; медицинско осигуряване на провежданите операции; авиотранспортиране на медицински екипи и на органи за трансплантации; охрана и ескортиране на колонии с военна техника.

Освен значителния брой военнослужещи, в операциите в подкрепа на населението се включи и голям брой специална техника и летателни средства. При гасенето на пожари в труднодостъпните планински райони и при провеждането на спасителни операции, много ценна се оказа помощта на вертолетите от състава на Военновъздушните и Военноморските сили.

Общо за годината бяха изпълнени осем специални полети със задачи за транспортиране на медицински екипи, органи и пациенти за трансплантация, болни и пострадали.

Нарасналите изисквания към способностите на формированията за оказване на помощ на населението при бедствия наложиха необходимостта от модернизирание на тяхната екипировка и оборудване. И тук сериозно предизвикателство е недостатъчното финансиране. Осъзнавайки важността на тази дейност, през годината ръководството на Министерството на отбраната частично осигури придобиването на специално оборудване за действие при пожари, акумулаторни батерии и автомобилни гуми. Въпреки това, все още не са решени напълно въпросите по доокомплектоването с оборудване, резерви части и материални средства. Част от формированията не разполагат с необходимите леки и тежки защитни облекла за сапъора и специално оборудване за унищожаване на невзривени бойни припаси, както и със защитно противопожарно облекло. Значителна част от материалните средства са с изтекъл срок на годност. Техниката се нуждае от акумулаторни батерии, автомобилни гуми, технически средства за ядрена, химическа и биологическа защита, батерии за специализираната апаратура и от инженерни имуществва (гумени лодки, защитно гумирано облекло, гумени ботуши).

3.6. Съвместна подготовка

През 2015 г. по-важните мероприятия по съвместната подготовка, проведени у нас бяха:

- Трестепенно компютърно подпомагано командно-щабно учение „ЕСЕН 2015“ - проведено от 26 до 30.10.2015 г. В учението участва личен състав от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски, Военновъздушните сили, Военноморските сили, щабният елемент за интегриране силите на НАТО в Република България и Командването на съвместните сили на НАТО в Неапол, Италия.

- Многонационално компютърно подпомагано командно-щабно учение „BALKAN BRIDGES⁹ 2015“ - проведено от 23 до 27.11.2015 г. Това е първото по рода си учение по Инициативата на началниците на отбраната на страните от Югоизточна Европа за изграждане на Мрежа на страните от Югоизточна Европа за подготовка и учения (South East Europe Exercise and Training Network - SEEETN). Целта на учението беше да се повиши и подобри оперативната съвместимост между въоръжените сили на страните от Балканския полуостров, както и да се тестват способностите на изградената мрежа за подготовка и учения. В него взеха участие девет държави от Балканския регион и представители на Центъра за съвместна подготовка на НАТО, Бидгощ, Полша. В учението взеха участие 254 военнослужещи, от които 117 се намираха в изнесените работни места, а останалите 137 (105 български и 32 чуждестранни) представители бяха разположени в Националния военен учебен комплекс „Чаралица“. Съвместното командване на силите демонстрира способности за планиране и провеждане на международни учения с изнесени извън територията на страната работни места, независимо че учението е първото от този тип.

- Учението на Съвместното командване на силите на НАТО, Неапол „TRIDENT JOUST 2015“ - Целта на учението беше усъвършенстване способностите на Командването на съвместните сили на НАТО в Неапол като развърнат щаб на Съвместни оперативни сили за планиране и провеждане на операции в контекста на колективната отбрана в рамките на Силите за отговор на НАТО. Проведе се в периода 17-26 юни 2015 г. във Военна академия под ръководството на командващия на Командването на съвместните сили на НАТО в Неапол. Бяха развърнати щаб на Групата за съвместна логистична поддръжка на командването и Мобилен комуникационен модул на НАТО. Общо в учението участваха 15 български и 126 военнослужещи и десет колесни машини от Командването на съвместните сили на НАТО в Неапол.

- Тактическо учение с бойни стрелби на подразделенията за ПВО от БА „ШАБЛА 2015“
- Тактико-специално компютърно подпомагано учение с органите на Автоматизирана информационна система „Преслав“

Участие беше осигурено и в следните по-важни учения и тренировки в проведени в чужбина:

- Военното учение на ЕС „MILEX 15“ - от 02 до 13 ноември 2015 г.
- Политико-военно учение на НАТО по управление на кризи „CMX 15“ - 04 - 10 март 2015 г.
- Учение „STEADFAST COBALT 2015“
- Учение „TRIDENT JAGUAR 2015“
- Международните логистични учения „CAPABLE LOGISTICIAN 2015“, „LOGBASE BUILDING TE I и II“ и STEADFAST FOUNT (FLOW) 2015
- Coalition Warrior Interoperability Exercise-Examination-Experimentation - Exploration „CWIX- 2015“
- Учението на НАТО „TRIDENT JUNCTURE 2015“ Livex
- Тактическо учение на транспортна авиация (European Air Transport Training)
- Ученията „STEADFAST INDICATOR“ и „EXERCISE GORDIAN KNOT (GK15)“;
- Компютърно-подпомагано учение на НАТО – Форум (NATO CAX Forum).

3.7. Съвместна българо-американска подготовка

Военнослужещи от Министерството на отбраната, формированията от Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната участваха в 82 съвместни тренировки, подготовки и учения, осъществени по линия на съвместната българо-американска подготовка, както на територията на нашата страна, така и в тренировъчните центрове на Силите на САЩ в Германия.

Съвместната българо-американска подготовка е важна и необходима за войските и силите. Чрез нея се повишава оперативната съвместимост, усвояват се нови и по-ефективни техники, тактики и процедури и съществено допринася за поддържане на изградените способности в

⁹ Наименованията на ученията и подготовките с международно участие са дадени с оригиналните си названия на английски език, а националните – на български език.

условията на финансов и ресурсен дефицит, тъй като основната част от разходите се поемат от американската страна.

Най-мощните проведени мероприятия от *Плана за съвместната българо-американска подготовка и учения за 2015 г.* са:

- **Съвместната българо-американска подготовка „JOINT TRAINING“**

Проведена е от 01 май до 15 юни в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на сили и средства от Министерството на отбраната и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски на Република България и формирования от въоръжените сили на САЩ в Европа.

- **Съвместна българо-американска подготовка „STEADFAST LEV 15“**

Проведена е от 30 март до 30 април, в района на Учебен полигон „Ново село“ и във временно отделени зони от въздушното пространство, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски, формирования от въоръжените сили на САЩ и Обединеното Кралство.

- **Съвместното българо-американско учение „КАБИЛЕ - 2015“**

За сертифициране на Шеста батальонна бойна група, за времето от 13 до 25 юни, в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски и Военновъздушните сили на Република България и формирования от въоръжените сили на САЩ в Европа и Националната гвардия на щата Тенеси, САЩ.

- **Съвместната българо-американска подготовка „JOINT TRAINING 2“**

Проведена е от 26 октомври до 20 декември в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски и формирования от въоръжените сили на САЩ в Европа.

- **Международното учение „SWIFT RESPONSE 15“**

От 19 август до 11 септември, в районите на войсков район с отпаднала необходимост №1451-летище Тенево, военно формирование 28770-Балчик, Учебен полигон „Ново село“ и авиобаза Авиано, Италия, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски, Военновъздушните сили, Военно медицинска академия и формирования от въоръжените сили на САЩ в Европа.

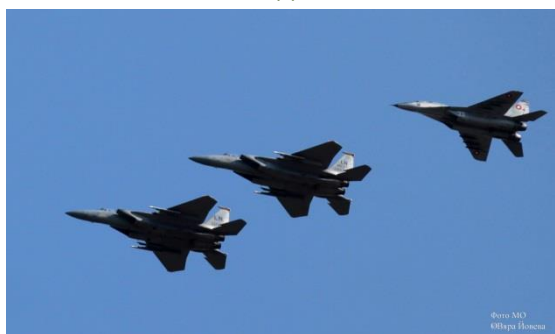
- **Съвместна българо-американска подготовка „Combined Arms Company Training“**

Състои се от 17 септември до 24 октомври в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите и формирования от въоръжените сили на САЩ в Европа.

- **Съвместна българо-американска подготовка „Combined Arms Company Training 2“**

Проведе се от 09 до 18 декември в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите и формирования от въоръжените сили на САЩ в Европа.

- **Съвместна подготовка „ТРАКИЙСКО ЛЯТО 2015“ (THRACIAN SUMMER 2015)**

Проведена е от 10 до 26 юли на летища Пловдив, военно формирование 24900-Враждебна, военно формирование 32040-Крумово, летище Чешнегирво. В съвместната подготовка от българска страна участваха формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, формирования от Сухопътните войски, Военновъздушните сили и Военноморските сили. От американска страна от Военновъздушните сили на САЩ участваха транспортни самолети C-130J с оборудване за обслужване и осигуряване и 130 военнослужещи.

- **Съвместна подготовка „Black Sea Rotational Force 14.3” – PLATINUM LION 15-1**

Проведена е от 02 до 30 януари, в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски, подразделение от Морската пехота на САЩ и подразделения сили и средства от трети страни.

- **Съвместна подготовка „Black Sea Rotational Force 15.1” – PLATINUM LION 15-2**

Проведена е от 26 март до 20 април, в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски на Република България, подразделение от Морската пехота на САЩ и подразделения сили и средства от трети страни.

- **Съвместна подготовка „Black Sea Rotational Force 15.1” – PLATINUM LION 15-3**

Проведена е в периоди и райони както следва:

- 14.1. PLATINUM LION 15-3 „Land Operations“ - в периода 01 юли до 19 юли, в района на Учебен полигон „Ново село“ с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите, Сухопътните войски и Военновъздушните сили на Република България, подразделение от Морската пехота на САЩ и подразделения, сили и средства от трети страни;

- 14.2. PLATINUM LION 15-3 „Special Operations“ – в периода 02 август до 14 август, в района на военно формирование 28770–Балчик, летище Балчик и във временно отделени зони от въздушното пространство, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Военновъздушните сили, Силите за Специални операции на Сухопътните войски и Военноморските сили на Република България, подразделение от Морската пехота на САЩ и формирования, сили и средства от трети страни.

- **Съвместна подготовка „Black Sea Rotational Force 15.2” – PLATINUM LION 16-1**

Проведена от 24 октомври до 08 ноември, в района на Учебен полигон „Ново село“, с участието на формирования от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Съвместното командване на силите и Сухопътните войски на Република България, подразделение от Морската пехота на САЩ и подразделения, сили и средства от трети страни.

Обобщена информация за подготовката на формированията от въоръжените сили през 2015 г. е дадена в Таблица 8.

Таблица 8 – Подготовка на въоръжените сили през 2015 г.

Подготовка на войските/ занятия, учения	Планирани	Проведени	Изпълнение (%)
Учения на ВФ с ранг над батальон	8	7	87,5%
Учения на ВФ с ранг на батальон, дивизион, КЩУ и компютърно-подпомагани КЩУ	64	58	90,6 %
Учения с рота, батарея, единичен кораб	190	177	93 %
Участие в международни учения	29	25	86,2 %
Съвместни подготовки и многонационални учения - по линия на съвместната българо-американска подготовка	86	82	97,6%
На територията на България	56	53	95 %
В тренировъчни центрове на Силите на САЩ (Хохенфелс и Графенвюр, Германия)	19	18	95 %

3.8. Развитие на националните концептуални и доктринални документи на отбраната и въоръжените сили

През 2015 г. продължи дейността по поддържане и развитие на системата от национални концептуални и доктринални документи в областта на отбраната и въоръжените сили. Цялостният процес по развитието на тези документи във въоръжените сили се организираше и координираше от Постоянната работна група по концепциите и доктрините.

Беше извършен междинен преглед на Националната отбранителна стратегия, в който бяха привлечени и експерти от Министерството на вътрешните работи, Министерството на външните работи и Държавна агенция „Национална сигурност“. По време на прегледа беше направен анализ на средата на сигурност и прилагането на хибридни тип война в съвременни условия, на ресурсите за

отбрана: човешки, информационни, материални и финансови. Отчетени бяха условията на силно ограничени бюджетни средства и беше направен баланс между отпуснатите ресурси и необходимите на страната отбранителни способности.

Беше въведено за изпълнение „Ръководство за развитие на националните концептуални и доктринални документи на въоръжените сили, част I – Доктрини и приложни документи“. В края на май 2015 г. беше актуализиран „План за развитие на национални концептуални и доктринални документи в областта на отбраната и въоръжените сили“, определящ сроковете за преглед и актуализация на базовите и поддържащите доктрини и приложните документи в областта на отбраната и въоръжените сили.

В съответствие с Плана за развитие на концептуалните и доктриналните документи в областта на отбраната и въоръжените сили през декември 2015 г. стартира и преглед на Доктрината на въоръжените сили на Република България.

От планираните за разработване през 2015 г. поддържащи доктрини бяха разработени Доктрина за военна полиция и Доктрина за специалните операции.

Основен акцент в развитието на доктриналните документи на въоръжените сили през 2015 г. беше поставен върху актуализирането на приложните документи. Разработени са и предстоят да бъдат въведени „Ръководство за логистично осигуряване с гориво-смазочни материали и специални течности във въоръжените сили“, „Ръководство на организацията на оперативно-техническата служба на комуникационните и информационни възли“ и „Курс за стрелбите със стрелково оръжие и бойни машини във въоръжените сили на Република България“.

През 2015 г. продължи процесът по допълнение и изменение на документи, регламентиращи летателната дейност с военни въздухоплавателни средства - Ръководство „Планиране, организиране, провеждане, управление и осигуряване на летателната дейност“, Ръководство „Бойна подготовка на летателните екипажи“ и Ръководство „Стандартизиране и оценка на летателните екипажи“. Бяха изготвени и въведени ръководствата „Подготовка на ръководители на полети „Бойно управление“, „Подготовка на ръководители на полети „Обслужване на въздушното движение“, програми „Подготовка на ръководители на полети „Бойно управление“ и „Физическа подготовка на летателния състав“ и „Правила за използване и мерки за безопасност на зенитен полигон Шабла“. В процес на разработване са ръководства, регламентиращи подготовката и провеждането на тактически учения, тренировки и подготовки с авиационни, радиотехнически, зенитноракетни и комуникационни формирования от състава на Военновъздушните сили, парашутната и аварийно-спасителна подготовка, полигонна служба, защита на силите и др.

Във Военноморските сили бяха изготвени проекти на: „Наставление за водене на бойни действия от патрулните кораби самостоятелно, в състава на тактическа група и във взаимодействие с родовете сили на ВМС“; „Наставление за бойни действия на противоминните кораби“; „Наставление за бойни действия на авиацията на ВМС“; „Наставление за бойни действия на бреговите ракетно-артилерийски формирования“. Предстои тяхното въвеждане в употреба. Отдадена в заповед за използване беше приложната публикация „Правила за използване на полигоните, фарватерите и препоръчителните курсове от корабите на ВМС“.

Във връзка с извършвания преглед на съюзните публикации през 2015 – 2016 г. и хармонизиране на разработените национални доктринални документи с тези на НАТО, срокът за преглед на „Доктрина за съвместно определяне и поразяване на целите“ беше удължен до октомври 2017 г.

Паралелно с развитието на доктриналните документи през 2015 г. се разработиха „Концепция за съвместна огнева поддръжка“, която предстои да бъде разгледана от Съвета по отбранителни способности и „Концепция за моделирането и симулациите във въоръжените сили на Република България“, която е в процес на експериментиране.

3.9. Въоръжение и техника

3.9.1. Политики и подходи по въоръжението и техниката

В Министерството на отбраната през 2015 г. са извършени дейности по възлагане на 91 обществени поръчки, в резултат на които са сключени 158 договора, 18 рамкови споразумения и 19 допълнителни споразумения за доставка на стоки и предоставяне на услуги за нуждите на Министерството на отбраната и въоръжените сили, сред които:

- доставка бронезилетки с комплект модули за тях, бойни каски, снайперски карабини и

десантни парашутни системи тип "Летящо крило" за силите за специални операции;

- доставки на автомобилни гуми и акумулаторни батерии;
- доставки на горива, масла, смазки и специални течности за осигуряване подготовката, изграждане и поддържане на способностите на военните формирования от Българската армия и на лабораторна апаратура за проверка качеството на доставените горива;
- възстановена е летателна годност на един вертолет Ми-24В и е в ход възстановяването на леталната годност на един вертолет Ми-17;
- осигуряване интегрираната логистична поддръжка на самолети „Пилатус“ РС-9М и РС-12, вертолети „Кугар“, „Пантер“ и на самолети „Спартан“;
- организиране на докови ремонти на базов миночистач „Прибой“, фрегати „Дръзки“ и „Верни“;
- ремонт на корабни радиолокационни станции на фрегати клас Е-71 „Дръзки“, „Верни“ и „Горди“;
- отстраняване неизправности по бойно-информационната системата и осигуряване на криптирана радиосвързка по стандартите на НАТО на минен ловец „Цибър“;
- дефектация и ремонт на системите „SEWACO IV“ на фрегати клас Е-71, успешно изпълнени на 4 декември 2015 г.
- обслужване на системи за охрана, видеонаблюдение, пожароизвестяване и пожарогасене на Военен команден център;
- доставка на телекомуникационни услуги в сателитни мрежи за осигуряване на български контингенти зад граница;

Сключено беше споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Република Полша, за ремонт на шест двигателя за МиГ-29 в Република Полша. Сключени са технически споразумения с Агенцията на НАТО по комуникации за подмяна на оборудване за обмен на класифицирана информация с НАТО и за провеждане на изследване за придобиване на нови 3D радари за наблюдение на въздушното пространство на Република България. Сключени бяха договор за доизграждане и развитие на Автоматизираната мрежа за свързка с подвижни обекти по стандарта ТЕТРА на Българската армия, използвана в ежедневната дейност на военните формирования, за управление на контингентите зад граница и др. както и договор за осигуряване на „Електронни съобщителни услуги“ за Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

С приоритет беше извършвано окомплектоването на българските контингенти и войсковите формирования на територията на страната с въоръжение, техника, индивидуално снаряжение и полеви облекла.

Организиран и проведен са общо 71 срещи и презентации, в това число на 55 чуждестранни и на 16 български компании. Проведена беше научна конференция на тема „Научните изследвания в интерес на отбранителната аквизиция“. Извършени бяха шест пазарни проучвания и бяха изготвени шест доклада за възможни изпълнители за доставка на стоки и предоставяне на услуги.

Ограниченият бюджет на отбрана през 2015 г. не позволи осигуряването в пълен обем на следните ключови дейности за Въоръжените сили:

- поддържане в изправност и абонаментното поддържане на въоръжението и техниката, осигуряване на гориво-смазочни материали за провеждане на летателна подготовка на екипажите от Военновъздушните сили по стандартите на НАТО;
- проектите за комплектоване с въоръжение, техника и оборудване на Батальонна бойна група и модернизацията на формированията от декларираните сили;
- поддържане, изграждане и сертифициране на декларираните формирования от бригада „Логистика“ по Цели на способностите 2013. Въпреки отлагането на сроковете за готовност на част от тези формирования, рискът от невъзможност за тяхното комплектоване и сертифициране в указаните срокове се запазва;
- изпълнението на Плана за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване в Република България;
- утилизацията на излишните оръжия, боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия;

Сухопътните войски са окомплектовани с основна бойна техника (танкове и бойни бронирани машини), автомобилна и специална техника на нейна база съгласно щатове. Контингентите се комплектоваха с материални средства на основание табелите, съобразени с длъжностното разписание на всяка войскава единица. Дълготрайните материални активи и материалните ресурси за осигуряване на контингентите се извеждаха от наличните във военните формирования.

Въоръжението, боеприпасите и средствата за индивидуална балистична защита за контингентите бяха осигурени на 100 %. Поддръжката на въоръжението се осигуряваше изцяло от наличните ресурси, резервни части и материали.

Придобитата през годините нова техника допринесе за изпълнение на критериите за ефективност и съвместимост с автомобилната техника от страните членки на НАТО и достигане на оптимална икономичност, ергономичност и екологичност.

Във Военноморските сили се запазва тенденцията да не се изпълняват полагащите се регламентни прегледи и ремонти на корабите въоръжението и техниката, съгласно действащите нормативни документи, поради ниските финансови квоти за капиталови разходи през последните години. По същата причина през последните години не са извършвани и необходимите технически прегледи, регламентни работи и ремонти на част от боеприпасите (ракети, торпеда, мини). В рамките на осигурените финансови средства, приоритетно бяха изпълнявани прегледите и ремонтите на декларираните сили и на корабите, участващи в международни учения.

Съгласно сключения договор за ремонт на корабни радиолокационни станции на фрегати клас Е-71, през февруари 2015 г. беше извършена оценка на текущото техническо състояние на станциите, в резултат на което е установено, че за пълното възстановяване на изразходвания технически ресурс на радиотехническите средства на фрегатите са необходими около 13 000 000 евро.

Комуникационно-информационната система на Военноморските сили функционира на базата на широк спектър на старо аналогово и ново цифрово оборудване. Липсата на запасни инструменти и принадлежности и финансови средства за ремонт, значително затруднява експлоатацията на комуникационната и компютърната техника. За комуникационните средства руско/съветско производство наличните запасни инструменти и принадлежности в голяма степен са изчерпани и поддръжката като цяло се осъществява със сили на личния състав и ремонтните органи от Военноморските сили.

Въоръжението и техниката във Военномедицинска академия се поддържат на добро ниво, въпреки постоянна финансова недостатъчност и могат да се използват за оказване на медицинска помощ на територията на страната. През 2015 г. остана нерешен проблемът с подмяната на специализираните автомобили на Военномедицинския отряд за бързо реагиране към Военномедицинска академия, участващ в международни мисии, с нови мобилни, модулни и автономни диагностично-лечебни кабинети, отговарящи на стандартите на НАТО.

3.9.2. Модернизация на въоръжените сили

През 2015 г. продължи работата по изграждане на капацитет за управление и реализация на проекти и постигане на по-високо ниво на зрялост в тази област. За ефективната реализация на проектното управление, от месец юли 2015 г. в Министерството на отбраната стартира работа дирекция „Проектно управление“. Бордът за управление на портфолио от проекти прие портфолио от проекти и проектни приоритети на Министерството на отбраната за 2015 г., които бяха утвърдени от министъра на отбраната с МЗ №ОХ-336/22.05.2015 г., включващо 16 проекта. Назначени бяха Бордове за управление на проектите и ръководители на проекти. Въпреки положените усилия, като цяло реализация на отделните проекти изоставаха поради недостатъчно финансиране. Актуалното състояние по изпълнението на проектите към средата на 2015 г. е следното:

- **„Придобиване на нов тип основен многофункционален самолет“** - Проектът е мащабен и комплексен и включва не само придобиването на самолетите и въоръжението, но и всичко необходимо за ефективната им експлоатация през жизнения цикъл. Със заповед на министъра на отбраната през ноември 2015 г. беше сформирана работна група за преглед на проекта „Придобиване на нов тип основен боен самолет и осигуряване на интегрирана логистична поддръжка“.

- **„Придобиване на основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирани бригада“** - Основна цел на проекта е придобиване и поддръжка по време на жизнения цикъл на нова бойна бронирана машина за три батальонни бойни групи, със съответното оборудване, екипировка и подготовка. В ход е процедура за възлагане на обществена поръчка за разработване на конструктивно-технологична документация за бойна бронирана машина за механизирано отделение.

- **„Осигуряване на летателна годност на самолети МиГ-29“** - В рамките на проекта беше сключен договор с Република Полша за ремонт на шест двигателя за осигуряване на най-

непосредствените нужди на Военновъздушните сили. В края на декември 2015г. бяха доставени и първите два полски двигателя за самолети МиГ-29.

- **„Придобиване на многофункционален модул на патрулен кораб“** – Проектът предвижда придобиването на два многофункционални модулни патрулни кораби, с цел да бъдат заменени стари кораби съветско производство, които не подлежат на модернизация. С реализирането му ще се постигне изпълнение на задачи свързани с контрола на корабоплаването, борба с асиметрични заплахи на море, както и търсене и спасяване. Разработено и изпратено в Института по отбрана беше изходно задание за проекта.

- **„Модернизация на фрегати клас Е-71“** - Модернизация на фрегатите тип Е-71 и усъвършенстването на тяхното въоръжение ще повиши способностите на Военноморските сили за участие в операции по наблюдение и контрол на морския трафик, задържане на нарушители и откриване и идентифициране на ядрени, химически и биологични средства и обмен на информация в реално време. С проекта ще се изгради способност за водене на борба с надводен противник на дистанции зад пряката радиолокационна видимост с придобиване на противокорабен комплекс с голяма дистанция на стрелба и възможности за пробив на средствата за противовъздушна отбрана и радиоелектронна борба на противника. Обхватът на проекта включва модернизиране на елементи на две фрегати клас Е-71, обхващащо модернизация на корпусите, радио-техническите средства за наблюдение, ракетно-артилерийското въоръжение, противоподводното въоръжение, системите за управление и комуникация.

- Проект **„Интегрирана логистична поддръжка на вертолетите Кугар“**. Въз основа на сключените през 2013 г. рамкови споразумения, през месец юли 2015 г. беше сключен годишен договор за интегрирана логистична поддръжка на вертолетите.

- Проект **„Интегрирана логистична поддръжка на самолети „Спартан“**. По проекта продължи изпълнението на подписаното през 2011 г. рамково споразумение с десет годишен срок и първия пет годишен договор. Регулярно се доставяха необходимите резервни части и консумативи за самолетите, проведени бяха и предвидените курсове за обучение на пилоти на „Спартан“. Подготвено е допълнително споразумение към първия пет годишен договор, целящо актуализация на извършените услуги и доставки.

- Проект **„Интегрирана логистична поддръжка на вертолетите „Пантер“**. Бяха сключени Рамкови споразумения за интегрирана логистична поддръжка на двигатели „ARRIEL 2С“ и за интегрирана логистична поддръжка на вертолетите и съответните договори към тях.

- Проект **„Придобиване на нови трикоординатни радары“**. Изготвен е проект на инвестиционен разход за „Придобиване на нови трикоординатни радары“. От Агенцията на НАТО за комуникации и информация (NCIA) стартира изследване на радарните позиции за наблюдение на въздушното пространство в две военни формирования.

- Проект **„Придобиване на лек витлов учебно-тренировъчен самолет“** – Очаква се изготвянето на техническа спецификация за доставка на лек витлов учебно-тренировъчен самолет от Института по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“. По проекта за 2015 г. нямаше планирани финансови средства.

3.9.3. Развиване на способности в сътрудничество със съюзници и партньори

- **Многонационалната програма за стратегически въздушни превози (SAC Program);**

През 2015 г. са използвани 43 летателни часа от отпуснатите по програмата за осъществяване на ротацията на българския контингент в Афганистан и изтегляне на техника и материални ресурси от района на мисията. Не са използвани 15,5 летателни часа. Общо по програмата съгласно меморандума разполагаме с 65 летателни часа, от които 58,5 летателни часа са за превози и 6,5 летателни часа са за тренировка и обучение на екипажите.

- **Програма на НАТО за съюзно земно наблюдение (AGS)**

България продължава своето участие в Програмата на НАТО за съюзно земно наблюдение, в която участва заедно с още 14 страни-членки на Алианса, при стриктно спазване на регламентиращите програмни документи. Всички дължими до сега средства по оперативния и административния бюджет на програмата са платени, а останалите до 2019 г. са планирани.

- **Проекти по програмата на НАТО за инвестиции в сигурността (NSIP)**

През 2015 г. в процес на изпълнение по Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността бяха осем проекта на обща стойност около 90 млн. лв. Четири от тях бяха завършени в рамките на годината: три в Авиобаза Безмер и един в Щабния елемент за интегриране на силите в София.

Извършени бяха дейности по осигуряване и планиране на четири нови пакета от способности, изпълнението на които ще стартира през 2016 г. В резултат на дейността за 2015 г., изпълнението на планираните към разходваните средства възлиза на 98%, което представя страната ни като лоялен участник в политиката на НАТО по осигуряване на оперативни способности.

През 2015 г. беше изпълнен договор за подмяна на осветителни тела на пистата за излитане и кацане на летище Граф Игнатиево (допълнителни работи към проект „Доставка и монтаж на спирачни системи в края на полосата за излитане и кацане“).

Строително-ремонтни работи по проектите „Удължаване и модернизиране на писта за излитане и кацане“, „Осигуряване на местостоянка за стратегически и тактически транспортни самолети“, „Осигуряване на площадка за опасни товари“ и „Сграда за личен състав на транспортна авиация“ от пакета способности се изпълняват и на летище Безмер. Към настоящия момент обект „Сграда за личен състав на транспортна авиация“ е с Акт № 15. Новоизградената инфраструктура ще бъде въведена в експлоатация през 2016 г. Извършват се и дейности по вграждане на елементите от състава на светотехническа система за осигуряване на полетите, която е в съответствие с изискванията на Международната организация за гражданска авиация и стандартите на НАТО.

С допълнение към пакет от способности „Основни оперативни способности на Системата за командване и управление на Военновъздушните сили на НАТО (ACCS)“, Република България ще придобие Елемент, базиран на софтуера на Системата за командване и управление на НАТО (ASBE). През януари 2015 г. е подписан Меморандум за разбирателство с Агенцията на НАТО за комуникации и информация (NCIA). Извършени са предпроектни проучвания с представители на Агенцията и са изготвени специфичните изисквания към системата за гласови комуникации. Заявено е закупуването на криптографските средства. Изготвен е проект за ремонтване на помещенията, в които е да се инсталира оборудването на Системата за командване и управление на НАТО и е стартирана процедурата за избор на изпълнител на ремонтните дейности.

• **Проекти по програмата на САЩ за подпомагане в областта на сигурността**

Финансовите средства, осигурявани по Програмите на САЩ за чуждестранно военно финансиране (FMS/FMF) и за подпомагане на коалиционни партньори и съюзници през 2015 година бяха разходвани за подобряване на оперативната съвместимост за участие в съюзни и съвместни операции, придобиване на нови способности и за попълване на недостиг по Целите за способности на НАТО, както и за осигуряване на подкрепа на изпълнението на мисиите на въоръжените сили. В момента в различна степен на изпълнение се намират 45 договора и допълнения към тях, финансирани по посочените програми.

Приоритетно се изпълняваха обособени елементи от проектите „Изграждане и функциониране на Съвместен оперативен център на Съвместното командване на силите“ и „Доизграждане на силите за специални операции“.

През 2015 г. по договори, финансирани по Програми за подпомагане в областта на сигурността на САЩ, бяха доставени бойни машини и комуникационни и информационни средства, безпилотни летателни апарати, парашутно имущество резервни части за въоръжение, за системи за наблюдение и опознаване и автомобилна бронирана техника, като общата сума надхвърли 16,5 млн. долара.

През 2014 г. завърши изпълнението на пилотен проект „Информационна система „Логистика на Българската армия“. На базата на сключен през юни 2015 г. договор с правителството на САЩ ще бъде осигурена компютърна техника за преоборудване на Офиса на информационната система и дванадесет месеца ще бъде поддържан нейният софтуер, което ще позволи да започне активната дейност по внедряването ѝ във военните формирования. С цел създаване на организация по поддръжката, внедряването и развитието на Информационна система „Логистика на Българската армия“ беше разработен проект, съгласно метода за управление на проекти в контролирана среда „PRINCE II“, който бе включен в портфолиото на Министерството на отбраната и има назначен Бординформационен ръководител и Екип.

С изпълнение на мероприятия по договор BU-P-LAC и изграждането и влизането в експлоатация на „Брегова радиолокационна система за контрол на корабоплаването и охрана на морската граница „Екран“ през 2011 г., възможностите на Военноморските сили на Република България за наблюдението на морското пространство и извършване на контрол на корабоплаването, се увеличиха многократно. През септември 2013 г. беше подписано допълнение към договор BU-P-LAC с предмет Осигуряване на интегрирана логистична поддръжка на „Брегова система за контрол на корабоплаването и охрана на морската граница – ЕКРАН“, за период от две години. Доставени бяха част от необходимите резервни части и запасни инструменти и

принадлежности съответно в края на април и на октомври 2015 г. През април и ноември 2015 г., експерти от фирмата-изпълнител на договора извършиха настройки и ремонти на системата, с което договорът приключи.

Поради проблеми с финансирането, подпроект „Проектиране и изграждане на интегрирана система за командване и управление на Военноморските сили“ (част от проект „Брегова радиолокационна система за контрол на корабоплаването и охрана на морската граница – „ЕКРАН“) беше спрял.

В изпълнение договора BU-P-TAE от програмата на САЩ за „Международно обучение и тренировки“ (International Education and Training - IMET) един военнослужещ беше изпратен на обучение в САЩ за участие в курс за подривни подводни групи.

Беше подписан договор BU-P-LAG (УД-04-3/02.02.2015 г.) за придобиването на шест броя маломagnetни водолазни апарати и оборудване към тях, като се очаква имуществото да бъде доставено в началото на 2016 г.

Продължи работата по придобиването на „Мобилна автоматизирана биометрична система“ за идентифициране на лица с използване на биометрични данни чрез Програмата за чуждестранно военно финансиране на Правителството на САЩ. Служба „Военна полиция“ ще използва биометрични данни, както при участие в мисии и операции зад граница, така и на територията на Република България.

3.9.4. Утилизация на излишни бойни припаси

Към 1 януари 2016 г. излишните боеприпаси в Българската армия възлизаха на 4100,16 т., от които 450,35 т. за търговска реализация и 3649,80 т. за утилизация. Поради липса на финансови средства в бюджета за утилизация на боеприпасите за 2015 г., беше разработен Доклад на министъра на отбраната до Министерския съвет с предложение за предоставяне на допълнителни целеви финансови средства в размер на 6 600 000 лв. от централния бюджет. Въпреки приложените аргументи беше получен отказ от Министерството на финансите. За утилизация на опасните боеприпаси, приведени в трета категория, забранени за бойно използване и снети от употреба, беше отправено искане до председателя на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане на Министерския съвет за целево осигуряване на 900000 лв. през 2015 г. за утилизация и/или унищожаване на около 870 т. бойни припаси, които не бяха осигурени до края на годината.

През 2015 г. продължи съхранението на боеприпаси, продадени на фирми-купувачи. Беше планирано да бъдат извозени 5053 т. продадени излишни боеприпаси, но от тях бяха извозени едва 1278 тона, като в бригада „Логистика“ остават за съхранение 3775 т. Изпратени бяха покани за доброволно заплащане на разносните по съхранението на неизтеглените количества боеприпаси до фирмите. Организирано беше предаване за лабораторни и полигонни изпитвания на такива неизтеглени боеприпаси. От складовете и базите бяха изтеглени и елементи от боеприпаси на фирмите, които са забранени за употреба и бойно използване, с което беше повишена сигурността на тяхното съхранение.

Продължиха ангажиментите на страната ни по подписаното между министъра на отбраната на Република България и посланика на САЩ в Република България „Техническо споразумение относно унищожаване на конвенционални оръжия“ за унищожаване на запасите от касетъчни боеприпаси (585 тона), като през декември беше приет Закон за изпълнение на Конвенцията по касетъчните боеприпаси и Конвенцията за забраната на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване, с което следва през 2016 г. да бъдат утилизирани касетъчните боеприпаси.

Във връзка с натрупаните количества боеприпаси, категоризирани в трета категория, опасни за употреба и дългосрочно съхранение, през 2015 г. беше обявена обществена поръчка за утилизация на 867 т. излишни боеприпаси. През декември бяха разгледани постъпилите оферти. Отново възникна правен проблем, породен от параграф 2 на заключителните разпоредби от Закона за изпълнение на Конвенцията по касетъчните боеприпаси и Конвенцията за забраната на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотните мини и тяхното унищожаване, съгласно който се прави изменение за чл. 13 от Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия, като се въвежда ограничението утилизирането на оръжия и боеприпаси да може да бъде извършвано само от фирмата, която ги е произвела. Тази промяна на практика блокира процеса по утилизация на боеприпаси. Това наложи да се направи предложение за прекратяване на процедурата за обществена поръчка за утилизация.

4. Хората в отбраната

4.1. Състояние на окомплектоването на Министерството на отбраната и Въоръжените сили

Във връзка с ПМС № 123/15.05.2015 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет, с министерска заповед № ОХ - 341/25.05.2015 г. се извършиха организационно-щатни промени в Министерството на отбраната и в структури на пряко подчинение на министъра на отбраната през 2015 година. По нови длъжностни разписания от 01.07.2015 г. се реорганизирах:

- Администрация на Министерство на отбраната;
- Служба „Военна информация“;
- Централно военно окръжие;
- Военномедицинска академия;
- Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно - почивно дело“;
- Комендантство - МО;
- Информационен център на Министерството на отбраната.

По действащи длъжностни разписания от 01.07.2015 се реорганизирах Институт по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ и Централен артилерийски технически изпитателен полигон.

Извърши се пълна ликвидация на Български център за осигуряване на Центъра за изследване, изграждане и усъвършенстване на способности на НАТО за управление на кризи и реагиране при бедствия.

В изпълнение на ПМС № 338/01.12.2015 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет, със заповед на министъра № 054/02.12.2015 г. се извършиха организационно-щатни промени в Комендантство - МО за осигуряване и поддръжка на Щабния елемент за интегриране сили на НАТО, считано от 08.12.2015 г.

През 2015 г. Българската армия запази своята организационна структура.

В резултат на извършените организационно - щатни промени, щатният личен състав на въоръжените сили се намали, както следва:

- офицери – с 86;
- офицерски кандидати – с 3;
- сержанти (старшини) – с 58;
- войници (матроси) – с 4;
- цивилни служители – с 219;
- всичко – с 378.

Във връзка с настъпилите изменения в Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, съгласно ПМС № 129/27.05.2015 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет се изготви специален щат № N - 1 за Център за изследване, изграждане и усъвършенстване на способности на НАТО за управление на кризи и реагиране при бедствия (Crisis Management and Disaster Response Centre of Excellence).

Изготвен бе и специален щат №N-2 за Щабен елемент за интегриране на сили на НАТО (NFIU) на територията на Република България.

Изменени и допълнени бяха Правилник за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България; Класификатор на длъжностите на военнослужещите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия; Устройствен правилник на Министерството на отбраната; ПМС № 54/2010 г. за определяне на структури на пряко подчинение на министъра на отбраната и План за развитие на въоръжените сили на Република България, приет с Постановление на Министерския съвет № 333/29.12.2010 г.

Изготвени, проверени и утвърдени бяха допълнителните разписания на длъжностите към Министерството на отбраната, структури на пряко подчинение на министъра на отбраната и военни формирования от Българската армия.

В края на 2015 г. комплектуваността на Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия с личен състав е 87 % от щатния състав. Комплектуването по структури е, както следва:

- Министерство на отбраната - 94 %;
- Структури на пряко подчинение на министъра на отбраната - 89 %;
- Българска армия - 85 %.

Комплектуването с военнослужещи на Българската армия и въоръжените сили като цяло позволява изпълнението на задачите, поставени пред военните формирования.

Некомплектът от личен състав при всички категории военнослужещи се отразява негативно особено при изпълнение на мероприятията по подготовката на декларираните формирования и на тези с малък щатен личен състав. През последното тримесечие на 2015 г. в определени военни формирования беше достигнат критичен некомплект от личен състав в размер на около 20%.

Планирането на финансовите средства на база списъчен състав, води до затруднения при окомплектоването на военните формирования и влияе изключително неблагоприятно върху техните способности.

Със заповед на министъра на отбраната бяха обявени 389 длъжности във военните формирования на видовете въоръжени сили за приемане на служба в доброволния резерв. Документи във военните окръжия за служба в доброволния резерв подадоха 376 кандидати, като в конкурса участие взеха 195 кандидати. Спечелилите конкурс за доброволни резервисти са 157, което е 40% спрямо обявените.

Към момента доброволният резерв е комплектуван на 21%, което е крайно недостатъчно. Проблемът се задълбочава поради липсата на финансови средства за обявяване на всички места, както и недостатъчно кандидати за обявените места. Не се провежда и необходимата подготовка на доброволния резерв и на българските граждани за защита на отечеството по чл. 59 от Закона за резерва на въоръжените сили на Република България. Необходима е подготовка на българските граждани със статус на запасни.

4.2. Длъжности в щабове и органи на НАТО, ЕС и други международни организации

В изпълнение на Плана за провеждане на конкурсите за подбор, утвърден от министъра на отбраната са проведени пет конкурса за попълване на вакантни международни и национални длъжности и са командировани военнослужещи и цивилни служители на общо 38 длъжности. В резултат на това, процентът на попълване на длъжностите в структурите на НАТО достигна 97 %, което е добра степен на изпълнение на съюзните ангажменти.

Основен приоритет беше ротацията на длъжностите в Постоянната делегация на Република България към НАТО, Националното военно представителство в Съюзното командване по операциите на НАТО и Щаба на Бригада „Югоизточна Европа“.

Усилията бяха насочени към попълването на длъжностите в структурите на НАТО, свързани с поетите през 2015 г. ангажменти в Щабните елементи за интегриране на Силите на НАТО в Полша и Румъния. Попълнена беше и новосъздадената длъжност за координатор към Агенцията по комуникации и информация на НАТО.

4.3. Набиране и кариерно развитие

Назначени бяха на длъжности 35 випускници на Военна академия „Г. С. Раковски“, 77 випускници на Националния военен университет „Васил Левски“, 23 випускници на Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“, 44 випускници на Професионалния сержантски колеж и седем випускници на Професионалния старшински колеж.

Набирането на военнослужещи беше осъществено с провеждането на четири конкурса за 85 длъжности за приемане на военна служба на лица, завършили граждански средни или висши училища в страната и чужбина. От тях: за Сухопътни войски – 35; Военноморските сили – три; Национална гвардейска част – двама и Военномедицинска академия – 45 военнослужещи.

След провеждането на конкурсите за приемане на военна служба на лица, завършили граждански средни или висши училища в страната и чужбина, са комплектувани вакантни длъжности, както следва:

- в Сухопътни войски - 35 (100%);
- във Военноморските сили - 3 (100%);
- в Национална гвардейска част – 1 (50%);
- във Военномедицинска академия – 7 (15,6 %).

С МЗ № ОХ-730/08.10.2014 г. бяха определени реда и условията за заемане на длъжности по

регистри, считано от 01 февруари 2015 г., както следва: – за офицери (437 длъжности) и офицерски кандидати (71 длъжности) и Регистър на вакантните длъжности за сержанти/старшини (349 длъжности) и войници/матроси (1592 длъжности).

В изпълнение на разпоредбите на Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България бяха обявени Регистри на вакантните длъжности и всеки военнослужещ имаше възможност да кандидатства за назначаване на длъжност, както следва: считано от 01 юли 2015 г. по Регистър на вакантните длъжности за офицери 439 длъжности и за офицерски кандидати - 86 длъжности; считано от 01 юли 2015 г. по Регистър на вакантните длъжности за сержанти/старшини - 512 длъжности и войници/матроси - 1918 длъжности;

През 2015 г. бяха комплектувани длъжности в сформирания Щабен елемент за интегриране на сили на НАТО (NFIU) с 14 офицери, двама сержанти и един цивилен служител.

Създаде се организация за изготвяне на план-предложения за назначаване на военнослужещи по мотивирани предложения на командирите/началниците на оваканти длъжности, след годишното разместване. Това позволи да се комплектуват важни за дейността на формированията длъжности, които са се овакантили в следствие преназначаване на военнослужещи по Регистрите.

През 2015 г., от военна служба са освободени 1366 военнослужещи. Броят на военнослужещите, освободени от военна служба се увеличи, след внасянето в Народното събрание на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, отнасящ се до промени на чл. 69, определящ придобиване право на пенсия от военнослужещите. От освободените от военна служба с придобито право на пенсия са били 506 военнослужещи.

4.4. Военно-образователна система.

През учебната 2014-2015 г. във Военна академия „Г. С. Раковски“ се обучаваха общо 1879 души, от които 229 слушатели в професионално направление „Военно дело“, 559 студенти в професионално направление „Национална сигурност“, 102 докторанти и 989 специализанти в 100 курса за следдипломна квалификация и преквалификация. През същия период в Академията се обучаваха трима чуждестранни офицери. През юли 2015 г. завършиха 209 студенти, а през октомври 2015 г. - 102 слушатели от професионално направление „Военно дело“ на „Випуск 2015“.

През учебната 2014/2015 г. в Националния военен университет „В. Левски“ се обучаваха 479 курсанти в образователно-квалификационна степен „бакалавър“, разпределени в четири военни специалности. Завършиха 77 курсанти.

През 2015 г. във Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ се обучаваха 98 курсанти. Завършиха 31 курсанти. За учебната 2015/2016 бяха приети 23 курсанти.

За учебната 2015/2016 г. в Професионален сержантски колеж към Националния военен университет „Васил Левски“ са приети общо 86 кадети.

За обучение в Професионалния старшински колеж към Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ – гр. Варна, за учебната 2015/2016 г. за нуждите на Военноморските сили са приети 12 кадети.

През 2015 г. за обучение в чужбина бяха изпратени 335 военнослужещи и цивилни служители: шест военнослужещи в курс, приравнен на генералщабна академия, пет от тях в САЩ и един в Китай; четири военнослужещи в курс, приравнен на командно-щабна академия, трима от тях в САЩ и един в Китай; седем военнослужещи в Сержантска академия, от които един в САЩ и шест в Германия; девет военнослужещи в специализирани курсове в Европейския център за изследвания в областта на сигурността „Джордж Маршал“, Гармиш-Партенкирхен, ФРГ; 309 души в образователни програми и други специализирани курсове, семинари и конференции в сферата на военното образование в общо 29 държави.

За придобиване и повишаване на квалификацията във военните академии и висшите военни училища преминаха обучение общо 2127 военнослужещите и цивилните служители.

Поради възникнала необходимост във Военна академия „Г. С. Раковски“ и висшите военни училища извънпланово беше проведено допълнително извънредно обучение по „Организацията,

експлоатацията и съхранението на бойните припаси” на 448 военнослужещи. Проведени са обучения извън системата на висшите военни училища на девет обучаеми от Министерство на отбраната и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната.

В изпълнение на Плана за придобиване и повишаване на квалификацията във военните училища в курсове по английски език са включени общо 655 специализанти. От Министерството на отбраната и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната – 128 специализанти, а от Българската армия са обучени 527 специализанти.

През годината 1311 души са се явили на изпит по английски език съгласно стандартизационно споразумение на НАТО STANAG 6001. Издадени са 1015 удостоверения за владение на английски език. В изпълнение на Цел на способностите „Владение на английски език” за военнослужещи от декларираните формирования, общо 617 души преминаха обучение. Съгласно заетите бройки в длъжностните разписания 52,33% от наличния личен състав на декларираните формирования отговаря на изискванията, като разпределението е както следва: за Съвместното командване на силите – 48,42%; за Сухопътните войски – 57,07%; за Военновъздушните сили – 49,60%; за Военноморските сили – 45,65%; за Военна полиция – 80,56%. Поетапно, по програмата на САЩ за чуждестранно военно финансиране, се осъвременяват езиковите лаборатории във военните формирования, провеждащи обучение по английски език.

4.5. Социален статус и мотивация

Изготвена е Наредба №Н-15 от 11.12.2015 г. на министъра на отбраната за условията и реда за изплащане на допълнително възнаграждение за постигнати резултати в служебната дейност от военнослужещите и от цивилните служители в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия¹⁰. Беше прието и изменение и допълнение на Наредба № Н-15 от 2010 г. на министъра на отбраната за условията, размерите и реда за изплащане на допълнителни възнаграждения за специфични условия при изпълнение на военната служба на военнослужещите и за специфични условия на труд на цивилните служители¹¹, назначени на длъжности в Щабния елемент за интегриране сили на НАТО като многонационално военно формирование на територията на страната.

С Министерска заповед № 530 от 31.07.2015 г. се изравняват основните месечни заплати за длъжностите за цивилни служители от научно-преподавателския състав във Военната академия „Г. С. Раковски” и висшите военни училища.

Проведено е обучение за придобиване на квалификационна група по електробезопасност на 770 военнослужещите и цивилните и ежегодно обучение по Здравословни и безопасни условия на труд на 670 длъжностни лица по безопасност и здраве и представители на комитетите и групите по условия на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

В Комисията по материално подпомагане са разгледани 1823 молби за отпускане на материална помощ, от които 1768 са удовлетворени. С еднократни помощи за посрещане на разходите при болест, смърт, злополука и др. са подпомогнати, както следва: 872 военноинвалиди с общо 233050 лв.; 68 пенсионирани военнослужещи – 34800 лв.; 121 кадрови военнослужещи – 135170 лв.; 75 цивилни служители – 95400 лв., 12 ветерани – 3700 лв. и 467 военнопострадали с еднократни помощи в размер на общо 96966 лв. и 153 военнопострадали с еднократни целеви помощи за погребения в размер на общо 40111 лв.

На основание чл. 11 от Наредба №1/7.02.2011 г. и въз основа на утвърдени списъци от министъра на отбраната, Комисията по материално подпомагане при Министерството на отбраната отпуска допълнително еднократни помощи по случай Коледните и Новогодишни празници на 53 деца, на военнослужещи, загинали при или по повод изпълнение на военната служба в размер на 300 лв. за всяко от тях и 1446 военноинвалиди с трайно намалена работоспособност/вид и степен на

¹⁰ Обн., ДВ, бр. 3 от 12.01.2016 г., в сила от 12.01.2016 г.

¹¹ Обн., ДВ, бр. 101 от 2015 г., в сила от 22.12.2015 г.

увреждане над 90, на родители и на преживял съпруг/съпруга на български граждани, загинали при или по повод изпълнение на наборната военна служба.

През периода бяха проведени 695 информационни беседи с участието на 9342 военнослужещи и 475 трудови борси в страната, на които присъстваха 2426 военнослужещи. В резултат на предприетите действия бяха назначени на постоянна работа 53 освободени от военна служба.

Бяха проведени: общоармейски шампионат по ски (алпийски дисциплини, ски бягане и ски ориентиране); осмомартенски турнир по стрелба с пистолет-жени; общоармейски шампионат по дуелна и щафетна стрелба; общоармейски шампионат по стрелба с пистолет; общоармейски шампионат по футбол на малки врати; общоармейски шампионат по ориентиране; общоармейски шампионат по волейбол; първенство на Софийски гарнизон по стрелба с пистолет; първенство на Софийски гарнизон по футбол на малки врати - ВА „Г. С. Раковски“. В шампионатите участваха 13 отбора и над 1100 военнослужещи.

Дейността по изпълнение на целите на Националната програма за развитие на физическото възпитание и спорта 2013-2016 г. (приета с решение на Министерския съвет № 523/30.08.2013 г.), военния спорт се подпомага и от Националната военна спортна федерация. Спортната дейност в Националната военна спортна федерация се организира и провежда с целеви финансови средства от Министерството на младежта и спорта. Националната военна спортна федерация организира Държавни военни първенства по лека атлетика, футбол, тенис на корт, тенис на маса и плуване, в които участват 25 войскови спортни клуба с над 6200 члена от военни формирования на въоръжените сили.

Дейността по военните паметници бе свързана с изпълнението на мероприятията, включени в Националния план за отбелязване на 70 години от края на Втората световна война и Националния план за отбелязване на 100 години от Първата световна война и участието на България в нея. На българското мемориално гробище в гр. Харкан (Унгария) се честваха 70 г. от Дравската епопея и се предоставиха финансови средства за ремонт на българското военно гробище. Представители от Министерството на отбраната участваха в откриване на възстановен български паметник на загиналите във войните във Виена, Австрия. Експерти от министерството на отбраната участваха и в откриването на паметник на загиналите във войните в с. Славотин, община Монтана. Предоставени са средства от страна на МО за изграждане към съществуващия мемориален комплекс в гр. Вуковар, Хърватия на паметни плочи с имената на загиналите във Втората световна война български войници и офицери от Първа българска армия на Сремския фронт.

Предоставени са финансови средства на Сухопътни войски за възстановяване на паметници и музейни експонати във военно формирование 24 490-Асеновград и на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“ за ремонт на паметна плоча Военен клуб – Враца.

В съответствие с Наредба №12/17.07.2014 г., за условията и реда за предоставяне на финансова или материална помощ и за предоставяне на помещения във военните клубове или в сгради в управление на Министерството на отбраната или структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, както и в изпълнение на Годишния план за предоставяне на финансова помощ на военно-патриотичните съюзи през 2015 г. те са финансирани със средства в размер на 116 680 лв., в това число и за финансиране на българското председателство на Междусъюзническата конфедерация на офицерите от резерва. През 2015 г., на заседания на постоянната комисия са взети решения за отпускане на финансова помощ на военно-патриотичните съюзи и неправителствени организации със сфера на дейност в сигурността и отбраната за 2016 г. в размер на 125 380 лв., в това число и за финансиране на българското председателство на Междусъюзническата конфедерация на офицерите от резерва.

4.6. Политика на социално сътрудничество

Осъществяването и координирането на взаимоотношенията между Министерството на отбраната и синдикатите, провеждането на консултации и сътрудничество при уреждане на въпросите на трудовите и служебните, на осигурителните отношения, както и на жизненото равнище на цивилните служители по трудово и служебно правоотношение в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия продължи да се извършва чрез Отрасловия съвет за социално сътрудничество.

Проведени са шест редовни заседания на Отрасловия съвет за социално сътрудничество в Министерството на отбраната и 11 срещи между представителите на ръководствата на Министерството на отбраната и на Федерацията на независимите синдикати от отбраната

„Българска армия” и Национален синдикат „Отбрана”.

На 29 декември министърът на отбраната и председателите на Федерацията на независимите синдикати от отбраната „Българска армия” и Национален синдикат „Отбрана” подписаха в официален порядък Колективният трудов договор за периода 2016–2017г. и Споразумението относно представителните и защитните функции на синдикатите с оглед интересите на цивилните служители по служебно правоотношение, работещи в Министерството на отбраната и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, които прилагат Закона за администрацията и Закона за държавния служител, по въпросите на служебните и осигурителните отношения за периода 2016 – 2017 г.

5. Национална и евроатлантическа сигурност и отбрана, международен мир и стабилност

5.1. Европейски съюз – обща политика за сигурност и отбрана

По време на Европейския съвет по въпросите на отбраната на 25 и 26 юни 2015 г. беше направена оценка на постигнатите резултати и планираните дейности в рамките на трите области, определени в заключенията на Европейския Съвет проведен през декември 2013 г.

Европейският съвет прие, че обстановката в Европа в областта на сигурността се е променила драстично през последните години, което изисква действия в три взаимосвързани области: 1) прилагането на обновената Стратегия за вътрешна сигурност на ЕС за периода 2015 - 2020 г. и на мерките за борба с тероризма, 2) продължаване на процеса на стратегически преглед, под ръководството на Върховния представител, с цел изготвянето на глобална Стратегия на ЕС по въпросите на външната политика и политика на сигурност и 3) продължаване на работата за постигане на една по-ефективна, по-видима и по-добре ориентирана към резултати ОПСО, за по-нататъшното развиване на гражданските и военните способности и за укрепването на европейската отбранителна промишленост.

В заключенията си Европейският съвет насърчи европейско сътрудничество в областта на отбраната с цел осигуряване на ключови способности. За да усили допълнително сътрудничеството, Европейската агенция по отбрана ще продължава да се концентрира върху три основни дейности: 1) подкрепа за развитието на ключови способности за европейската отбрана, 2) стимулиране на научно-развойната дейност в отбраната при развитието на бъдещи способности в подкрепа на европейската научна и индустриална база и 3) гарантиране на вземането под внимание на военните аспекти в по-широките политики на ЕС. В тази връзка, Република България продължава участието си в Инициативата на ЕС „Единно европейско небе“, в проекта към нея „Военно приложение на изследователската програма за управление на въздушното движение в единното европейско небе“, в проекта за създаване и поддържане на Съвместна база данни на ЕАО, в програмата за развиване на Европейски флот за въздушен транспорт, в основното ниво на проекта Мрежа за Наблюдение на морските пространства, в Инициативата за изграждане на многонационални модулни медицински формирования.

С цел засилване на европейската отбранителна индустрия и намаляване на разходите за придобиване на способности, от бюджета на ЕС се осигурява финансиране за първото по рода си „Подготвително действие за научни изследвания“, което открива пътя към евентуална бъдеща програма за научни изследвания и технологии в областта на отбраната. Министерство на отбраната участва в процедура на ЕАО за набиране на проектни предложения по определени направления за развитие на технологии с двойна употреба, които да се възползват от механизмите за финансиране по линия на Европейските структурни и кохезионни фондове за програмния период 2014 – 2020 г. След проведения процес на подбор, беше избран проектът на Република България „Сателитно базирана космическа система за наблюдение и проследяване – Център в полза на Европа“. Проектът предвижда изграждането на територията на Република България на Европейски център за събиране на данни за обекти в околоземна орбита, изчисляване на техните траектории и оценка на риска от сблъсък със съществуващи обекти, които са част от основната космическа инфраструктура на Европейския съюз.

В процес на разработване е „Стратегия за противодействие на хибридните заплахи“. Реализирането ѝ от една страна ще структурира модел за реагиране на национално ниво в случай на идентифициране на хибридни заплахи, а от друга - ще създаде необходимата междуведомствена координация и разпределение на отговорностите в съответните направления.

Министерството на отбраната продължава своя принос към изграждане на военния капацитет на ЕС със сили за бързо реагиране, чрез участието си в многонационалната Бойна група на ЕС „HELBROC“, която е в шестмесечно дежурство от 1 януари 2016 г.

През юни 2015 г. Република България се включи в „Инициативата за планинска подготовка“, в рамките на „Обединяване и споделяне“ на Европейската агенция по отбрана заедно с още, 11 държави-членки на ЕС. Тече подготовка на български военнослужещи за участие в учението CAPRICORN 2016, което ще се проведе през юни 2016 г. в Австрия. Българското участие ще бъде с 1 взвод от Сухопътни войски и офицери в ръководството на учението.

В отговор на призива на Съвет „Външни работи“ на ЕС, Министерство на отбраната предостави

военна помощ на Ирак за подпомагане борбата срещу групировката „Ислямска държава“. Дарението включваше излишни за Българската армия оръжия и боеприпаси и беше транспортирано с помощта на съюзни държави.

Продължават ангажиментите на страната ни за унищожаване на запасите от касетъчни боеприпаси, като в края на 2015 г. беше приет Закон за изпълнение на Конвенцията по касетъчните боеприпаси и Конвенцията за забраната на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване.

Продължи участието на Министерство на отбраната в работата и усилията на страните-членки на ОССЕ за модернизация на Виенския документ 2011.

Министерство на отбраната участва в инициативата на Американското командване в Европа и Отбранителната агенция на САЩ за намаляване на заплахите в областта на неразпространението на оръжията за масово унищожение. Целта е до 2019 г. всички страни от Югоизточна Европа, включително България, да имат разработени национални стратегии и планове за противодействие на разпространението на оръжията за масово унищожение.

5.2. НАТО – колективна отбрана и съюзна политика за сигурност

Определящи фактори при формирането на съюзната политика за сигурност през 2015 г. бяха постигането на възпиращ ефект, демонстриране на съюзническа солидарност и решимост за защита на териториалната цялост и суверенитет на всички държави-членки, срещу целия спектър от заплахи. Основен елемент от отбранителната политика на Алианса през годината бе възстановяване на фокусът върху способностите на НАТО за бързи и решителни действия при условия, предполагащи активиране на Член 5 от Вашингтонския договор.

Основен приоритет в НАТО и на национално ниво бе изпълнението на мерките, залегнали в Плана за действие за готовност на Алианса и определяне параметрите на дългосрочната адаптация на организацията в политическо, военно и институционално направление.

В този контекст, провежданата от Република България отбранителна политика през годината беше насочена към поддържане нивото на готовност и повишаване на способността на Българските въоръжени сили, за изпълнение на конституционно възложените им задачи по гарантиране националната отбрана и готовност за участие в мисии и операции на НАТО.

По инициатива на Министерството на отбраната бяха предприети действия, насочени към усъвършенстване на сътрудничеството и взаимодействието с други министерства, ведомства и организации с принос към националната и колективната отбрана, включително за обединяване в развитието и споделянето на военни и невоенни способности в интерес на отбраната и сигурността на страната в области като: медицински способности; кибер-защита/отбрана; комуникационно-информационни системи; системи за наблюдение, (вкл. с безпилотни летателни апарати), ядрена, химическа и биологична защита и др.

Проведените през годината срещи на министрите на отбраната на НАТО – през февруари, юни и октомври 2015 г., отчетоха прогреса в изпълнението на решенията на държавните и правителствени ръководители от Уелс и идентифицираха основните очаквани резултати до предстоящата Среща на върха на НАТО във Варшава през юли 2016 г.

Министерството на отбраната фокусира своите усилия в следните области:

- Национален принос в изпълнението на Плана за действие за готовност;
- Промени в националната правно-нормативна база, с цел осигуряване на условия за изпълнение на задачите на Силите за отговор на НАТО и Силите на НАТО с много висока степен на готовност, на територията на страната, както и за евентуално осъществяване на мисия по охрана на въздушното пространство на страната, съвместно с други съюзници;
- Преглед и актуализация, а при необходимост и изготвяне на нови документи, които да отразяват приетите решения и поетите ангажименти от страна на Република България.

Приносът на Република България към колективните усилия на Алианса в изпълнението на мерките за гарантиране на сигурността и мерките за адаптиране, очертани в Плана за действие за готовност, бе фокусиран, но не и ограничен в следните направления:

- изграждане на територията на страната и постигане на пълни оперативни способности на Щабен елемент за интегриране на силите на НАТО;
- създаване на условия за усилване и съвместно изпълнение на мисията по охрана на въздушното пространство с активни средства на други страни-членки (Air Policing);

- интензивна програма за многонационални учения и тренировки, участие на подразделения от въоръжените сили на страната в състава на усилените Сили за отговор на НАТО и
- участие в предварителното планиране на НАТО на стратегическо, оперативно и тактическо ниво.

През 2015 г. бе изграден и активиран Щабния елемент за интегриране на силите на НАТО в София. Той беше официално активиран на 3 септември 2015 г., едновременно с останалите щабни елементи на НАТО в Естония, Латвия, Литва, Румъния и Полша. Като многонационално формирование със статут на международен щаб от Структурата на силите на НАТО по смисъла на Парижкия протокол, основната задача на щабния елемент е да подпомага и координира с командната структура на НАТО и националната командна структура съвременното развързване на Силите за отговор на НАТО на територията на страната в кратки срокове, както при наличие на реална заплаха за сигурността, така и за нуждите на подготовката на войските в рамките на многонационални учения и тренировки, ще подпомага процеса на предварително планиране.

Необходимостта от усиление на мисията по охрана на въздушното пространство на страната със съюзнически средства бе идентифицирана като една от първостепенните задачи в контекста на мерките за гарантиране на сигурността от Съюзното командване на НАТО по операциите и отразена в трите доклада по напредъка в изпълнението на Плана за действие за готовност на Алианса през 2015 г., приети от министрите на отбраната на страните-членки на НАТО. Във връзка с това, Република България предприе мерки за създаване на условия за провеждане на съвместната мисия, вкл. и чрез промяна на законодателната уредба и провеждане на кръг от предварителни разговори с определени страни-членки на Алианса, относно възможностите за предислоциране на техни самолети на българска територия на ротационен принцип за съвместно изпълнение на мисията.

През 2015 г. въоръжените сили на страната участваха в попълването на Силите за отговор на НАТО с Медицински хирургически екип и Група за контрол на придвижването. Настъпилите промени в концепцията за усилен Сили за отговор на НАТО наложиха преразглеждане и повишаване на декларирания от страната ни принос за периода 2016-2018г.

През годината продължиха и съвместните усилия със съюзниците от Алианса за развитието на способностите на въоръжените сили в рамките на инициативите на НАТО „Интелигентна отбрана“, както и в други форми и иновативни решения на двустранна и многостранна основа. През 2015 г. бяха задълбочени контактите и военното сътрудничество с водещи съюзници в рамките на реализирането на концепцията на НАТО „Рамкова държава“, която предвижда групиране на съюзници около рамкова държава и предприемането на съвместни действия в развитието и усъвършенстването на многонационални способности. Република България се присъедини към група страни (общо 16), в която ФР Германия прие да бъде рамкова държава за съвместното развитие на редица области от способности, необходими за операциите на Алианса. Предприети бяха конкретни стъпки за военно-техническо сътрудничество и по ядрена, химическа и биологична защита с Командването на Бундесвера, с Центъра на НАТО за усъвършенстване на компетенциите в тази област в Чехия и с химическите войски на Полската република.

През 2015 г. Република България, заедно с Хърватска, Унгария и Словения обединиха усилията си за реализирането на още един проект, свързан с изпълнението на възложените им цели за способности в областта на развитието на авиационни способности за специални операции. Усилията на четирите страни ще се фокусират във взаимното подпомагане и съвместни действия, свързани със специализираното обучение и подготовка на летателен и осигуряващ състав, съвместни учения и тренировки и търсенето на прагматични решения за дооборудване на летателни апарати, отговарящи на специфичните изисквания за участие в специални операции.

През юни 2015 г. беше подписано техническо споразумение между Министерство на отбраната на Република България и Агенцията на НАТО по комуникации и информация за провеждане на проучване на изискванията за наблюдение, командване и контрол на въздушното пространство на Република България и възможностите за придобиване на нови трикоординатни радары чрез прилагане на икономически ефективни решения.

Участието на страната ни в политиката за изграждане на способности в рамките на НАТО се материализира и чрез поетия ангажимент за изграждане на Център за изследване, изграждане и усъвършенстване на способности на НАТО за управление на кризи и реагиране при бедствия. Центърът беше официално акредитиран от Северноатлантическия съвет и ще предоставя специализирана експертиза за подпомагане на изграждането на способности, повишаване на оперативната съвместимост и усъвършенстване на обучението и подготовката на командири,

лидери и формирования от страните-членки и партньорите на НАТО. Към настоящият момент в центъра участват три нации – България, Полша и Гърция. Водят се консултации за присъединяване на участници от още няколко държави.

Беше изразена категорична подкрепа за вземане на стратегическо решение в НАТО за разширяване, вкл. за изпращане на покана за членство към Черна гора и предоставяне на План за действие за членство на Грузия.

Продължава участието в мисията на НАТО в Афганистан „Решителна подкрепа“, като сме се ангажирали и с конкретен финансов принос в размер на 500 хил. щатски долара към Доверителния фонд за поддържане на Афганистанските сили за сигурност.

България пое роля на водеща нация в Доверителния фонд на НАТО за медицинска рехабилитация на ранени украински военнослужещи. Конкретната помощ от наша страна се изразява в нефинансов принос (in-kind contribution) на стойност 250 000 евро, чрез долекуване и рехабилитация на ранени украински военнослужещи в България. Подготвителните дейности по организирането на фонда са приключени и се очаква неговата дейност да стартира при осигуряването на необходимата сума от 700 000 евро.

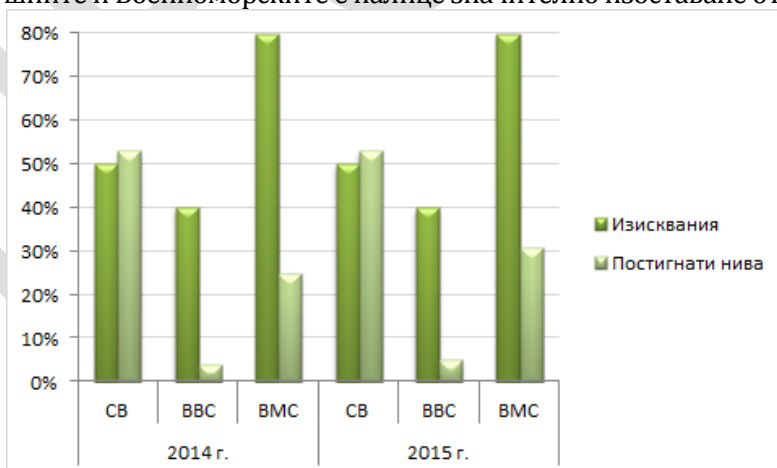
5.3. Използваемост на въоръжените сили

Използваемостта на въоръжените сили е критерий, който беше въведен от НАТО с цел придобиване на по-реалистична оценка на приноса на всяка нация в изграждането на необходимите способности и реалното участие в мисии и операции. С тази цел бяха въведени 11 измерителя, разделени в три групи:

- **I група** - Входящи измерители, отчитащи нивата на инвестициите за отбрана.
- **II група** - Изходящи измерители, отчитащи приноса за развитието на способностите.
- **III група** - Изходящи измерители, отчитащи фактическия принос към НАТО.

Използваемостта на въоръжените сили е един от основните показатели, който показва нивото на трансформацията – както на Алианса като цяло, така и на въоръжените сили на отделните държави-членки. Тя е и основен индикатор за степента на изпълнение на поетите ангажименти към колективната отбрана. Ключови от гледна точка на използваемостта на силите се явяват измерителите от втора и трета група.

Единият от показателите, свързани с използваемостта на въоръжените сили, разглежда възможността за участие в операции и мисии извън територия на съответната страна (Експедиционни сили - Deployable), като изискванията са за 50% от формированията на Сухопътните войски, 40% от летателните апарати на Военновъздушните сили и 80% от корабите на Военноморските сили. По този показател през 2015 г., в частта за Сухопътните войски, страната ни покрива изискванията на НАТО, но в частта за Военновъздушните и Военноморските е налице значително изоставане от тях. (Фигура 14)

Фигура 14 - Сравнение на нивата по показател “Експедиционни сили” за 2014 и 2015 г.

Другият основен показател оценява възможностите на страните да поддържат участието на формирования и способности в операции за продължителни периоди от време (Sustainable). Изискванията са: за Сухопътните войски – 10%; за Военновъздушните сили – 8%; за Военноморските сили – 28%. По този показател Сухопътните войски се доближават до поставените изисквания. Отново тук е налице изоставане в частта за Военновъздушните и Военноморските сили, които по финансови причини не поддържат способности за участие в продължителни операции.

5.4. Международно сътрудничество

През 2015 г. бяха подписани планове и програми за двустранно военно сътрудничество със следните държави: Армения, Азербайджан, Босна и Херцеговина, Грузия, Държавата Израел, Македония, Румъния, Украйна, Черна гора, Полша, Унгария.

Бяха подписани „Споразумение между правителството на Република България и правителството на Република Полша за сътрудничество във военната област“ и „Писмо за намерение между министъра на отбраната на Република България и министъра на националната отбрана на Република Полша, относно сътрудничество в областта на въоръженията“, „Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Република Полша, относно осигуряването на логистична подкрепа за самолети МиГ-29“. На 29 септември 2015 г. в рамките на посещение на министъра на отбраната в Алжир беше подписано „Споразумение за сътрудничество във военната област между министерството на отбраната на Република България и министерството на националната отбрана на Алжирската демократична и народна република“. През май 2015 г. беше подписан и Меморандум за разбирателство между министерството на отбраната на Република България и министерството на националната отбрана на Република Корея за сътрудничество в областта на отбраната.

През изминалата година бяха проведени срещи на министъра на отбраната с посланиците на Алжир, Ирак, Словакия, САЩ, Държавата Израел, Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия, Швеция, Чехия, Хърватия, Федерална република Германия, Френската република, Пакистан. Министърът на отбраната осъществи официални посещения в Алжир, в Унгария, по случай честванията на 70-та годишнина от Дравската епопея в гр. Харкан; Монголия, в рамките на официалното посещение на Президента на Република България, в периода 10 – 13 май 2015г. в Южна Корея, в рамките на официалното посещение на Президента на Република България, в периода 13 – 15 май 2015г. в Полша – официална визита (15-17.02.2015 г.) и посещение във връзка с подписването на Междуправителственото споразумение за логистична поддръжка на българските самолети МиГ-29 (21-22.10.2015 г.).

В страната ни официални посещения осъществиха министърът на националната отбрана на Румъния, министърът на отбраната на Словашката република по повод на ВИП-деня на учението „Шабла-2015“ и министърът на националната отбрана на Полша.

6. Поддръжка и осигуряване на отбраната

6.1. Разузнаване

Основните усилия на Служба „Военна информация“ бяха насочени към: 1.) добиването на разузнавателна информация и изготвяне на ситуационни анализи за състоянието и динамиката на военнополитическите конфликти и икономически кризи в локален и регионален мащаб и перспективите за урегулирането им 2.)своевременното и надеждно информационно осигуряване на дейността на държавното и военното ръководство за ефективно участие във формирането на отбранителните политики на НАТО и на ЕС и за управление на националните военни контингенти, участващи в операции и мисии зад граница; 3.) ръководството на разузнавателните органи на Службата; 4.) управлението и координирането на разузнавателния процес в Българската армия; 5.) осъществяването на сътрудничество и обмен на информация с разузнавателните структури на НАТО и ЕС и с партньорските служби; 6.) подпомагане на ръководството на Министерството на отбраната при провеждането на военно-дипломатическата дейност и военното сътрудничество.

Прилаганият мениджмънт на разузнавателния процес способстваше за оптимално и ефективно използване на наличните ресурси при изпълнението на специфичните задачи и поддържането и развитието на необходимите разузнавателни способности. Приоритетно се финансираха дейностите по реализиране на добиващите и аналитичните способности на Службата.

След приемането на Закона за военното разузнаване започна разработването на Правилник за устройството и дейността на Служба „Военна информация“ и другите поднормативни и вътрешни актове.

През изминалата година с приоритет бяха наблюдавани: военнополитическите промени и развитието на обстановката в черноморско-каспийския регион, Близкия изток и Северна Африка, Афганистан, страните от Западните Балкани, както и установяване на резки промени в обстановката в страните, в които са разположени български военни контингенти, дейността на терористични организации и активизирането на други асиметрични рискове и заплахи за националната сигурност.

Проведени бяха мероприятия за повишаване на разузнавателните и аналитико-прогностичните способности за определяне и мониторинг на стратегически и предупреждаващи индикатори за рискове във всеки потенциален кризисен район в съответствие с държавните приоритети в областта на сигурността и отбраната на страната. Задачите, свързани с борбата срещу тероризма и другите асиметрични заплахи се изпълняваха приоритетно от всички органи на Службата, а постъпващата по тях информация се анализираше, обработваше и докладваше с предимство.

Служба „Военна информация“ продължи да работи съвместно и да оказва пълно съдействие на службите за сигурност и обществен ред във връзка с предизвикателствата и рисковете за националната сигурност, генерирани от засиления бежански поток към България.

През годината се поддържаха необходимите условия за работа и се изпълняваха договореностите по обмена на информация от взаимен интерес чрез системите на НАТО. В отговор на нарастващите изисквания своевременно бяха подменени част от остарелите комуникационни съоръжения и се инсталира нов софтуер.

През 2015 г. Министерството на отбраната беше представено от 26 служби на военния аташе в 44 държави (15 от военните аташета са с една, а 11 с по две или повече акредитации).

С цел оптимално използване на наличните ресурси на разузнавателните сили и средства, продължи актуализирането и съгласуването на стандартизиращите оперативни процедури на структурите, планиращи и ръководещи разузнаването, информационното осигуряване и разузнавателната поддръжка в Българската армия.

6.2. Логистично осигуряване

Основните усилия на логистичните органи на всички нива бяха насочени към развитие на системата за логистично осигуряване, подобряване способностите по осигуряване и поддръжка на военните формирования, поддържането на въоръжението и техниката в техническа изправност и готовност за бойно използване. Първостепенно значение продължи да има осигуряването на подготовката и участието на контингентите ни в операции зад граница.

Министърът на отбраната утвърди Програма за осигуряване на военнослужещите с нов образец камуфлажни облекла за периода 2016-2018 г., която съдържа график за поэтапното

въвеждане на новия образец камуфлажно облекло в щабовете и военните формированията.

Със съвместна заповед на министъра на отбраната и министъра на вътрешните работи беше създадена организация за оказване на логистична подкрепа от формирования на Сухопътни войски на Главна дирекция „Гранична полиция“ по охрана на държавната граница с Република Турция.

В изпълнение на изискванията на Правилника за прилагане на Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната и на изделия и технологии с двойна употреба, през отчетния период на фирми бяха издадени 30 сертификата за краен потребител на продукти, свързани с отбраната. Издадените документи способстват за окомплектоването на въоръжените сили с техника и оборудване за изпълнение на възложените им мисии и задачи.

Със заповед на министъра на отбраната бяха утвърдени и въведени в изпълнение Вътрешни правила за организация на инвентаризацията на материалните ресурси в Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

Завършена беше стартиралата през 2014 г. актуализация на утвърдените от 2011 г. Военновременни потребности от основна военна и гражданска продукция и услуги за въоръжените сили. Актуализираните военновременни потребности бяха утвърдени със заповед на министъра на отбраната.

На основание на приетите военновременни потребности, с министерска заповед беше регламентирана дислокацията на военновременни запаси от въоръжение, техника и военнотехнически имущества за попълване на част от безвъзвратните загуби във военновременния период.

За освобождаване на военните формирования от Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната от излишните материални ресурси, бяха утвърдени от министъра на отбраната:

- списък на излишните за Българската армия оръжия, боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия, подлежащи на снемане от употреба към 01.01.2015 г.;
- списък на излишните за Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, които не са юридически лица, движими вещи с общо предназначение за снемане от употреба към 31.03.2015 г.;
- списък на излишните за Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, които не са юридически лица, продукти свързани с отбраната и изделия и технологии с двойна употреба за снемане от употреба към 31.03.2015 г.

Изготвени бяха Указания на началника на отбраната и постоянния секретар на отбраната, относно определяне на реда за снемане от употреба през 2016 г. на дълготрайни активи и материални запаси в управление на Министерството на отбраната и второстепенните разпоредители на бюджетна издръжка към министъра на отбраната, самостоятелни юридически лица.

Реализацията на излишните движими вещи е възложена на „Снабдяване и търговия – МО“ ЕООД по силата на сключено Рамково споразумение № УД-07-53/31.10.2011 г., Договор № УД-12-81/30.10.2015 г. и посредством сключване на отделни комисионни договори. Бяха изготвени подписани и предоставени за изпълнение на комисионера на Министерството на отбраната комисионни договори, както следва:

- 148 комисионни договора за продажба на движими вещи с общо предназначение на обща стойност 1 817 555,80 лева без ДДС;
- седем комисионни договора за продажба на продукти, свързани с отбраната на обща стойност 66 744,71 без ДДС.

През 2015 г. от реализация на излишни за Министерството на отбраната и Българската армия имущества по сключени през 2014 г. и 2015 г. комисионни договори са постъпили средства в размер 3 620 153,60 лв без ДДС, в т.ч.:

- от реализация на имущества с общо предназначение – на стойност 505 495,73 лв;
- от реализация на оръжие, боеприпаси и продукти, свързани с отбраната на стойност 2 816 657,87 лв;
- от реализация на отпадъци от бракувани движими вещи на стойност 298 000,00 лв;
- Отделно през годината бяха изготвени 50 комисионни договора между Министерството на отбраната и „Снабдяване и търговия–МО“ ЕООД за търговска реализация на оръжия,

боеприпаси, взривни вещества и пиротехнически изделия. Предмет на договорите са 12454 оръжия и 4330 тона боеприпаси на стойност 7 571 613 лв. без ДДС. По тях са сключени договори за покупко-продажба на 646 оръжия и 645 тона боеприпаси.

През 2015 г. със 51 заповеди на министъра на отбраната бяха безвъзмездно предоставени или беше прехвърлено правото на собственост върху движими вещи на общини, музеи и други юридически лица на бюджетна издръжка по реда на Закона за държавната собственост, и по реда на чл. 226 от Закона за отбраната и въоръжените сили на обща балансова стойност 202 752,31 лв. Предоставени бяха агрегати; автомобилна техника с повишена проходимост и ремаркета; артилерийски системи и стрелково оръжие, подходящи за музейни експонати; инженерна техника, скрап месинг за изграждане на паметници и монументи; автоцистерни за питейна вода; походни кухни, както и друго вещеве и продоволствено имущество (одеяла, легла, палатки, раници). На общини и музеи бяха безвъзмездно предоставени 38 единици оръжия за музейни експонати.

През 2015 г. осигуряването на въоръжените сили с материални ресурси се извършваше основно от складовите наличности, от освободени наднормативни военновременни запаси, прехвърлени за текуща издръжка на формированията и такива с последващо възстановяване, както и от изпълнените доставки и услуги по Единния финансов план за материално-техническо осигуряване на Министерството на отбраната.

Поради недостиг на средства, логистичната система на въоръжените сили със затруднения осигуряваше провеждането на подготовката и поддържането на способности за изпълнение на трите мисии на въоръжените сили.

В края на първото шестмесечие, приключи действието на договорите за доставка на хранителни продукти във военните формирования на Българската армия. Предприети бяха действия за изплащане стойността на полагащата се безплатна храна по условията на Наредба Н-5/02.04.2015 г.

През изминалата година за нуждите на подчинените на Съвместното командване на силите военни формирования от ДАНС бяха придобити 61 единици автомобилна техника.

В Сухопътни войски основен проблем продължи да бъде недостигът на нова бойна техника, оборудване и екипировка, отговарящи на стандартите на НАТО. Продължаващият недостиг от резервни части, акумулаторни батерии, автомобилни гуми и горивно-смазочни материали възпрепятства поддържането на техниката в готовност за бойно използване и поддържането на постоянна бойна готовност във военните формирования.

Поради неритмичността в снабдяването, дължащо се на ограничените финансови средства, с наличните количества авиационно гориво през 2015 г. във Военновъздушните сили бяха осигурени само 80% от летателната дейност, като бяха изразходени и част от ведомствените военно-временни запаси.

Военновъздушните сили съвместно с Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ изготвиха програми и методики за удължаване на назначения технически ресурс на самолети, вертолети и въоръжение. В резултат на удължаването на техническите ресурси, бяха реализирани значителни икономии. Независимо от наложените ограничения, се реализира ръст на процента изправна авиационна техника.

През годината се запази тенденцията за затруднения в медицинското осигуряване на военните формирования, вследствие на лошото техническо състояние на част от медицинското оборудване и санитарните автомобили.

Медицинските служби на военните формирования от Военноморските сили не бяха осигурени напълно със заявените за 2015 г. медикаменти и консумативи по линия на централизираното медицинско снабдяване. Напълно обезпечено беше само медицинското осигуряване на корабите, участващи в мисии, операции и международни учения. Тъй като активните плавания на корабите от Военноморските сили започват през месец март, получаването на заявеното медико-санитарно имущество за годината през месеците юни-юли създава дефицит на лекарства до новата доставка.

Част от корабите от декларираните сили на Военноморските сили не са снабдени с медицинска апаратура съгласно стандартизационните документи, за което са направени заявки към Военномедицинска академия. Заявеното стоматологично имущество за годината се получава в много малки количества, което силно затруднява работата на трите стоматологични кабинета във Военноморските сили.

Осигуряването на контингентите зад граница с вещеве имущество (облекла, обувки, спортно

имущество и др.) се извършваше от складовите наличности на Командване на Сухопътни войски, доставени по последния сключен договор УД 05-4/09.09.2014 г.

През август 2015 г. в района на мисията в Кандахар, Афганистан бяха придобити 10 бойни бронирани машини MSFV „Commando Select“. Допълнително в района на мисията бяха доставени въоръжението и комуникационното оборудване за машините.

Във връзка с редуцирането на българския контингент в Афганистан, през май 2015 г. са върнати с кargo полет в Република България над 15 тона материални средства, а през ноември от Афганистан до Република България бяха изтеглени две бронирани бойни машини (ASV M1117 „Guardian“ и MSFV „Commando Select“).

Създадената организация на медицинското осигуряване на българските военни контингенти зад граница допринася за изпълнението на поставените им задачи. През годината, по медицински показания бяха евакуирани общо шестима военнослужещи от състава на българските контингенти, като всички бяха настанени за лечение във Военномедицинска академия – София.

През изминалата година във Военномедицинска академия са извършени общо 242 158 амбулаторни прегледи, от които 194 606 планови и 47 552 по спешност. В стационара на Военномедицинска академия са проведени са общо 396 237 леглодни и са преминали общо 70 080 болни.

Средната стойност на разходите за един преминал болен в стационарите на Военномедицинска академия за периода 01.01.2015г. - 31.12.2015г. е 1 633,12 лв; за един леглоден – 288,84 лв и за издръжката на едно легло - 61 235,32 лв.

През 2015 г. Военномедицинска академия участва с 342 медицински екипа в медицинското осигуряване на 98 мероприятия, проведени от Министерството на отбраната и военни формирования.

В Болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация -Хисар беше проведено лечение и рехабилитация на три групи от общо 18 украински военнослужещи с огнестрелни наранявания по линия на двустранното сътрудничество с Украйна.

За оказване на медицинска помощ през 2015 г. в Афганистан бяха изпратени шестима медицински специалисти, от които трима офицери и трима сержанти; в Босна и Херцеговина – трима офицери; а в Мали –17 медицински специалисти, от които шестима офицери и 11 сержанти.

Към 31.12.2015г. Военномедицинска академия е акредитирана от Национална агенция за оценяване и акредитация по 30 научни специалности за обучение на докторанти, като се очаква акредитация на още четири научни специалности. Завършени са процедури по защита пред научно жури на 25 дисертационни труда за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ и 4 за научна степен „Доктор на науките“.

През 2015 г. Военно-географска служба е осигурила с геопространствени материали и цифрови геоданни 96 абоната - военни формирования и други структури, свързани с отбраната на страната. Към настоящия момент във Военно-географска служба се съхраняват над 10 000 000 картни листа от различни видове и мащаби. През годината бяха отпечатани около 1 500 000 картни листа топографски и специални карти. Продължи работата по обновяване и картографско редактиране на новата Държавна топографска карта в мащаб 1:25 000.

6.3. Инфраструктура на отбраната

За осъществяване на разпоредителни действия с имоти, в управление на Министерството на отбраната, през 2015 г. беше изготвен и утвърден от министъра на отбраната график, съдържащ 266 имота с отпаднала необходимост, от които 111 имота публична държавна собственост.

За имотите - публична държавна собственост, предвидени за разпоредителни действия, са предприети и осъществени съответните необходими предварителни процедури за смяна на статута на 53 броя имоти от публична в частна държавна собственост, и за даване съгласие за продажба на имоти с данъчна оценка над 500 000 лв. - 10 имота.

Разработени бяха тръжни документи за 152 имота, като със заповед на министъра на отбраната бяха открити и проведени 74 тръжни процедури, като към края на годината за 19 имота има определен купувач. Общата стойност на продадените имоти е 8 334 302,59 лв. Забавянето при съгласуване на проектите на тръжните документи, доведе до невъзможността да стартират останалите 78 търга (продажбата на 78 имота).

В Министерството на отбраната бяха разработени и приключени процедури по безвъзмездно

предоставяне на имоти на ведомства и общини, както следва:

- с решения на Министерския - 19 имота с обща балансова стойност 8 057 960,12 лв. ;
- с дадено съгласие за отнемане със заповед на областен управител (чл. 17, ал. 2 от ЗДС) - 13 имота с обща балансова стойност - 1 063 113,53 лв.;

Безвъзмездно предоставените имоти с отпаднала необходимост през 2015 г. са с обща балансова стойност над 9 млн. лв. Продадени бяха 19 имота с отпаднала необходимост с приход за Министерството на отбраната от над 8 млн. лв., което е с 2 мил. лв. повече от 2014 г. Налага се изводът, че общата продажна цена за 2015 г. е по-висока от предходната година. Очаква се през 2016 г. да има още по-висок инвестиционен интерес към военните имоти.

Охраната на имотите в освободените войскове райони е постоянен, непрекъснат, съпътстващ процес и продължава да акумулира разходи. През 2015 г. разходите за охрана възлизат на 13 500 000,00 лв. Беше анализирана целесъобразността и ефективността на охраната на освободените войскове райони. В резултат на това, беше свалена охраната на 27 имота, което доведе до намаляване на месечната сума, изплащана по договорите с около 60 000 лв. За осигуряване на охрана на 32 имота стартира открита процедура по Закона за обществените поръчки с прогнозна стойност на поръчката 2 377 440,00 лв. Изготвен е окончателен протокол от комисията. През отчетния период бяха изготвени и съгласувани от структурите на Министерство на отбраната проекти на решения, обявления и документации за организиране на други три открити процедури по Закона за обществените поръчки за охраната на 93 освободени войскове имоти без движимо имущество в тях, в зоната на отговорност на отдели „РИО“ - Плевен, Варна и Пловдив. Поради промените в Устройствения правилник на Министерство на отбраната, процедурите не са стартирали.

Продължава изграждането на оптични кабелни връзки между войсковите формирования на територията на България.

Изпълнявани бяха и мероприятия по изграждане и въвеждане в експлоатация на инфраструктурни обекти в изпълнение на Споразумение за сътрудничество в областта на отбраната между правителството на Република България и правителството на САЩ, както и такива за нуждите на НАТО.

През отчетния период бяха изготвени и съгласувани задания за проектиране на 19 обекта на второстепенни разпоредители с бюджетни кредити. Издадени бяха визи за проектиране за 10 обекта. Одобрени бяха 41 инвестиционни проекта от раздел „централни плащания“ и други по заявки на второстепенните разпоредители с бюджетни кредити и бяха издадени 41 разрешения за строеж. Издадени бяха 60 разрешения за ползване и въвеждане на строежите в експлоатация.

Бяха организирани и проведени 24 процедури за възлагане на изпълнението на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки - проектиране, консултантска услуга, строителен надзор и строителство. Сключени бяха нови 17 договора. Проведен беше контрол по изпълнението на 31 вече сключени договори.

Всички обекти, предвидени за изпълнение са със стартирани процедури по ЗОП или се изпълняват сключени договори.

Министерство на отбраната реализира жилищната си политика чрез картотекиране, настаняване на нуждаещите се военнослужещи и цивилни служители по реда на картотеката в свободни жилища и жилищни помещения в общежитията на Министерството на отбраната и осъществяване продажба на имоти от ведомствения жилищен фонд в съответствие действащите наредби.

На основание ПМС № 123/15.05.2015 г. и Устройствения правилник на ИА „Военни клубове и военно-почивно“, от 01.07.2015 г. дейността, архивът, правата и задълженията по договорите, сключени във връзка с дейността по настаняването под наем, управлението и експлоатацията на жилищния фонд на МО и на движимите вещи в него, премина в Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“.

Актуализирана беше нормативната уредба по жилищното осигуряване. Измененията и допълненията в Наредба № Н-22/16.07.2010 г. и Наредбата за продажба на жилища, ателиета и гаражи от жилищния фонд на Министерството на отбраната са приети и вече действащи.

Към 30.09.2015 г. са картотекирани общо 5065 нуждаещи се от жилища (съпоставено към 30.11.2014 г. общо картотекирани са 5824; 30.11.2013 г. – 6262; а към 30.11.2012 г. – 6614). Анализът показва трайна тенденция към намаляване броя на картотекираните лица, което от своя страна

води до намаляване разходите за изплащане на компенсационни суми.

През 2015 г. във ведомствените жилища на Министерството на отбраната, бяха настанени 125 правоимащи (239 през 2014 г., 299 през 2013 г. и 336 през 2012 г.). Намаляват отдадените под наем жилищни имоти, което е пряк резултат от остарелия и амортизиран в по-голямата си част ведомствен жилищен фонд.

В жилищните помещения на военните общежития на Министерството на отбраната, бяха настанени 104 военнослужещи и цивилни служители и 25 слушатели редовна форма на обучение във Военна академия „Г. С. Раковски“ във Военно общежитие „Банишора“ – в гр. София.

Беше организирана процедура за настаняване на нуждаещите се военнослужещи и цивилни служители в обявените 289 броя свободни жилища по реда на чл. 16, ал. 5 от Наредба № Н – 22/2010 г., която ще продължи до месец март 2016 г. От подадените 320 заявления за настаняване в свободните жилищни имоти се очаква да бъдат настанени около 125 военнослужещи и цивилни служители от Министерството на отбраната.

След извършен анализ на физическото и инженерно-техническото състояние на военните общежития се установи, че четири военни общежития се нуждаят от извършването на основен ремонт. Предприети бяха незабавни действия на основание осигурените финансови средства на стойност около 700 000 лв., за откриване и провеждането на процедури за извършване на ремонтни дейности на най-неотложните жилищни обекти, а именно: хидроизолация на покрива на военно общежитие „Средец“; ремонт на жилищни помещения, прилежаща територия и инсталацията на военно общежитие „Пети километър“; военно общежитие „Пловдив“ и жилищен блок № 14, кв. „Ботунец“, гр. София. Извършени бяха ремонтни дейности на три апартамента в гр. София след констатирани аварии и течове.

Продължи дейността по продажба на имоти от жилищния фонд на Министерството на отбраната, разположени в населени места, в които няма структури на министерството, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и на Българската армия. Общият брой на определените жилища и гаражи за продажба е 771. От тях през 2015 г. бяха проведени и продължени процедури за продажба на общо 190 имота, от които са продадени 80 имота на обща стойност 588 319,74 лв.

6.4. Комуникационно и информационно осигуряване

През 2015 г. усилията в областта на комуникационно-информационното осигуряване бяха фокусирани върху: 1.) поддръжка на придобитите способности; 2.) техническо обновяване и развитие на комуникационно-информационните системи и средствата за тяхната защита; 3.) консолидация на основните приложни системи в Българската армия и 4.) осигуряване на тяхната извънгаранционна поддръжка.

През отчетния период беше прието на въоръжение ново комуникационно-информационно оборудване, което повиши устойчивостта и пропускателната способност на Стационарната комуникационна система на Българската армия и класифицираните мрежи.

Продължи проектирането и изграждането на оптични кабелни линии за привързване на Стационарната комуникационно-информационна система на Българската армия към Единната електронно съобщителна мрежа на държавната администрация за нуждите на националната сигурност и отбрана. Беше реализирано разширение с MPLS/IP функционалност на проект „Странджа“. По този начин се гарантира оперативно-техническото управление на силите, определени за защита на националния суверенитет и декларираните сили и средства за участие в мисии и учения на НАТО и ЕС на територията на страната и извън нея.

В края на 2014 г. по договор № УД 04-80/22.12.2008 г., авансово бяха отпуснати финансови средства от бюджета на Министерството на отбраната в размер на 1 600 000 лв. През 2015 г. тези средства бяха разходвани за подготовка за преминаване към по-високо технологично ниво на пренос и придобиване на услуги с IP/MPLS функционалност в Софийски регион, доставки на оборудване за гарнизон в гр. София и подготовка на конфигурация за въвеждане в опитна експлоатация на сегмент от проект „Странджа-2“. В края на 2015 г. по същия договор, авансово бяха отпуснати финансови средства от бюджета на Министерството на отбраната в размер на 3 000 000 лева. С разходването на тези средства през 2016 г. се очаква да бъде завършен сегмент от Стационарната комуникационно-информационна система; да бъде доставено оборудване за обекти и да бъдат изградени оптични кабелни линии в гарнизон в гр. Бургас.

През отчетния период бяха въведени в експлоатация нови елементи на полева IP/ISDN

телефонна централа. Придобитите изделия са напълно съвместими с наличните устройства, което позволи изграждането на единно управление. Това повиши способностите на мобилните Комуникационно-информационни системи за привързване към стационарната комуникационно-информационна мрежа и изграждане на гласови услуги.

През 2015 г. бяха осигурени надеждни, защитени и качествени електронни съобщителни услуги, предоставяни от служебната информационна мрежа на Интегрираната комуникационно-информационна система, автоматизираната информационна мрежа на базата на Интернет и Автоматизираната информационна система на Българската армия.

През годината не беше избран изпълнител за проект „Развитие на Автоматизираната информационна система на Министерство на отбраната, Българската армия, оперативните и тактически щабове“, като заделените финансови средства бяха изразходвани за:

- поддръжка на изградената инфраструктура (комуникации и сървъри за предоставяне на електронно съобщителни услуги);
- обновяване на средствата за защита на мрежите (защитни стени и антивирусен софтуер);
- подмяна на част от най-старите (над 12-годишни) сървъри от информационната инфраструктура;
- изпълнение на поетите от страната ни задължения, свързани с осигуряване на Щабния елемент за интеграция на силите на НАТО, разположен в Република България.

През изминалата година продължи изпълнението на следгаранционната техническа поддръжка на съществуващата към момента част от системата „TETRA на Българската армия“ чрез комплексно сервизно техническо обслужване. Това осигури непрекъсваемата работа на системата и поддържането ѝ в пълна работоспособност.

За техническото обновяване и развитие на системата „TETRA на Българската армия“ в края на 2015 г. по договор № УД 04-44/16.12.2015 г. авансово бяха отпуснати финансови средства от бюджета на Министерството на отбраната в размер на 8 000 000 лв., които предстои да бъдат разходвани за доставка на оборудване, софтуер, лицензии и услуги през 2016 г.

Въпреки осигурената следгаранционна техническа поддръжка на система „TETRA на Българската армия“ и отпуснатите в края на 2015 г. финансови средства, поддържането ѝ в работоспособно състояние остава рисково. Необходимо е да се осигурят финансови средства, с които да продължи подмяната на елементите и оборудването на система „TETRA на Българската армия“, заедно с актуализация на софтуерната ѝ версия и разширяване на покритието ѝ.

През отчетния период продължи процесът по доразвързване на националния мобилен комуникационно-информационен модул на НАТО за достигане му до пълна оперативна готовност през 2017 г. Продължи езиковото и специализираното обучение на личния състав. Усилията бяха насочени върху подготовка и осигуряване участието на военнослужещи от националния мобилен модул в мисията на НАТО „Решителна подкрепа“ в Кабул, Афганистан.

Комуникационно-информационните системи за национално управление и тактическо командване на формированията от контингентите осигуриха устойчива и надеждна среда за управление.

През 2015 г. беше въведен в експлоатация преносим терминал за осигуряване на точка от мрежата за обмен на класифицирана информация на НАТО, който предоставя на Република България уникални способности за взаимодействие с коалиционните партньори и Съвместните командвания на НАТО, при участие на отделни модули и военни формирования от Българската армия, в съвместни тренировки, учения и операции. Преносимият терминал беше използван по време на тристепенното командно-щабно учение „ЕСЕН 2015“.

В периода 08-25 юни 2015 г. Министерството на отбраната участва в международното учение „COALITION WARRIOR INTEROPERABILITY EXERCISE, EXAMINATION, EXPERIMENTATION, EXPLORATION“ (CWIX) 2015“ в гр. Бидгошч, Полша. По време на учението бяха проведени тестове за оценка съвместимостта на услуги предоставяни от системите за командване и управление и системите за командване, управление, комуникации, наблюдение, разузнаване и информационни системи на участващите държави. Голяма част от проведените тестове са на системи и услуги, които се използват от Силите за незабавно действие на НАТО. Тестваните по време на учението български системи съответстват на технологичното ниво на представените системи на НАТО и коалиционните партньори.

През май и ноември 2015 г. се проведеха съвместни комплексни тренировки по реализация на

част от „Плана за използване на пощенските и електронните съобщителни мрежи при кризи от военен характер” с комплексни тренировки на комуникационно-информационната система на Въоръжените сили на Република България. Съвместните тренировки показаха, че на този етап интегрираната комуникационно-информационна система удовлетворява изискванията за устойчиво и непрекъснато управление на страната при кризи.

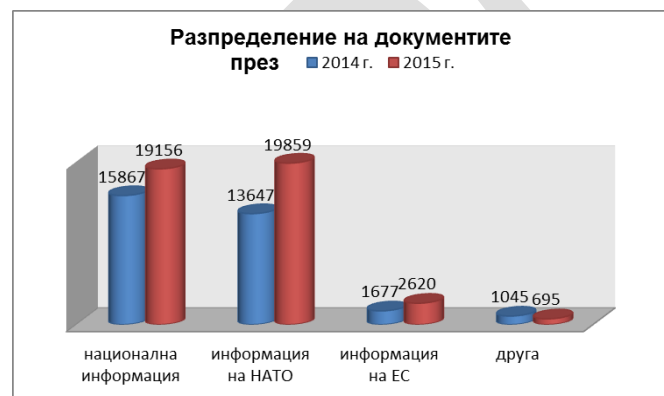
6.5. Сигурност на информацията

През 2015 г. системата за защита на класифицираната информация в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия функционираше устойчиво и допринасяше за изпълнението на изискванията на националното законодателство и международните договори в тази област.

През периода бяха актуализирани заповедите на министъра на отбраната за регламентиране на мерките за сигурност на автоматизирани информационни системи или мрежи и длъжностните лица по сигурността на тези системи.

Продължи процесът по акредитиране на автоматизирани информационни системи за обработка на класифицирана информация, като бяха акредитирани още пет възела на Министерство на отбраната и Българската армия.

Във връзка с поэтапното прекратяване експлоатацията на аналоговите криптографски средства, през 2015 г. бяха стартирани процедури за въвеждане в експлоатация на осем нови криптографски мрежи. През първото полугодие на 2015 г. завърши процесът по получаване на одобрение за използване на национални криптографски средства за защита на класифицирана информация до ниво „секретно” в съответствие с изискванията на Наредбата за криптографска сигурност на класифицираната информация. През второто полугодие органът по криптографска сигурност на Република България одобри за експлоатация криптографско изделие с възможност за вграждане на български криптоалгоритъм за защита на класифицирана информация с ниво на класификация до „Секретно”. Започна изпълнението на проект за изграждане на „Национална система за управление на криптографски материали в електронен формат на територията на Република България”, който ще допринесе за прекратяване използването на криптографски ключови материали в хартиен вид. През отчетния период своевременно се осигуряваха всички необходими криптографски средства и ключови материали на НАТО за нуждите на въоръжените сили и всички институции в Република България.

Фигура 15

на отбраната. Бяха констатирани два случая на нерегламентиран достъп до класифицирана информация – във военно формирование 54820 от състава на Военновъздушните сили и публикуване в интернет на класифицирана информация на НАТО. И при двата случая не са установени обстоятелства, които са довели до увреждане на интересите на Република България и на нашите съюзници.

Извършени бяха и шест планови проверки по индустриална сигурност на информацията на физически и юридически лица, изпълнители на договори на Министерство на отбраната. Няма констатирани случаи на нерегламентиран достъп до

Нарастването на броя на документите и материалите съдържащи класифицирана информация се превръща в устойчива тенденция през последните години, затова органите по сигурността на информацията следва да повишат информираността и подготовката на личния състав по отношение на определяне на нивото на класификация на изготвяните документи и материали. (Фигура 15)

През 2015 г. бяха извършени шест проверки по сигурността на информацията във военни формирования на Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра

Фигура 16

класифицирана информация.

През 2015 г. бяха проведени общо 87 курса за подготовка на длъжностните лица по сигурността на информацията от структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия. (Фигура 16) С приоритет се провеждаше обучение на определените за участие в операции и мисии извън територията на Република България и за заемане на международни длъжности. Обучени бяха 755 служителя. Проведено беше текущо обучение по защита на класифицираната информация на служителите от Министерство на отбраната, в рамките на което бяха обучени 936 длъжностни лица.

6.6. Кибер защита

През 2015 г. усилията в областта на кибер защитата бяха насочени към: 1.) разработване на концептуални национални документи по кибер сигурност; 2.) актуализиране на визията и модела за кибер защита в Министерство на отбраната; 3.) участие в инициативи, проекти и учения на НАТО и ЕС за придобиване на способности за кибер защита; 4.) извършване на оценка на заплахите и анализ на уязвимостите в сигурността на АИС в Министерство на отбраната и Българската армия, както и реакция на кибер инциденти в Интернет среда и 5.) повишаване на подготовката и осведомеността на експертите по кибер защита.

По инициатива на Министерство на отбраната беше сформирана междуведомствена експертна работна група за разработване на национална стратегия за киберсигурност и план за действие по реализация на стратегията, както и за набелязване на неотложни мерки за повишаване на кибер устойчивостта на информационните системи от държавната администрация.

Към 01.01.2016 г. има изготвен окончателен работен вариант на Национална стратегия за кибер сигурност „Кибер устойчива България 2020“, както и Пътна карта за реализиране на стратегията, които предстои да бъдат внесени в Съвета по сигурността към Министерския съвет.

При разработването на Програмата и Плана за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020, бяха преразгледани възможностите за ситуиране на структура за кибер защита на оперативно ниво в състава на Стационарната комуникационна и информационна система, която да прилага политиката за кибер защита в Министерсво на отбраната. Това на практика ще позволи формирането на структури и разпределянето на отговорностите по кибер защита, както следва:

- *на стратегическо ниво в Министерство на отбраната* – координационен орган, който да разработва и осъществява политиката, да извършва мониторинг на функционирането на системата за кибер защита и да взаимодейства с национални, коалиционни и съюзни органи по кибер защита;
- *на оперативно ниво в Стационарната комуникационна и информационна система* – звено/център за кибер защита, който да прилага политиката и мерките за кибер защита, както и да реагира при кибер инциденти и да възстановява системите;
- *на тактическо ниво* - изпълнение на мерките за информационна сигурност и кибер защита от администраторите по сигурността и системните администратори на комуникационно-информационните системи.

В тази връзка и във връзка с определянето на Национален координатор по кибер сигурност, той и съветник на министъра на отбраната по кибер защита, беше актуализиран моделът за кибер защита в Министерство на отбраната. (Фигура 17)

Важно е да се отбележи, че продължаващата липса на национален орган по кибер сигурност и национални регламентиращи документи в тази област, значително затрудняват прилагането на политиките за сигурност на НАТО и ЕС за изграждане на национални способности и за допринасяне развитието на съюзните способности за кибер отбрана.

През 2015 г. продължи участието на Република България в проектите „Multinational Information Sharing Platform“ и Multinational Education and Training“ в рамките на инициативата „Интелигентна отбрана“ на НАТО.

В рамките на утвърдения бюджет по програма 9.7. „Сигурност на информацията“, беше актуализиран и удължен лицензът на софтуера за оценка на заплахите и анализ на уязвимостите на АИС на Министерство на отбраната и Българската армия и Интернет.

През отчетния период подготовката и осведомеността на експертите по кибер защита бяха повишени чрез участие в многонационалното учение на НАТО по кибер защита Cyber Coalition 2015“ и CWIX 2015.

Фигура 17 - Модел за кибер защита в Министерство на отбраната

6.7. Военна стандартизация, сертификация и кодификация

В областта на стандартизацията през 2015 г. беше организирана ратификацията и одобряването на 119 стандартизационни документи на НАТО (STANAGs). Организирано беше прилагането на 156 стандартизационни документи и потвърждаване на прилагането за 61.

Ежемесечно беше актуализирана базата данни в информационната система „СТАНДАРТ“.

Два международни стандарта бяха преведени на български език. Изпратени бяха 8 национални позиции по запитвания от НАТО, относно разработване стандарти на НАТО. Бяха изготвени и изпратени в НАТО национални отговори за ратификация на 91 стандартизационни документи и национални отговори за потвърждаване на прилагането на 58 документа.

Проведени бяха шест заседания на Постоянната работна група по терминология, на които бяха приети, като одобрена българска военна терминология 80 термина от съюзната публикация на НАТО AAP-06 „Речник на термините и дефинициите в НАТО“.

В информационна система СТАНДАРТ бяха въведени 168 технически спецификации, приети на Съвета по въоръженията. Бяха изпратени в НАТО 12 стандарта на фирми от отбранителната промишленост. Закупени бяха Български държавни стандарти от „Български институт по стандартизация“ за нуждите на Института по отбрана.

Сертифицирани бяха 27 системи за управление на качеството в съответствие с изискванията на съюзните публикации на НАТО-AQAP(s) в 27 търговски дружества. Бяха извършени 25 надзори на системи за управление на качеството в съответствие с изискванията на съюзните публикации на НАТО-AQAP(s) в 25 търговски дружества. Извършени бяха 15 сертификации и надзор на 34 отбранителни продукти в 14 търговски дружества.

За летателна годност бяха сертифицирани 22 военни въздухоплавателни средства и две въздухоплавателни средства на МВР. Бяха извършени девет проверки на военни въздухоплавателни средства с издадени сертификати за летателна годност и две проверки на въздухоплавателни средства на МВР с издадени сертификати за летателна годност.

За кодифициране на материални средства за нуждите на отбраната на страната съгласно изискванията на Кодификационната система на НАТО се използва софтуерния продукт БУЛКОД, собственост на Министерството на отбраната на Р България. През 2015 г. са присвоени 345 нови български Стокови номера по НАТО (СНН) и 73 NCAGE кода на български фирми и организации или доставчици на стоки за нуждите на отбраната. Към 31.12.2015 г. Министерството на отбраната на Р България е регистрирано като потребител на 41080 Стокови номера по НАТО (от общо над 17 млн. Стокови номера по НАТО в цялата база данни на НАТО), от които 14425 са български. Също така са присвоени общо 1070 NCAGE кода на български фирми производители.

7. Изводи

Налице е значително и трайно влошаване на средата за сигурност в непосредствена близост до източния и югоизточния флангове на Алианса. Кризата в Украйна и действията на т.нар. Ислямска държава поставят допълнителни предизвикателства пред националната и съюзната сигурност. Необходимо е засилване на сътрудничеството, както между държавите-членки на НАТО и ЕС, така и между Алианса, страни-партньори, ЕС и други международни организации. В отговор на новите предизвикателства, в НАТО се извършват промени от политически, военен и институционален характер. Макар основните задачи на Алианса съгласно Стратегическата концепция да останат непроменени, колективната отбрана придобива все по-голяма тежест предвид фундаментално променената евроатлантическа среда на сигурност.

Българските въоръжени сили изпълниха успешно задачите си по мисиите, произтичащи от конституционните задължения по гарантиране на суверенитета, независимостта и териториалната цялост на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО и Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС, но с редица затруднения, свързани с продължителния финансов недостиг и състоянието на въоръжението и бойната техника.

Участието на български военнорслужещи в мисии на НАТО и ЕС способстват за реализиране на интересите на страната в сферата на международната сигурност, за утвърждаване на националните и международни позиции на страната и осигуряват принос към регионалната и международна сигурност.

Успешно и ефективно се изпълняват възложените задачи по оказване помощ на населението при бедствия и извънредни ситуации, но не е решен въпросът със специалното оборудване, резервните части и материалните средства за формированията за овладяване и/или преодоляване на последици от бедствия.

Програма 2020 и План 2020 осигуряват необходимата стратегическа рамка за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили. Дефинираните структура и численост на въоръжените сили, разходи за отбрана и приоритетни модернизационни проекти създават основа за изграждане и развитие на отбранителни способности за посрещане предизвикателствата на променената стратегическа среда. Много важно е да се осигуряват ритмично предвидените в Програма 2020 средства за отбрана, включително и отпускането на допълнителни средства от централния бюджет за реализацията на модернизационни проекти и окомплектоване с личен състав.

С предвижданията за 2016 г. допълнителни средства от централния бюджет от 160 млн. лв., с което разходите за отбрана да достигнат до 1,35% от БВП, могат да стартират спешни проекти за модернизация. Предвид променената среда за сигурност се засилва значението на придобиването на нов тип боен самолет за Военновъздушните сили, нови бойни машини за Сухопътни войски, модернизация на съществуващите и придобиване на нови кораби за Военноморските сили и др. За тяхното пълно реализиране, обаче, ще са необходими значителни допълнителни средства и през следващите години.

Споразумението с Република Полша за осигуряване на логистична поддръжка и ремонт на авиационни двигатели за самолети МиГ-29 води до намаляване на зависимостта от доставчици на въоръжение и техника от страни извън НАТО и ЕС, което е една от целите на програмата на правителството. По този начин страната ни разполага с повече изправни самолети МиГ-29. Това обаче е само временно решение, което по никакъв начин не замества необходимостта от спешно стартиране на проект за придобиване на нов тип боен самолет.

Провеждането на съвместна мисия по охрана на въздушното пространство на страната със сили и средства на съюзни държави не сменя отговорността от държавата да поддържа и развива самостоятелни способности на Военновъздушните сили за защита на въздушния суверенитет.

Недостигът на финансови и материални средства през предходните години оказва акумулиращо негативно влияние върху изпълнението на Целите за способностите 2013 на НАТО. Особено критично е положението с онези от тях, които са с настъпил или приближаващ срок за готовност. Изоставането в изпълнението на тези цели, както и закъснението в изграждането и подготовката на декларираните формирования поставя под въпрос доверието към Република България като надежден съюзник.

Ограничените финансови средства влияят негативно на поддържането на техниката в

изправност и на ефективното провеждане на мероприятията от ежедневния учебен процес във военните формирования. Допълнителни затруднения има и във връзка с процедури за обществени поръчки, както и при управлението и разпореждането със собствеността.

Подготовката на Българската армия и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната през 2015 година се проведе в изпълнение на стратегическите документи в областта на отбраната. Тя беше насочена към гарантиране на необходимото ниво на готовност за изпълнение на мисиите на въоръжените сили и се проведе в тясна координация с държавите-членки на НАТО и ЕС.

Забавянето на утилизацията на боеприпасите и несвоевременното извозване на закупените боеприпаси от фирмите – купувачи създават рискове по тяхното съхранение, не се освобождават своевременно складовите площи, необходими за съхранение на други боеприпаси и се увеличават разходите на военните формирования за осъществяване процеса по съхранението им

Хората в отбраната остават най-важният компонент на отбранителните способности. Формирането и реализацията на целенасочена социална политика е наложително условие за повишаване на интереса към военната професия и за поддържане на достатъчни нива на окомплектованост на Българските въоръжени сили. Процентът на комплектованост с личен състав дава възможност за изпълнение на задачите по трите мисии на въоръжените сили, но със затруднение, поради дефицит на определени способности. Намаленият личен състав и неокомплектоваността, текучеството и загубата на подготвени специалисти, допълнителното натоварване на състава със задачи по осигуряване на ежедневни и специфични дейности, генерират рискове за неефективно изпълнение на основни задачи.

Предвид новата среда за сигурност, нараства значението и необходимостта от подобряване на механизмите за взаимодействие между институциите от целия сектор за сигурност, разработване на координирани политики и стратегическа концептуална рамка за противодействие на хибридните предизвикателства.

Продължаващата липса на национален орган по киберсигурност и национални регламентиращи документи в тази област значително затрудняват прилагането на политиките за сигурност на НАТО и ЕС за изграждане на национални способности за киберотбрана и за повишаването на съюзните.

8. Направления за съсредоточаване на усилията

Главните усилия през 2016 г. ще бъдат насочени към подпомагане на реализирането на националните приоритети в областта на отбраната и изпълнението на ангажиментите на Република България в НАТО и ЕС, реализация на заложените цели по Програма 2020 и мероприятията в План 2020.

- Разработване и стартиране на основните инвестиционни проекти за модернизация, съгласно Програма 2020, с приоритет придобиването на нов тип боен самолет и многофункционален модулнен патрулен кораб.
 - Своевременно разработване на проектите и оползотворяване на заделените средства в централния бюджет за стартиране на неотложната модернизация.
 - Продължаване работата в Министерството на отбраната по изграждане на капацитет за управление и реализация на проекти чрез Проектното управление.
 - Изпълнение на дейности по приоритетните инвестиционни проекти.
- Изработване на Инвестиционен план-програма на Министерството на отбраната.
- Изпълнение на споразумението с Република Полша за осигуряване на логистична поддръжка и ремонт на авиационни двигатели за самолети МиГ-29.
- Създаване на условия за провеждане при необходимост в българското въздушно пространство на съвместна мисия по Air Policing със съюзници от НАТО.
- Поддържане и развитие на способностите за успешно изпълнение на задачите по мисия "Отбрана" на територията на страната.
 - Разработване на национални планове в съответствие със стартирания в НАТО процес по разработване на нова фамилия планове – Планове за степенуван отговор.
 - Поддържане на постоянна готовност за участие в съвместни действия с други министерства и ведомства за оказване на помощ на населението при бедствия, при охраната на стратегически обекти от значение за националната сигурност, терористични действия и засилващия се миграционен натиск.
 - Развитие на способностите за командване и управление, развързване, разузнаване, въздействие, защита на силите и логистично осигуряване;
 - Увеличаване на способностите на механизирани бригади за директно огнево поразяване.
 - Повишаване на способностите по радиационно и химическо разузнаване, огнева мощ, мобилност и бойна защита на маневрените формирования.
 - Целенасочена бойна подготовка и участие в различни учения и тренировки за повишаване способностите и оперативната съвместимост на формированията и щабовете, с фокус върху подготовката на формированията за усвояване и прилагане на процедурите за изграждане на мобилна отбрана на територията на страната.
 - Осигуряване контрол на въздухоплаването и надеждна охрана на въздушното пространство на страната в условия на недостиг на финансови и материални средства и променената среда за сигурност.
- Изграждане на способности на декларираните формирования с акцент на приоритетните ЦС - 2013 и тези с настъпили и приближаващ срок на готовност;
 - Приоритетно попълване на недостигащия личен състав в декларираните формирования и тези, подлежащи на сертифициране като принос към колективната отбрана на НАТО, съгласно приетите Цели за способности 2013.
- Окомплектоване, подготовка и сертифициране на декларираните формирования за участие в операции зад граница, и Силите за отговор на НАТО и тези за бърз военен отговор на ЕС.
- Принос към укрепването на колективната отбрана на НАТО с изпълнение на мероприятията от Плана на НАТО за готовност за действие (Readiness Action Plan-RAP).
- Подготовка за ефективно участие в срещата на държавните и правителствени ръководители на страните от НАТО през юли 2016 г. във Варшава.
- Участие в следващия кръг на отбранително планиране в НАТО по изработването на новия пакет Цели за способности, съобразен с изискванията на новата фундаментално променена среда за

сигурност, който се очаква да бъде още по-ангажиращ в ресурсно отношение и във връзка с нарастването на изискванията към готовността на силите.

- Подготовка, организиране и провеждане на сертифицирането, развързване и осъществяване националния контрол на формированията, участващи в текущите операции на НАТО, военните структури на ЕС, коалиционни сили и регионалните инициативи.
- Укоряване на процесите по утилизация на излишните бойни припаси и освобождаване от ненужна инфраструктура и войскови имоти с отпаднала необходимост.
- Управлението на човешките ресурси, социалната политика и информационното осигуряване
 - Запазване на личен състав с висока професионална подготовка.
 - Запазване и доразвиване социалните придобивки на военнослужещите и цивилните служители, като се регламентират въпросите на заплащането, отпуските, извънредния труд и неговото компенсирание.
- Законосъобразно и целесъобразно разходване на ограничените финансови ресурси;
 - Ограничаване на условията за корупционни практики и конфликт на интереси, изследване и оценка на корупционния риск;
 - Правилно управление на нивата на рисковете, влияещи на изпълнението на отбранителните програми.
 - Оптимално разпределение на финансовите средства в съответствие с ограничената бюджетна рамка, утвърдения бюджет за 2016 г. и постоянен контрол на разходите.
 - Осигуряване на прозрачно управление и разходване на финансовите ресурси с необходимата гъвкавост при изпълнението на единния финансов план.
 - Управление на процесите по придобиване на отбранителни продукти по отношение на тяхната финансовата осигуреност
- Усъвършенстване на правния механизъм на институционално ръководство на дейностите в сферата на отбраната.
 - Изменение и допълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, които да отчитат фундаментално променената евроатлантическа среда за сигурност и новите инициативи за укрепване на колективната отбрана на НАТО.
 - Изменение и допълнение на Закона за военната полиция, които да хармонизират правата и отговорностите при използване на сила от военно-полицейските служители в съответствие със законодателството и изискванията на ЕС.
 - Изменение и допълнение на Закона за резерва на въоръжените сили, с които да бъде централизиран процесът на планиране, подготовка, поддържане и използване на резерва.
- Разработване на Стратегия за противодействие на хибридните заплахи, като се отчита, че успехът в борбата срещу хибридните заплахи зависи от постигането на синергия между националните отбранителни планове и интегрирането им с тези на НАТО.

